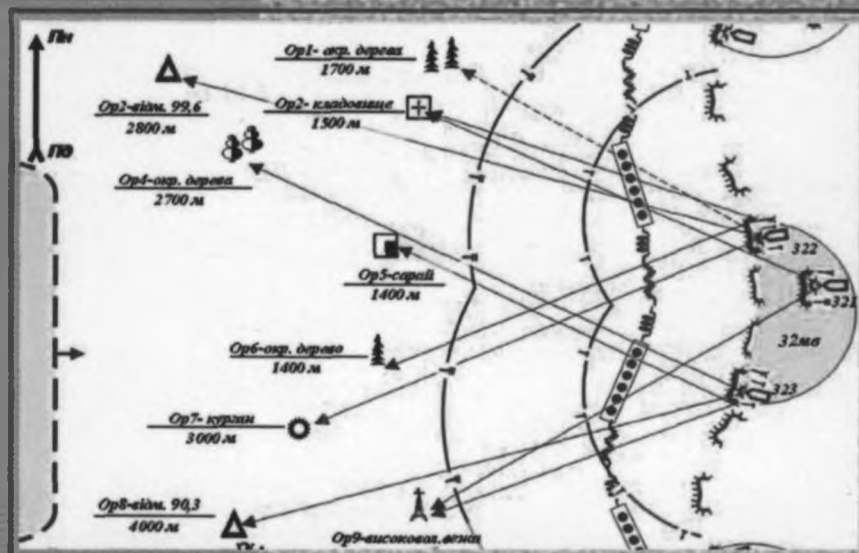

НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТУ УДФСУ

Д.В. Зайцев,
Й.Ю. Андруліс

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КОМАНДИРА МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

**СЕРІЯ «НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТУ УДФСУ»
ЗАПОЧАТКОВАНА 2016 РОКУ**

**Д. В. Зайцев,
Й. Ю. Андруліс**

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КОМАНДИРА МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ

Навчальний посібник

За загальною редакцією Й. Ю. Андруліса

**Ірпінь
2016**

УДК 355.351(075.8)

ББК 68.51я73

3-17

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету державної податкової служби України
(протокол № 11 від 23 квітня 2015 р.)*

Рецензенти:

Марченко О. М., кандидат військових наук, доцент, полковник, професор кафедри Сухопутних військ Національного університету оборони України;

Голованов А. В., кандидат військових наук, доцент, полковник, заступник начальника кафедри Сухопутних військ Національного університету оборони України.

Зайцев Д. В.

3-17 Організація роботи командири механізованого взводу: навчальний посібник / Зайцев Д. В., Андруліс Й. Ю.; за заг. ред. Андруліса Й. Ю.; Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2016. – 146 с. – (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 3).

ISBN 978-966-337-393-5

Навчальний посібник підготовлено відповідно до розділу програми підготовки офіцерів запасу з предмета «Тактична підготовка».

У ньому розглянуто послідовність та зміст роботи командири взводу в основних видах тактичних дій.

Разом з теоретичними положеннями подано варіанти роботи командири механізованого (танкового) взводу з організації бою та управління підрозділами у ході його ведення

У навчальному посібнику систематизовано документи та довідкові матеріали, які застосовуються у практичній роботі командири взводу з організації бою у різних умовах

Призначений для студентів, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу, викладачів кафедри військової підготовки вищих військово-навчальних закладів Міністерства оборони України

УДК 355.351(075.8)

ББК 68.51я73

© Зайцев Д. В., Андруліс Й. Ю., 2016

© Університет державної фіскальної служби України, 2016

ISBN 978-966-337-393-5

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ, РЕКОМЕНДАЦІЇ І ПРАВИЛА	7
1.1. Обов'язки командира взводу	8
1.2. Управління підрозділами і вогнем	9
1.3. Підготовка вогню	13
1.4. Управління вогнем	15
1.5. Організація морально-психологічного забезпечення	20
2. ОБОРОНА МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ	22
2.1. Загальні положення оборонного бою	22
2.2. Порядок і зміст роботи командира взводу з організації оборони в умовах безпосереднього зіткнення з противником	35
2.2.1. З'ясування завдання	36
2.2.2. Розпорядження на закріплення на рубежі	36
2.2.3. Оцінка обстановки та висновки із оцінки обстановки	38
2.2.4. Рішення командира взводу на оборону	41
2.2.5. Бойовий наказ командира взводу на оборону	43
2.2.6. Вказівки командира взводу щодо взаємодії	46
2.2.7. Вказівки щодо бойового забезпечення	48
2.2.8. Розпорядження при переході до нічних дій	50
2.3. Порядок і зміст роботи командира механізованого взводу з організації оборони в умовах відсутності зіткнення з противником	51
2.3.1. З'ясування завдання	51
2.3.2. Оцінка обстановки та висновки із оцінки обстановки	53
2.3.3. Рішення командира взводу	57
2.3.4. Організація спостереження і безпосередньої охорони	59
2.3.5. Проведення рекогносцировки	60
2.3.6. Бойовий наказ командира взводу	62

2.3.7. Вказівки командира взводу щодо взаємодії	64
2.3.8. Вказівки щодо бойового забезпечення	66
2.3.9. Розпорядження командира взводу при переході до нічних дій	68
3. НАСТУП МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ	69
3.1. Загальні положення наступу	69
3.2. Порядок і зміст роботи командира взводу у наступі	75
3.3. Порядок і зміст роботи командира механізованого взводу з організації наступу в умовах безпосереднього зіткнення з противником	80
3.3.1. З'ясування завдання	80
3.3.2. Оцінка обстановки	81
3.3.3. Рішення командира взводу	84
3.3.4. Проведення рекогносцировки	85
3.3.5. Бойовий наказ командира взводу	86
3.3.6. Вказівки щодо взаємодії	88
3.3.7. Вказівки щодо бойового забезпечення і управління	90
3.4. Порядок і зміст роботи командира механізованого взводу з організації наступу з ходу	90
3.4.1. З'ясування завдання	90
3.4.2. Оцінка обстановки	92
3.4.3. Рішення командира взводу	94
3.4.4. Проведення рекогносцировки	95
3.4.5. Бойовий наказ	97
3.4.6. Організація взаємодії	98
4. ПОХІДНА ОХОРОНА	101
4.1. Загальні положення	101
4.2. Порядок і зміст роботи командира взводу, призначеного в похідну охорону	101
4.3. Порядок і зміст роботи командира взводу, призначеного для дій у головній похідній заставі	103
4.3.1. З'ясування завдання	103
4.3.2. Оцінка обстановки	104
4.3.3. Рішення командира головної похідної застави	105

4.3.4. Бойовий наказ	106
4.3.5. Організація взаємодії	107
5. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ І ВЕДЕННЯ	
БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ	109
5.1. Бойовий наказ командира бронегрупи	116
5.2. Бойовий наказ командира взводу, який призначений у бойову охорону	118
5.3. Бойовий наказ командира взводу, призначеного в сторожову заставу	121
5.4. Бойовий наказ командира взводу на розташування на місці	123
5.5. Бойовий наказ командира механізованого взводу на дії в БРД (РД)	125
ПІСЛЯМОВА	127
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	128
ДОДАТКИ	129

ПЕРЕДМОВА

Висока динамічність бойових дій сучасного загальновійськового бою, наявність різноманітної техніки та озброєння, швидка зміна обстановки під час бою розширили та ускладнили роботу командира підрозділу щодо організації бою та управління підрозділами під час його ведення.

Успіх бою буде залежати від умілої його організації, ретельної та всебічної підготовки. Робота командира з організації бою, особливо на місцевості, є найважливішим фактором наближення умов підготовки особового складу до реального бою. Від того, наскільки ефективно буде реалізований цей фактор, залежатиме хід бою та його кінцевий результат. Тільки робота на місцевості дозволить командирю створити модель бою, дати можливість найбільш повно врахувати фактори, які впливають на виконання бойового завдання. Основою всієї роботи командира на місцевості буде уточнення рішення, що було раніше прийнято по карті. На основі цього проводитиметься вся його подальша діяльність з організації бою на місцевості.

У посібнику надаються рекомендації командирам підрозділів щодо порядку та методики роботи з підготовки і ведення тактичних дій механізованим взводом у взаємодії із підрозділами родів військ, забезпечення та інших видів Збройних сил України. Головна увага приділяється підготовці і веденню тактичних дій із застосуванням звичайної зброї. Водночас зазначається, що підрозділи повинні бути готові успішно діяти і в умовах застосування противником високоточної та всіх видів зброї масового ураження.

Рекомендації, що надані, є основою для розробки тактичних прийомів і способів дій у кожному конкретному випадку.

Посібник розроблено на основі проекту Бойового статуту Сухопутних військ Збройних сил України, частина III (взвод, відділення, танк) 2010 року, передового досвіду військ з підготовки та проведення тактичних навчань та занять з механізованими підрозділами. Застосовувати його слід творчо, з урахуванням конкретних умов обстановки.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ, РЕКОМЕНДАЦІЇ І ПРАВИЛА

Командир взводу несе повну відповідальність за бойову готовність, підготовку взводу, озброєння і військової техніки до дій та успішне виконання бойового завдання у встановлений термін, а також за виховання, військову дисципліну і морально-психологічний стан особового складу. Він завжди повинен знати, де знаходяться, яке завдання виконують підлеглі його підрозділу (солдати, сержанти), їх запити та морально-психологічний стан.

Командир взводу завжди повинен знати обстановку, рівень підготовки і можливості своїх підрозділів, завчасно приймати рішення і ставити завдання підлеглим, організовувати взаємодію, бойове забезпечення бою, твердо управляти підлеглими і приданими підрозділами, досягати виконання отриманих завдань та знищення противника навіть малими силами. Це потребує від командира високих організаторських здібностей, сильної волі, самостійності, знання характеру сучасного бою, засобів і способів його ведення.

Основний обов'язок командира – домогтися виконання поставленого завдання у визначений термін.

Відсутність наказу (бойового розпорядження) старшого командира не може служити командиру виправданням його бездіяльності.

Кожен військовослужбовець повинен знати і дотримуватися норм міжнародного гуманітарного права:

- під час виконання поставленого завдання застосовувати зброю тільки проти противника і його військових об'єктів;

- не нападати на осіб і об'єкти, які перебувають під захистом міжнародного гуманітарного права, якщо ці особи не роблять ворожих дій, а об'єкти не використовуються (не підготовлені до використання) у військових цілях;

- не заподіювати зайвих страждань, не наносити більшого збитку, ніж необхідно для виконання бойового завдання;

- якщо дозволяє обстановка, підбирати поранених, хворих і осіб, які утримуються від ворожих дій, і надавати їм допомогу;

– гуманно ставитися до цивільного населення, поважати його гідність;

– противника, який здався у полон, необхідно роззброїти, за необхідності надати допомогу і передати своєму командирі;

– до полоненого противника необхідно ставитися гуманно;

– утримувати підлеглих і своїх товаришів від порушення норм міжнародного гуманітарного права, про випадки їх порушення доповідати старшому командирові.

Порушення цих правил не тільки безчестить Батьківщину, але і у встановлених законом випадках тягне за собою кримінальну відповідальність.

Під час виконання поставлених завдань усі командири, у межах своїх обов'язків, повинні враховувати норми міжнародного гуманітарного права під час ухвалення рішення і забезпечити їх виконання своїми підлеглими.

1.1. Обов'язки командира взводу

Командир взводу зобов'язаний:

– знати завдання роти і взводу;

– уміло керувати взводом під час виконання поставлених завдань;

– знати обстановку, вчасно приймати рішення, ставити завдання, наполегливо домагатися їх виконання і вчасно доповідати старшому командирі про виконання поставленого завдання;

– уміло використовувати вогневі засоби взводу, а також результати вогневого ураження противника, уміти викликати і коректувати вогонь артилерії;

– вчасно організувати технічне обслуговування техніки та озброєння, а у випадку їх пошкодження – доповідати старшому командирі та організувати (здійснити) ремонт;

– знати засоби зв'язку взводу, уміти ними користуватися і навчати своїх підлеглих роботі на них;

– слідкувати за витратою боєприпасів і пального, вживати заходів щодо їх поповнення до норм військових;

- бути для підлеглих прикладом активності, хоробрості, витривалості і розпорядливості, особливо у важкі хвилини;
- підтримувати ініціативу, заохочувати героїзм, самовідданість, військову хитрість і кмітливість своїх підлеглих;
- вживати заходів щодо своєчасної евакуації поранених (тих, які отримали важкі бойові та психологічні травми), загиблих (померлих) військовослужбовців і вести їх облік;
- доповідати за командою про кожного загиблого (померлого) з позначенням місця, часу і обставин загибелі військовослужбовця.

1.2. Управління підрозділами і вогнем

Управління підрозділами і вогнем полягає у цілеспрямованій діяльності командира взводу щодо підтримання постійної бойової готовності взводу (відділення, танку), своєчасній підготовці його до бою (тактичних дій) і безперервному керівництві ним під час виконання поставлених завдань.

Основою управління є рішення командира.

Робота командира щодо організації бойових дій починається з отримання завдання і здійснюється, як правило, на місцевості, а якщо це неможливо – у вихідному районі по карті (схемі, на макеті місцевості). У цьому випадку бойові завдання відділенням (танкам) і приданим засобам командир взводу уточнює на місцевості в період заняття ними позицій (висування їх до рубежу переходу в атаку).

Порядок роботи командира взводу залежить від:

- конкретної обстановки;
- одержаного завдання;
- наявності часу.

Командир взводу, одержавши бойове завдання:

- з'ясовує його;
- оцінює обстановку;
- приймає рішення;
- проводить рекогносцировку;

- ставить завдання підлеглим підрозділам (особовому складу, вогневим засобам);

- організовує взаємодію, управління, бойове забезпечення, виконання заходів морально-психологічного, тилового і технічного забезпечення;

- організовує та особисто керує підготовкою особового складу, озброєння і військової техніки до дій;

- у встановлений час доповідає командирі роти про готовність взводу.

З'ясування завдання полягає у вивченні завдання, поставленого старшим командиром (начальником).

Під час з'ясування одержаного завдання командир взводу повинен:

- зрозуміти завдання роти і взводу;

- які об'єкти (цілі) на напрямку дій взводу уражаються засобами старших командирів;

- завдання сусідів і порядок взаємодії з ними;

- час готовності до виконання завдання.

Оцінка обстановки включає оцінку противника, своїх підрозділів та сусідів, місцевості, стану погоди, пори року, а також інші фактори, які впливають на виконання бойового завдання.

Оцінюючи обстановку, командир взводу повинен вивчити:

- склад, положення та можливий характер дій противника, місця розташування його вогневих засобів;

- стан, забезпеченість і можливість взводу та приданих підрозділів;

- склад, положення, характер дій сусідів і умови взаємодії з ними;

- характер місцевості, її захисні та маскуючі властивості, вигідні підступи, загородження та перешкоди, умови спостереження і ведення вогню;

- крім того, командир взводу враховує стан погоди, пору року, час доби та їхній вплив на підготовку і ведення бою.

У рішенні командир взводу визначає:

- способи виконання отриманого завдання (якому противнику, де і якими засобами нанести ураження, які при цьому вживаються заходи щодо введення його обману);
- побудову бойового (передбойового, похідного) порядку;
- завдання відділенням (танкам, групам, які створюються), приданим підрозділам та вогневим засобам та порядок їх дій;
- організацію управління.

Порядок та способи розгортання взводу у бойовий (передбойовий) порядки та перешикування наведені у додатку 1.

Під час проведення **рекогносцировки** командир взводу вивчає противника і місцевість у напрямку дій взводу з метою уточнення (призначення) орієнтирів і завдань підлеглим.

Рекогносцировка проводиться із залученням командирів штатних, приданих та підтримуючих (у разі можливості) підрозділів.

*У ході **рекогносцировки** командир взводу на місцевості вказує:*

- орієнтири;
- положення противника і найбільш можливий характер його дій;
- уточнює завдання відділенням (танкам, тактичним групам) та інші питання, які пов'язані з використанням місцевості в бою (місця позицій відділень, вогневих позицій БМП, БТР, танків, протитанкових та інших вогневих засобів, загороджень і проходів у них);
- маршрут висування взводу і місця спішування механізованих відділень).

Завдання підлеглим підрозділам (особовому складу, вогневим засобам) ставляться бойовим наказом або розпорядженням, які віддаються усно або за допомогою засобів зв'язку.

*У **бойовому наказі** командир взводу вказує:*

- у першому пункті – орієнтири і відомості про противника (склад, положення і характер дій противника, місця розташування його вогневих засобів);

– у другому пункті – завдання роти, взводу і сусідів, об'єкти і цілі на напрямках дій взводу, які уражаються засобами старших командирів;

– у третьому пункті (після слова «НАКАЗУЮ») – бойові завдання підлеглим підрозділам (танкам, вогневим засобам, підлеглому особовому складу, групам, які створені);

– у четвертому пункті – час готовності до виконання завдання;

– у п'ятому пункті – питання організації управління (своє місце, за необхідності – заступника, склад групи управління і вогневої підтримки, якщо вона створюється).

У бойовому розпорядженні командир взводу вказує:

– короткі відомості про противника;

– бойові завдання підлеглим підрозділам (танкам, вогневим засобам, безпосередньо підлеглому особовому складу, створеним групам), а в разі необхідності й інші відомості.

Бойовий наказ (розпорядження) необхідно викладати стисло й гранично зрозуміло.

Під час організації взаємодії та управління командир взводу зобов'язаний:

– узгодити зусилля штатних і приданих вогневих засобів для успішного виконання поставленого завдання;

– добитися правильного і єдиного розуміння всіма командирами відділень (танків) бойового завдання і способів його виконання;

– вказати сигнали оповіщення, управління, взаємодії та порядок дій по них;

– уточнити (довести) радіодані і порядок користування радіо- і сигнальними засобами зв'язку.

Під час організації бойового забезпечення командир взводу вказує, які заходи і до якого часу виконати.

Організуючи бойове забезпечення, командир взводу вказує:

– порядок спостереження;

- порядок дій особового складу під час застосування противником зброї масового ураження і високоточної зброї;
- порядок інженерного обладнання позицій, заходи щодо маскування;
- склад, завдання підрозділів охорони та порядок їх виконання.

Заходи морально-психологічного забезпечення у взводі організуються на підставі вказівок командира роти (заступника командира роти з виховної роботи). Під час організації заходів морально-психологічного забезпечення командир взводу вказує терміни їх проведення і ставить завдання активу взводу, який призначений.

Під час організації заходів технічного і тилового забезпечення командир взводу вказує:

- порядок, терміни поповнення боєприпасами;
- час і місце заправки паливомасилями матеріалами;
- порядок проведення технічного обслуговування і поточного ремонту бойових машин і озброєння;
- порядок забезпечення особового складу продуктами, водою та іншими матеріальними засобами, а також стежить за станом екіпіровки солдатів і сержантів та використанням її за призначенням.

1.3. Підготовка вогню

Підготовка вогню і управління вогнем є найважливішою складовою частиною роботи командира взводу (відділення, танка) щодо управління підрозділами.

Підготовка вогню включає:

- організацію вогню;
- підготовку до виконання вогневих завдань.

Організація вогню та підготовка до виконання вогневих завдань проводиться в ході організації дій взводу.

Під час з'ясування отриманого завдання і оцінки обстановки командир повинен:

- вивчити призначені старшим командиром єдині орієнтири і сигнали;
- оцінити вплив місцевості, погоди, часу доби на виконання вогневих завдань;
- визначити заходи, які необхідно провести щодо підготовки озброєння до бойового застосування.

Змінювати орієнтири, призначені старшим командиром, забороняється.

За необхідності командир взводу може призначити додатково свої орієнтири з розрахунку не більше п'яти (на напрямку і в межах дій відділень, межах смути і додаткового сектора вогню).

Під час доповіді старшому командиру й організації взаємодії використовуються тільки орієнтири, призначені старшим командиром. Орієнтирами вибираються добре видимі місцеві предмети. При використанні нічних прицілів орієнтирами вибираються місцеві предмети з великою відбивною здатністю в межах дальності дії прицілів. Орієнтири нумеруються справа наліво і по рубежах від себе вбік противника. Один з них призначається основним. Крім орієнтирів, для управління вогнем можуть використовуватися добре видимі місцеві предмети.

Визначаючи порядок і способи виконання отриманого завдання і завдання відділенням (танкам, бойовим групам), доданим підрозділам, штатному і доданому вогневому засобу, командир взводу розкриває порядок і способи знищення (ураження) противника за завданнями, видами зброї і вогню, способами його ведення, напрямками, напруженості і способами стрільби.

Під час організації взаємодії і управління командир взводу узгоджує зусилля штатних і приданих вогневих засобів по черзі виконання вогневих завдань і знищення найбільш важливих цілей; визначає порядок коректування результатів стрільби і цілевказання; встановлює (уточнює) сигнали (команди) на відкриття, перенос і припинення вогню.

Підготовка підрозділу до виконання вогневих завдань полягає в:

- розподілі по відділеннях (екіпажах) і розміщення по посадах прибулого на доукомплектування особового складу;
- доукомплектуванні озброєнням і військовою технікою, майном;
- поповненні боекомплекту, дозаправленні техніки паливно-мастильними матеріалами та охолоджувальною рідиною, поповнення запасів води;
- технічному обслуговуванні і підготовці озброєння і військової техніки до бойового застосування;
- проведенні бойового злагодження і занять з бойової підготовки згідно з характером майбутніх дій, а також проведенні заходів морально-психологічного забезпечення.

Контроль готовності взводу до виконання поставленого завдання здійснюється шляхом перевірки точного виконання відданих бойового наказу і розпоряджень, знання всім особовим складом противника, а також знання і розуміння ними своїх завдань; контролю своєчасності і якості виконання заходів щодо підготовки до дій, особливо підготовка вогню (готовність системи вогню); усунення на місці виявлених недоліків і вирішення питань, які виникли.

1.4. Управління вогнем

Управління діями і вогнем взводу під час виконання поставлених завдань полягає у спостереженні за результатами дій і вогню, прийнятті рішень за обстановкою, яка складається, постановці (уточненні) завдань підрозділам (підлеглим) і вогневим засобам.

Управління вогнем є найважливішим обов'язком командира взводу.

Управління вогнем у ході виконання завдання включає:

- розвідку наземних і повітряних цілей, оцінку їх важливості;

- визначення черговості засобів ураження;
- постановку вогневих завдань;
- спостереження за результатами вогню і його коректування;
- контроль за витратою боєприпасів.

Розвідка цілей ведеться всім особовим складом взводу (відділення, танка, обслуги) у призначених секторах. Сектори повинні забезпечити виявлення противника перед фронтом дій взводу (відділення, танка, вогневого засобу) і призначаються залежно від розташування прицілів, приладів спостереження, бійниць і розміщення особового складу. Додатково можуть призначатися сектори розвідки на флангах.

У першу чергу знищуються протитанкові засоби, обслуги кулеметів і мінометів, снайпери, артилерійські коректувальники, авіанавідники і командири підрозділів противника. Вибір засобів ураження повинен забезпечити надійне знищення цілей, які розвідані.

Під час постановки (уточненні) вогневих завдань командири вказують: кому (якому підрозділу); де (цілевказання); що (найменування цілі) і завдання (знищення, подавлення або зруйнування).

Цілевказання може здійснюватися від орієнтирів (місцевих предметів) і від напрямку руху (атаки), по азимутальному покажчику, трасуючими кулями і снарядами, розривами снарядів, сигнальними засобами, а також наведенням приладів і зброї в ціль.

Коректування вогню здійснюється від місця положення цілі, орієнтирів (місцевих предметів) і розривів снарядів із вказанням величини відхилення по дальності і напрямку.

Виклик і коректування вогню артилерії, яка підтримує, здійснюється, як правило, через артилерійських командирів (коректувальників), а за їх відсутності – особисто командиром взводу.

Під час виклику вогню командир взводу вказує: характер і місце розташування (номер) цілі; завдання стрільби (подавити, знищити, зруйнувати, освітити, задимити тощо); терміни виконання вогневого завдання, під час коректування вогню – характер

і місце розташування (номер) цілі; величину відхилення по дальності і напрямку.

Цілевказання екіпажам вертольотів (літаків) здійснюється тільки за розпорядженням старшого командира, методом позначення місця цілі вогнем стрілецької зброї, озброєнням БМП (БТР) і танків трасуючими кулями (снарядами), а також з використанням технічних засобів наведення і цілевказання за наявності пункту управління авіаційного навідника. Завдання на позначення місця цілі ставиться так, як вогневе завдання з вказанням часу відкриття вогню.

Командир взводу управляє взводом:

- по радіо;
- командами, які подає голосом;
- сигнальними засобами;
- особистим прикладом.

– у середині БМП (БТР), танка – командами, які подає по переговорному пристрою голосом і встановленими сигналами.

Для управління вогнем і підрозділами старшим командиром встановлюються сигнали управління по радіо та сигнальними засобами зв'язку.

Під час роботи на радіостанціях суворо дотримуються правил ведення переговорів. У взводі всі команди в ході бою повинні передаватися по радіо. Під час передачі команд командири відділень (танків) викликаються позивними, об'єкти місцевості вказуються від орієнтирів і умовними найменуваннями. Під час створення противником радіоперешкод радіостанції за командою командира роти (взводу) переводяться на запасні частоти.

Сигнальні засоби застосовуються для передачі заздалегідь встановлених сигналів. Для цього застосовуються сигнальні прапорці, електричні ліхтарі, прожектори бойових машин, трасуючі кулі (снаряди) і різні звукові засоби (електро- і пневмосигнали, свистки, омани, сирени та інші). Крім того, сигнали можуть подаватися за допомогою зброї, головного убору і руками (додаток № 1). У розвідці, крім того, використовується імітація звуків тварин і птахів.

Сигнали управління повинні бути доведені до всього особового складу. Сигнали, які подає старший командир, стосуються тільки до підлеглих командирів. Підрозділи повинні виконувати сигнали тільки свого безпосереднього командира. Сигнали подаються до одержання відповіді (відклику) або початку виконання команди (сигналу). Отримані сигнали негайно підтверджуються їх повторенням.

Під час управління сигналами необхідно пам'ятати, що сигнальні засоби демаскують місце перебування командира.

***Командно-спостережний пункт** командира взводу знаходиться:*

- в обороні – у глибині опорного пункту за бойовими порядками підрозділу так, щоб забезпечити його захист від вогню стрілецької зброї і мінометів, найкраще спостереження за противником, діями своїх підлеглих, сусідів і місцевістю, а також безперервне управління взводом;

- в наступі – у бойовому порядку взводу;

- під час дій механізованого взводу в пішому порядку – за цепом взводу в місці, яке забезпечує ефективне управління підрозділами (підлеглими) і вогнем, а також ускладнює противнику його впізнання як командира.

Доповідь старшому командирі, інформування сусідів та підлеглих про обстановку складають найважливіший обов'язок командира взводу під час виконання поставленого завдання.

У доповіді старшому командирі вказується:

- до якого часу, де і яке завдання виконує підрозділ;
- положення сусідів;
- склад і характер дій противника;
- своє рішення.

Командир взводу повинен негайно доповісти старшому командирі:

- про раптовий напад противника або його появу там, де він не очікувався;
- про виявлені загородження і зони зараження;

- про захоплення полонених, документів та озброєння противника;
- про застосування противником нових засобів і способів дій;
- про різку зміну дій противника (раптовий відхід, перехід до оборони, проведення контратаки);
- про різку зміну положення і втрату взаємодії із сусідами;
- про кожне рішення, яке прийняте за власною ініціативою у зв'язку зі зміною обстановки.

Оповіщення особового складу

Оповіщення особового складу про повітряного противника, про безпосередню загрозу і початок застосування противником зброї масового ураження, а також про радіоактивне, хімічне, біологічне зараження здійснюється єдиними і постійно діючими сигналами.

Сигнали оповіщення повинен знати весь особовий склад підрозділу. Командир взводу завчасно визначає порядок дій підлеглих за сигналами оповіщення та при їх одержанні подає відповідні команди. Таблиця сигналів управління та оповіщення особового складу наведена у додатку 2.

Для взаємного впізнавання, визначення належності і місцезнаходження частин і підрозділів від спеціально підготовленого відділення (екіпажа) може призначатися пост (пункт) позначення батальйону (роті).

Пост (пункт) позначення, як правило, складається з двох солдатів і одного сержанта, який призначається старшим.

На посту (пункті) повинні бути прилади спостереження, великомасштабна карта або схема місцевості, журнал контролю, компас, годинник, ліхтар, засоби зв'язку і подачі сигналів позначення та оповіщення.

Старший поста (пункту) позначення зобов'язаний: встановити порядок чергування; організувати обладнання місця розташування поста (пункту) і його маскування; перевірити справність приладів спостереження, засобів зв'язку і подачі сигналів розпізнавання, позначення та оповіщення; вчасно подавати сигнали відповідно до отриманого завдання від командира (начальника), який виставив пост (пункт).

Черговий поста (пункту) позначення веде спостереження за повітрям і місцевістю у вказаних секторах. Виявивши сигнали розпізнавання, які подаються військами, а також літаками і вертольотами, встановлює їх відповідність діючим сигналам, доповідає старшому поста (пункту) і за його наказом подає сигнал позначення або оповіщення.

Старший поста (пункту) про виявлені сигнали і цілі встановленим порядком доповідає командирі (начальнику), який виставив пост, і відповідно до отриманого завдання дає команду на подачу сигналів позначення або оповіщення. Про результати спостереження, подані сигнали робиться запис у журналі контролю.

Спостереження ведеться безперервно. За наявності на посту технічних засобів розпізнавання і позначення відповідні сигнали подаються виходячи з отриманого завдання від командира (начальника), який виставив пост.

1.5. Організація морально-психологічного забезпечення

Морально-психологічне забезпечення у взводі (відділенні, екіпажі) організовується і здійснюється з метою безумовного виконання рішень командира на бойові дії, формування і підтримки високого бойового духу, стійкого морально-психологічного стану особового складу, досягнення переваги над противником, підтримки високої бойової готовності, дисципліни і бойової згуртованості особового складу, відновлення психічних втрат.

Основними завданнями морально-психологічного забезпечення під час підготовки і в ході бойових дій є:

- формування в особового складу високої морально-психологічної стійкості, готовності і здатності успішно виконати поставлені завдання;
- інформування особового складу, роз'яснення отриманих завдань, наказів командирів і мобілізація особового складу на їх виконання, підтримання військової дисципліни, зниження психогенних втрат;

- підтримка і своєчасне відновлення духовних і фізичних сил військовослужбовців, створення умов для відпочинку і дозвілля;

- захист особового складу від негативного інформаційно-психологічного впливу противника.

Морально-психологічне забезпечення організовується в усіх видах бойових дій. Заходи морально-психологічного забезпечення командир взводу (відділення, екіпажу) здійснює особисто на основі рішення з морально-психологічного забезпечення командира роти і вказівок заступника командира роти з виховної роботи.

2. ОБОРОНА МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ

2.1. Загальні положення оборонного бою

Оборона – вид бою, має на меті:

- відбити наступ переважаючих сил противника;
- завдати противнику максимальних втрат;
- утримати важливі райони (об'єкти) місцевості;
- створити сприятливі умови для переходу в наступ.

Види оборони:

- позиційна;
- маневрена.

Оборона може застосовуватися:

- навмисно;
- вимушено.

Оборона може підготовлюватися:

- завчасно або організовуватися в ході бою;
- в умовах відсутності зіткнення з противником або безпосереднього зіткнення з ним.

Оборона повинна бути: стійкою і активною; здатною протистояти ударам усіх видів зброї, атаці переважаючих груп танків і піхоти противника, які підтримуються вогнем артилерії та ударами авіації.

Стійкість та активність оборони досягаються: витримкою, стійкістю та завзяттям підрозділів, що обороняються при відбитті атак противника, їх високим моральним духом; майстерно організованою обороною і системою вогню; безперервною розвідкою противника; ретельним маскуванням опорного пункту (вогневої позиції); умілим використанням вигідних умов місцевості, її інженерного обладнання і застосуванням несподіваних для противника способів ведення бойових дій; своєчасним маневром підрозділами, вогневими засобами і вогнем; негайним знищенням противника, який вклинився в оборону; виконанням заходів щодо захисту від зброї масового ураження і високоточної зброї противника та інформаційно-психологічного впливу противника; завзятим

і тривалим утриманням опорних пунктів (позицій, рубежів); всебічним забезпеченням і підготовкою особового складу до довготривалого ведення бойових дій, у тому числі і в умовах повного оточення.

В обороні кожен солдат, уміло використовуючи свою зброю, фортифікаційні спорудження та вигідні умови місцевості, здатний знищити велику кількість живої сили противника та успішно вести боротьбу з танками, що наступають, та іншими броньованими машинами.

Взвод не має права залишати опорний пункт (позицію), яку займає, і відходити без наказу командира роти (взводу).

Механізований (танковий) взвод, уміло використовуючи свою зброю, місцевість та її інженерне обладнання, а також загородження, здатний завдати противнику, який наступає, великих втрат і утримувати позиції, що займає.

Взвод обороняється, як правило, у складі роти та може знаходитися:

- у резерві батальйону;
- призначатися в бойову охорону;
- бойовий розвідувальний дозор;
- вогневу засаду;
- частиною сил або у повному складі входить у бронегрупу батальйону (роти);
- при виході з бою і відході, при виході з оточення взвод може призначатися до складу підрозділів прикриття, а танковий (механізований) взвод на бойових машинах піхоти – діяти в заслонах.

Взвод першого ешелону роти має завдання вогнем штатних і приданих вогневих засобів самостійно та у взаємодії із сусідами нанести противнику втрати в живій силі і техніці, відбити його атаку та утримати займаний опорний пункт.

Завдання взводу другого ешелону роти полягає в підтримці вогнем взводів першого ешелону, у знищенні живої сили і бойової техніки, яка прорвалася в опорний пункт роти, у відбитті атак противника та утриманні опорного пункту, який займає.

Механізований взвод, який складає резерв батальйону, займає опорний пункт у глибині його оборони і перебуває в готовності до відбиття атаки противника, який вклинився в оборону, знищення диверсійно-розвідувальних груп, які діють у глибині району оборони, посилення (заміни) підрозділів першого ешелону і до вирішення інших завдань, які раптово виникли.

Механізованому взводу вказується опорний пункт до 400 м по фронту і до 300 м в глибину, а відділенню (БМП, БТР і іншим вогневим засобам) – бойова (вогнева) позиція (рис. 2.1).

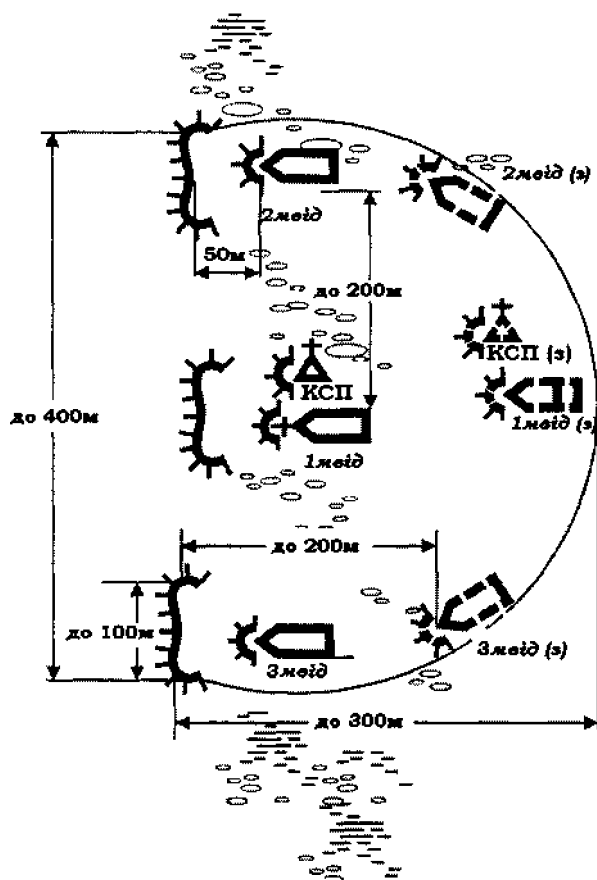

Рис. 2.1. Бойовий порядок механізованого взводу

Побудова оборони механізованого взводу включає:

- бойовий порядок взводу;
- опорний пункт взводу;
- систему вогню.

Бойовий порядок механізованого взводу залежно від поставленого завдання та умов місцевості будується в одну або дві лінії, як правило, складається з бойових порядків механізованих відділень, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу. У деяких випадках у взводі може створюватися група бойових машин.

Група управління і вогневої підтримки призначена для управління підрозділами і вогнем у ході бою, нанесення ураження живій силі і броньованим машинам противника, а також для вирішення вогневих завдань, які раптово виникли.

Група бойових машин призначена для підтримки бою механізованих відділень, підвищення стійкості й активності оборони діями на заздалегідь обраних вогневих рубежах. Діями групи бойових машин керує командир взводу через свого заступника.

У разі побудови бойового порядку взводу в дві лінії в опорних пунктах взводів, які розташовані на найбільш імовірному напрямку наступу противника, позиція одного з відділень взводу, з метою посилення стійкості оборони, може обладнатися в глибині опорного пункту (на другій лінії) на відстані 100–200 м за траншеєю. При загрозі атаки з флангу бойовий порядок може будуватися уступом вправо або вліво.

Бойові машини піхоти (БТР) і танки в опорному пункті взводу розташовуються по фронту з інтервалом до 200 м. Вогневі позиції для них вибираються з урахуванням умов місцевості як на передніх, так і на зворотних схилах висот з таким розрахунком, щоб забезпечувалося спостереження за противником і ведення вогню на граничну дальність прямою наводкою з гармат, кулеметів і протитанковими керованими ракетами, взаємна вогнева підтримка та можливість вести зосереджений вогонь перед переднім краєм і на флангах опорного пункту, а також кругова оборона,

приховане розташування вогневих засобів і маскування. Розташування танків повинне забезпечувати під час стрільби безпеку механізованих підрозділів, які діють попереду.

Бойова машина піхоти без десанту (танк) може виділятися для дій у вогневій засаді або в складі бронегрупи батальйону (роти).

Придане механізованому взводу протитанкове відділення може розташовуватися на позиціях механізованих відділень, а гранатометне відділення – у проміжках між ними або на фланзі опорного пункту взводу.

В опорному пункті взводу і на його флангах можуть займати вогневі позиції протитанкові засоби і танки, які не підпорядковані командирі взводу. Командир взводу повинен знати завдання цих засобів і підтримувати з ними тісну взаємодію.

Опорний пункт взводу – ділянка місцевості, яка підготовлена в інженерному відношенні і зайнята взводом для виконання поставленого завдання.

Він складається з позицій відділень, вогневих позицій БМП (БТР), позицій групи управління і вогневої підтримки і вогневих позицій приданих вогневих засобів, які не увійшли до складу цієї групи (рис. 2.2).

Позиція групи управління і вогневої підтримки включає командно-спостережний пункт командира взводу, вогневі позиції штатних і приданих вогневих засобів. Спостережний (командно-спостережний) пункт командира механізованого взводу розташовується в ході бою на позиції відділення, обладнаної в глибині опорного пункту.

По всьому фронту опорного пункту механізованого взводу може відриватися суцільна траншея, яка з'єднує окопи (позиції) відділень. Від траншеї відривається хід сполучення до окопів для бойових машин піхоти (бронетранспортерів) і в глибину оборони до наступної траншеї. В опорному пункті обладнуються укриття для особового складу.

Траншея, окопи і хід сполучення повинні з'єднувати основні та запасні вогневі позиції і забезпечувати ведення флангового та перехресного вогню, потайний маневр розосередження вогневих засобів, а хід сполучення, крім того, – ведення бою з противником,

який вклинився в оборону, створення кругової оборони, евакуації поранених, подачі боєприпасів і продовольства (доставки їжі).

Прямолінійне накреслення траншеї і ходу сполучення не допускається.

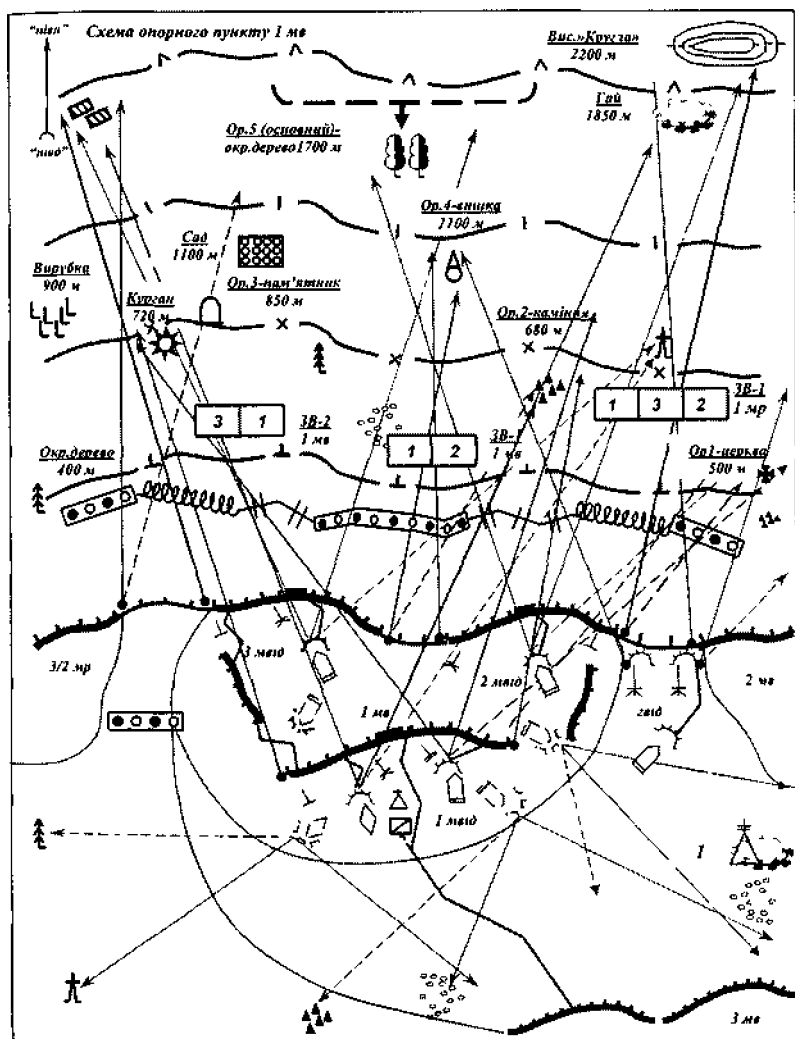

Рис. 2.2. Схема опорного пункту механізованого взводу

Перша траншея є переднім краєм оборони й обороняється взводами першого ешелону. Вона повинна забезпечувати добре спостереження за противником, найкращі умови для створення зони суцільного багат шарового вогню всіх видів перед переднім краєм, на флангах, у проміжках і ведення вогню з глибини оборони.

Друга траншея обороняється взводом другого ешелону (резерву) роти. Вона обладнується на відстані 300–600 м від першої траншеї з таким розрахунком, щоб взвод, який її обороняє, міг своїм вогнем підтримати підрозділи, які займають першу траншею, а також вести вогонь на підступах до переднього краю оборони і прикривати вогнем загородження перед ним.

Третя (четверта) траншея обороняється взводами роти другого ешелону батальйону. Вона обладнується на відстані 600–1 000 м (400–600 м) від другої (третьої) траншеї з таким розрахунком, щоб розташовані в ній вогневі засоби могли вести вогонь у смузі між другою і третьою (четвертою) траншеями, а на окремих ділянках і перед переднім краєм оборони.

Пункт боєпостачання взводу обладнується на відстані до 50 м від КСП взводу. Крім того, у взводному опорному пункті (на вогневих позиціях, рубежах) може обладнуватися місце збору поранених.

Усі позиції (спорудження) у взводному опорному пункті мають бути підготовлені для захисту від запальної зброї й ретельно замасковані, для чого окопи обладнуються відповідними канавками і використовуються табельні засоби пожежогасіння, маскування та місцеві матеріали.

З метою захисту від високоточної зброї в окопах над БМП (БТР) танками створюються маски, влаштовуються екрани і козирки. Одночасно за планом старшого командира встановлюються відбивачі і теплові імітатори (пастки).

Варіант фортифікаційного обладнання опорного пункту взводу першого ешелону роти показаний на рис. 2.3.

На фортифікаційне обладнання опорного пункту механізованого взводу потрібно 1 100 люд./год. або 7 маш./год. танка з бульдозерним обладнанням. Матеріали: круглий ліс – 45 м³, дріт –

135 кг. При насипанні крутостей до 30 % і ходів сполучення додатково потрібно 350 люд/год. Матеріали: круглий ліс – 20 м³, дріт – 120 кг.

Схема опорного пункту подається командирі роти. Крім того, під час установа мінно-вибухових загороджень силами взводу складається формуляр мінного поля.

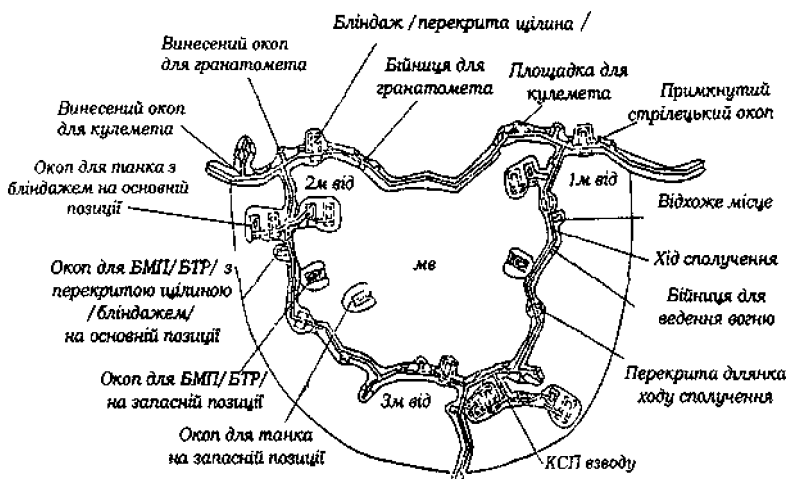

Рис. 2.3. Фортифікаційне обладнання опорного пункту взводу першого ешелону роти

В опорному пункті механізованого взводу й на його флангах можуть займати вогневі позиції протитанкові засоби й танки, не підлеглі командирі взводу. Командир взводу повинен знати завдання цих засобів і підтримувати з ними тісну взаємодію.

В опорному пункті танкового взводу обладнуються основні і запасні (тимчасові) вогневі позиції для танків і приданих вогневих засобів, вогневі позиції для танка, що кочує, а при посиленні механізованим відділенням – і його позиція. На основних вогневих позиціях відриваються окопи та обладнується бліндаж на екіпаж.

Система вогню взводу – організоване відповідно до рішення командира з урахуванням характеру місцевості і встановлених

інженерних загороджень, сполучення підготовленого вогню зброї всіх видів.

Система вогню механізованого взводу в обороні включає: зони протитанкового і суцільного багатопарового вогню вогневих засобів взводу перед переднім краєм, у проміжках, на флангах і в глибині оборони; підготовлений маневр вогнем у загрозовому напрямку.

Її основу складає вогонь танків, бойових машин піхоти, протитанкових гранатометів і кулеметів.

Сутність зони суцільного багатопарового вогню полягає в тому, що вся місцевість у смузі до 400 м перед переднім краєм повинна знаходитися під дійсним вогнем взводу, а наявні мертві простори повинні уражатися вогнем артилерії, мінометів і гранатометів із закритих вогневих позицій. Загородження та підступи до них повинні добре проглядатися і прострілюватися вогнем усіх видів.

Ефективність вогню в обороні досягається його влучністю, масованістю і раптовістю застосування, а також умілим управлінням ним. Усі вогневі засоби в обороні повинні бути готові до ведення вогню і здійснення маневру вночі і в інших умовах обмеженої видимості. Під час організації системи вогню механізованому взводу і відділенню указуються смуга вогню, додатковий сектор обстрілу.

Бойовим машинам піхоти (БТР), танкам, протитанковим ракетним комплексам, гранатометам і кулеметам призначаються основні і одна-дві запасні (для чергових вогневих засобів) і тимчасові вогневі позиції, вказуються основний і додатковий сектори обстрілу з кожної позиції на дальність їх дійсного вогню. Вогонь ручних протитанкових гранатометів готується у смузі вогню своїх відділень. Кожна смуга вказується двома точками (орієнтирами). Смуги вогню (сектори обстрілу) сусідніх підрозділів (вогневих засобів) на стиках повинні взаємно перекриватися.

Організація системи вогню включає:

– вибір вогневих позицій і розміщення вогневих засобів на місцевості з урахуванням їх можливостей і побудови взводу для ураження противника при його підході до переднього краю оборони,

розгортанні і переході в атаку, відбитті атаки танків і мотопіхоти противника перед переднім краєм оборони, на флангах і при вклиненні в опорний пункт;

- підготовку даних для стрільби;
- створенні необхідних запасів ракет і боєприпасів.

Готовність системи вогню визначається:

- зайняттям БМП (БТР), танками, гарматами та іншими вогневими засобами вогневих позицій;
- підготовкою даних для стрільби;
- наявністю боєприпасів.

Черговий вогневий засіб (БМП, БТР) призначений для знищення окремих груп противника, які ведуть розвідку, пророблюють проходи в загородженнях або намагаються проникнути в глибину оборони; завадити маневру противника в його розташуванні і веденню ним інженерних робіт.

Особовий склад чергових засобів перебуває в постійній готовності до негайного відкриття вогню із *запасної або тимчасової вогневої позиції*.

Охорона у взводі організується з метою недопущення несподіваного нападу наземного противника, проникнення його розвідки і забезпечення часу і вигідних умов для розгортання і вступу в бій.

Вона організовується командиром взводу на основі отриманого завдання, умов обстановки і наказу командира роти, а при діях у відриві від головних сил – самостійно. Охорона здійснюється спеціально призначеним спостерігачем, черговими вогневими засобами, а при розташуванні взводу на місці окремо від роти – і парними патрульними для обходу району розташування взводу (рис. 2.4).

На кожную добу для впізнавання своїх військовослужбовців установлюються пропуск і відгук. Пропуск повідомляється усно всьому особовому складу сторожової застави (поста) і особам, які висилаються за межі свого підрозділу, а вночі – і в межах свого підрозділу, а відгук – командирам підрозділів, призначених у розвідку, охорону, а також особам, які посилаються для передачі усних наказів.

вночі, а відгук – у осіб, які передають наказ командира, і командирів підрозділів, які ведуть розвідку.

Пропуск і відгук вимовляються тихо. Усі особи, які не знають пропуску, а прибулі з наказом – відгуку, затримуються. Затриманих командир механізованого взводу опитує особисто і залежно від обставин дозволяє їм прямувати далі або направляє під конвоєм до командира, який вислав охорону.

Під час організації охорони командир взводу призначає спостерігача, вказує порядок ведення спостереження за місцевістю, повітрям і сигналами командира роти (взводу), вказує його місце і завдання, а також встановлює порядок дій особового складу в разі раптового нападу противника.

В обороні командир взводу визначає необхідну кількість чергових вогневих засобів, їхнє місце і завдання, а при розташуванні взводу на місці окремо від роти – склад патрульних, маршрути їх руху, завдання і пропуск.

Вогнева засідка в обороні полягає в завчасному і прихованому розміщенні підрозділу (групи бойових машин) на вірогідних напрямках руху (наступу) противника з метою завдання йому максимального ураження з близької відстані раптовим вогнем прямою наводкою, кинджальним і перехресним вогнем і застосуванням мінно-вибухових загороджень.

Вогнева засідка в обороні створюється у складі взводу (відділення, танка), який може бути посилений саперами і вогнеметниками (рис. 2.5).

Успіх дій взводу у вогневій засідці досягається: дотриманням прихованості під час висування в район вогневої засідки і ретельним її маскуванням; умілою організацією системи вогню, створенням зони вогневого ураження із широким застосуванням мін; відсутністю шаблонів у організації і способах дій відділень, БМП (БТР), танків; постійним веденням розвідки.

Крім того, успіх дій взводу (групи бойових машин) у вогневій засідці може бути досягнутий за умов: правильного визначення моменту відкриття вогню з гранично близької дистанції, застосуванням несподіваних і раптових дій; чіткою організацією взаємодії у взводі з підтримуючою артилерією; проявленням особовим складом витримки, сміливості й ініціативи, застосуванням обманних дій.

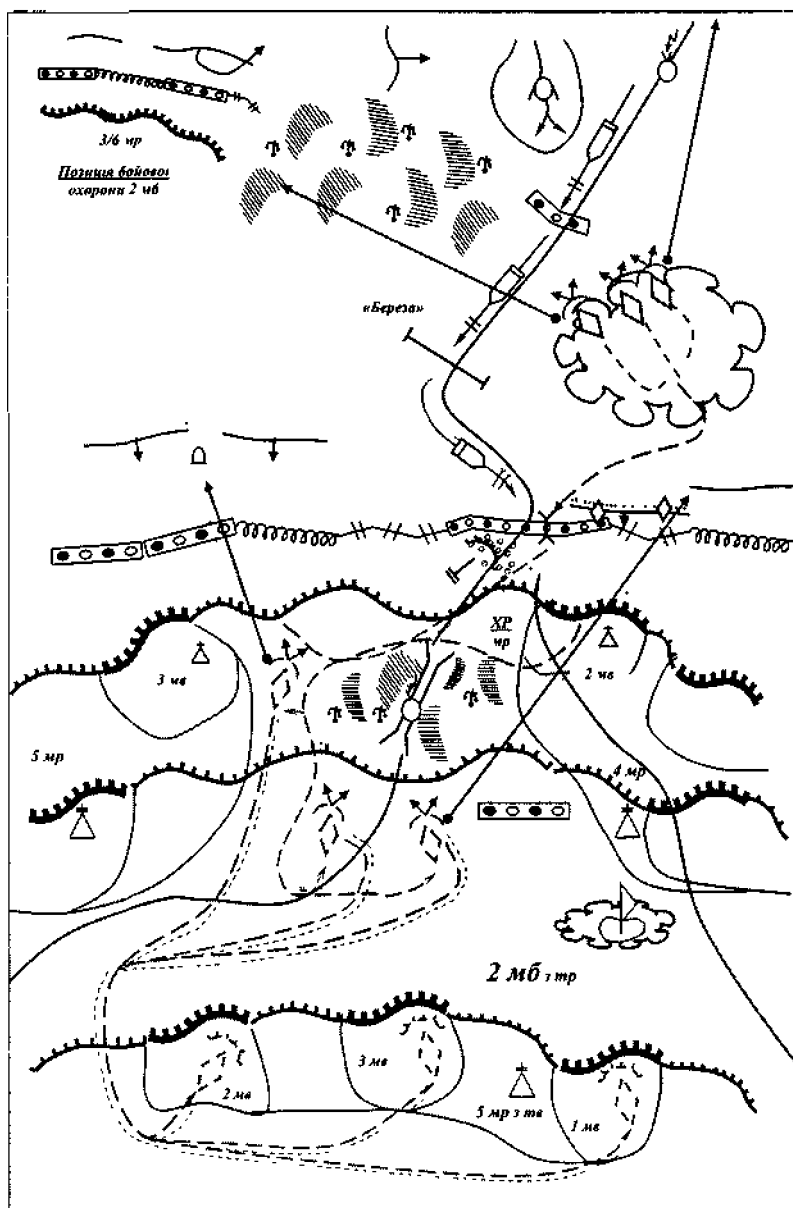

Рис. 2.5. Дії танкового взводу у вогневій засідці

Вогнева засідка організовується в місцях, які ускладнюють противнику швидке розгортання і проведення маневру для виходу з-під вогню. Вона може бути обладнана перед переднім краєм підрозділів, які обороняються, в опорних пунктах рот (районах оборони батальйону), на їх флангах і в проміжках, на вірогідних маршрутах висунення, можливих рубежах розгортання і напрямках наступу противника, особливо його танків і БМП.

Для дій у вогневій засідці взводу (відділенню, танку) призначається позиція (вогнева позиція), яка повинна забезпечувати приховане розташування взводу (відділення, танка), мати добрі умови для спостереження, ведення вогню і шляхи відходу.

Дії вогневої засідки можуть підтримуватися вогнем артилерії і БМП (БТР) з опорних пунктів взводів (рот).

2.2. Порядок і зміст роботи командира взводу з організації оборони в умовах безпосереднього зіткнення з противником

Одержавши наказ на перехід до оборони в умовах безпосереднього зіткнення з противником, командир взводу організовує захоплення вказаного (вигідного) рубежу. Після захоплення рубежу командир взводу організовує його закріплення.

У ході закріплення командир взводу повинен:

- з'ясувати завдання;
- оцінити обстановку;
- швидко прийняти рішення;
- поставити завдання відділенням (танкам) на заняття позицій у зазначеному взводу опорному пункті;
- організувати спостереження перед фронтом і на флангах опорного пункту взводу, взаємодію, управління, систему вогню, бойове забезпечення та інженерне обладнання опорного пункту;
- у подальшому він вивчає місцевість, уточнює завдання відділенням (танкам) і порядок взаємодії, а в разі необхідності й інші питання.

2.2.1. З'ясування завдання

З'ясування завдання командиром взводу на перехід до оборони (варіант).

1. ____ *мр*, переслідуючи противника, що відходить, одержала завдання на захоплення вигідного рубежу та перехід до оборони опорного пункту _____ з метою не допустити прориву противника з напрямку _____, зосереджуючи основні зусилля на утриманні району _____.

2. ____ *мв* з _____ після захоплення рубежу _____ переходить до оборони опорного пункту _____ в першому ешелоні роти на напрямку зосередження її основних зусиль.

Смуга вогню взводу: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор у напрямку: _____.

3. Праворуч переходить до оборони ____ *мв*, ліворуч – ____ *мв*. Проміжок із сусідом праворуч забезпечити вогнем бойової машини піхоти, ліворуч – вогнем кулемета.

4. *Готовність* системи вогню – ____ _____. На організацію оборони мається ____ годин ____ хвилин, з них світлого часу ____ годин ____ хвилин.

2.2.2. Розпорядження на закріплення на рубежі

Розпорядження командира взводу на закріплення на рубежі (варіант)

1. Командиру ____ *мвід* – прямо (справа, зліва), на рубежі _____ вогнем з місця придушити _____, в атаку перейти за сигналом – «_____», знищити противника, що протистоїть, захопити рубіж _____ і закріпитися на ньому.

2. Командиру ____ *мвід* – прямо (ліворуч, праворуч), на рубежі _____ вогнем з місця придушити _____, в атаку перейти за сигналом – «_____», знищити противника, що протистоїть, захопити рубіж _____ і закріпитися на ньому.

3. Командиру _____ мвід – прямо (ліворуч, праворуч), на рубежі _____ вогнем з місця придушити _____, в атаку перейти за сигналом – «_____», знищити противника, що протистоїть, захопити рубіж _____ і закріпитися на ньому.

4. «_____, я – _____, прямо (ліворуч, праворуч) _____ – знищити, прийом».

5. «_____, _____, я – _____, в районі _____ бронетранспортер противника – знищити, прийом».

Після знищення противника й заняття зазначеного рубежу командир взводу видає розпорядження на закріплення рубежу й організацію системи вогню.

Розпорядження командира взводу після закріплення на рубежі (варіант)

_____ мвід обороняти позицію _____; бути в готовності до відбиття атаки противника з напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор у напрямку _____.

Вогнева позиція БМП _____ . Сектори обстрілу: основний – _____; додатковий у напрямку _____.

_____ мвід обороняти позицію _____; бути в готовності до відбиття атаки противника з напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор у напрямку _____.

Вогнева позиція БМП _____ . Сектори обстрілу: основний – _____; додатковий у напрямку _____.

_____ мвід обороняти позицію _____; бути в готовності до відбиття атаки противника з напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор у напрямку _____.
Вогнева позиція БМП _____. Сектори об-
стрілу: основний – _____; додатковий у напрямку
_____.

2.2.3. Оцінка обстановки та висновки із оцінки обстановки

Оцінка обстановки командиром взводу на оборону (варіант)

1. **Противник** підрозділами не встановленої нумерації ви-
сунує резерви з глибини. У районі _____ закрі-
пився підрозділ, складом до мотопіхотної роти. Основні зусилля
противник буде зосереджувати в напрямку _____.
Виходячи з тактики дій імовірного противника, перед фронтом
оборони взводу може діяти ротна тактична група в складі мотопі-
хотної роти, посиленої одним-двома танковими взводами.

2. **Взвод** укомплектований особовим складом, бойовою тех-
нікою й озброєнням на _____ %, що забезпечує виконання бойово-
го завдання. Босприпасів у взводі: для БМП – __ бк; для стрілець-
кого озброєння – __ бк. Засоби індивідуального захисту в наявно-
сті. Особовий склад брав участь у боях, його моральний і фізич-
ний стан задовільний.

Взвод своїми протитанковими засобами (__ БМП і __
РПГ-7) здатний знищити до _____ танків. Зі знищення живої сили
противника із стрілецької зброї взвод здатний створити щільність
вогню 4–5 куль на 1 м фронту.

3. **Праворуч** переходить до оборони __ мв з _____, про-
міжок з ним становить близько _____ м, що добре проглядається і
прострілюється.

Ліворуч переходить до оборони __ мв, проміжок з ним скла-
дає близько _____ м, недостатньо добре проглядається і прострі-
люється з боку _____ мвід.

Для забезпечення проміжку *сусід* праворуч виділяє
_____, сусід ліворуч – _____.

В опорному пункті взводу займає вогневу позицію _____, з яким необхідно організувати взаємодію зі знищення танків противника як перед переднім краєм оборони, так і на флангах опорного пункту взводу.

4. **Місцевість** перед переднім краєм оборони _____, вона проглядається на правому фланзі до _____ км, на лівому – до _____ км. Це вимагає дотримання ретельного маскування. Висування противника не буде проглядатися до виходу його до _____. На цьому рубежі можливо його розгортання в бойовий порядок.

Від _____ до переднього краю місцевість _____, добре проглядається і прострілюється, доступна для дій танків і бронетранспортерів. Головний удар противника може бути у напрямку _____.

Захисні властивості місцевості від ЗМУ незначні, тому необхідно негайно приступити до інженерного обладнання опорного пункту. Місцевість дозволяє скрито маневрувати вогневими засобами на загрозливі напрямки.

5. **Найбільш імовірним напрямком дій літаків і вертольотів** необхідно вважати _____ – _____. Вертольоти вогневої підтримки можуть використовувати приховану місцевість у районі _____ і вести вогонь із засад. Удари авіації варто очікувати під час вогневої підготовки, а вертольоти вогневої підтримки, які діють на гранично малих висотах, можуть наносити удари з початком атаки по броньованих цілях і живій силі.

6. Наступ противника варто очікувати о _____, пора року в даний час _____, видимість _____. Істотного впливу погода, час року і доби на ведення бою не зроблять.

Висновки з оцінки обстановки (варіант)

1. **Противник**, зосереджуючи основні зусилля в напрямку _____, у своєму складі може мати до _____ мпв, до _____ танкових взводів і до _____ ПТКР.

Для відбиття атаки противника рубежі відкриття вогню варто призначити:

- для ПТКР – _____;
- для гармат БМП – _____;
- із стрілецької зброї – _____.

Взвод обороняє опорний пункт на напрямку зосередження основних зусиль противника, тому бойовий порядок необхідно побудувати _____.

2. Виходячи з наявної кількості сил і засобів, **взвод** здатний виконати поставлене завдання. Противник має перевагу по живій силі ____ : ____, по танках – ____ : ____, по протитанкових засобах – ____ : ____.

Для забезпечення надійної стійкості оборони опорного пункту доцільно ____ **мвід** визначити місце на _____ фланзі, ____ **мвід** з _____ – в центрі опорного пункту, розмістивши його _____, ____ **мвід** мати на _____ фланзі взводу; поповнити боєприпаси; перевірити і підготувати бойову техніку й озброєння до бойового застосування. Обслуговування БМП провести в опорному пункті і закінчити до _____.

3. Для забезпечення _____ флангу виділити _____ від ____ **мвід**. _____ фланг забезпечити вогнем _____.

Для знищення противника, що вклинився в проміжки з *сусідами*, підготувати запасні вогневі позиції для _____ і _____.

4. Виходячи з тактики дій противника, місця взводу в бойовому порядку роти видно, що опорний пункт знаходиться на напрямку зосередження основних зусиль противника.

Ділянки зосередженого вогню доцільно підготувати:

- для БМП – по рубежу: _____;
- для стрілецької зброї ЗВ-1 – _____; ЗВ-2 – _____.

Командно-спостережний пункт взводу обладнати в районі _____.

Для кругової оборони обладнати ходи сполучення до основних і запасних вогневих позицій БМП.

З метою захисту особового складу від запальної зброї і вогню артилерії противника підготувати в кожному відділенні перекриті щілини.

5. У кожному відділенні мати спостерігачів за наземним і повітряним противником; нагадати особовому складу сигнали оповіщення про повітряного противника, про радіоактивне, хімічне і бактеріологічне (біологічне) зараження. Оповіщення здійснювати по радіо, голосом, звуковими та світловими сигналами.

Для боротьби з повітряним противником призначити чергові вогневі засоби: у 1 мвід – _____; у 2 мвід – _____; у 3 мвід – _____; у взводі – _____.

2.2.4. Рішення командира взводу на оборону

Рішення командира взводу на оборону (варіант)

Вирішив: 1. Використовуючи результати вогню артилерії й інших вогневих засобів, а також вигідні умови місцевості, вогнем усіх засобів взводу у взаємодії із сусідами і _____ нанести ураження противнику на підступах до переднього краю і не допустити його прориву в напрямку _____.

Противника, що вклинився в проміжки із сусідами, знищувати вогнем відділень із запасних позицій, не допускаючи його поширення убік флангів і в глибину.

Противника, що ввірвався в опорний пункт взводу, знищувати вогнем у притул, гранатами і в рукопашній схватці. Для оборони поширення противника в глибину опорного пункту й убік флангів у траншеях і ходах сполучення встановити переносні загородження (їжаки, рогатки й ін.).

У випадку обходу противником опорного пункту перейти до кругової оборони і продовжувати міцно утримувати позиції, що займаються, знищуючи противника вогнем усіх засобів з основних і запасних позицій.

Рубежі відкриття вогню мати: для БМП – _____; для ручних кулеметів – _____; для гранатометів і автоматів – _____.

2. Бойові завдання відділенням і приданим підрозділам визначив:

_____ мвід з _____ обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Основну вогневу позицію БМП мати _____ м _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

Запасну вогневу позицію мати _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

_____ мвід з _____ обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Основну вогневу позицію БМП мати _____ м _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

Запасну вогневу позицію мати _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

_____ мвід з _____ обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Основну вогневу позицію БМП мати _____ м _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

Запасну вогневу позицію мати _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

Ділянки зосередженого вогню підготувати:

– для БМП – №1 _____, № 2 _____;

– для стрілецької зброї ЗВ-1 – _____;

ЗВ-2 – _____.

Проміжок з _____ забезпечити вогнем бойової машини піхоти, з _____ – вогнем ручного кулемета та _____.

Танк № _____ займає вогневу позицію в опорному пункті взводу в районі _____.

Сектори ведення вогню: основний – _____; додатковий – в напрямку _____.

Снайперу основну вогневу позицію мати _____, запасну – на _____ фланзі _____ мвід. Спостерігати за полем бою, по моїй команді і самостійно знищувати офіцерів, снайперів, розрахунки вогневих засобів.

Стрільцю-санітару знаходиться на командно-спостережливому пункті взводу із задачею вести спостереження і бути в готовності до надання першої медичної допомоги пораненим і їхньої евакуації.

3. *Управління підрозділами* здійснити з КСП, який з _____ буде розгорнутий у районі _____.

2.2.5. Бойовий наказ командира взводу на оборону

Бойовий наказ командира взводу на оборону (варіант)

1. *Орієнтири:*

перший – _____;

другий – _____;

третій – _____;

четвертий – _____ – основний.

Противник частиною підрозділів, що відійшли, закріпився на рубежі _____ і зупинив наступ наших військ. Одночасно висуває резерви з глибини, проводить перегрупування і готується до переходу в наступ, що, імовірно, буде з ранку ____ _____. Його вогневі засоби виявлені _____.

2. ____ *мр* переходить до оборони опорного пункту ____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

____ *мв* з ____ у взаємодії з ____ обороняє опорний пункт ____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____, додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Ділянки зосередженого вогню взводу: для бойових машин піхоти – _____; для стрілецької зброї ЗВ-1 – _____; ЗВ-2 – _____.

Вогнем з _____ забезпечити проміжок з сусідом праворуч, а з _____ – з ____ *мв*.

У ході висування і розгортання противник придушується зосередженим вогнем артилерії в районі _____, ділянка ____ і нерухомим загороджувальним вогнем «_____» по рубежу _____.

Праворуч переходить до оборони ____ *мв* і обороняє опорний пункт ____ із завданням не допустити прориву противника в напрямку _____. Його ліва межа смуги вогню – _____.

Ліворуч переходить до оборони ____ *мв* і обороняє опорний пункт ____ із завданням не допустити прориву противника в напрямку _____. Його права межа смуги вогню – _____.

Танк № ____ займає вогневу позицію в опорному пункті взводу в районі _____. Сектори обстрілу: основний – _____; додатковий – в напрямку _____.

3. Наказую:

____ *мвід* з ____ обороняти позицію ____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Основна вогнева позиція для БМП – _____. Сектори обстрілу: основний – _____.; додатковий – в напрямку _____.

Запасна вогнева позиція – _____. Сектори обстрілу: основний – _____.; додатковий – в напрямку _____.

Ділянки зосередженого вогню відділення: для ЗВ-1 – _____;
для ЗВ-2 – _____.

_____ мвід обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____.; ліворуч – _____.; додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основна вогнева позиція для БМП – _____. Сектори обстрілу: основний – _____.; додатковий – в напрямку _____.

Запасна вогнева позиція – _____. Сектори обстрілу: основний – _____.; додатковий – в напрямку _____.

Ділянки зосередженого вогню відділення: для ЗВ-1 – _____;
для ЗВ-2 – _____.

Проміжок із сусідом справа забезпечити вогнем _____.

_____ мвід обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____.; ліворуч – _____.; додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основна вогнева позиція для БМП – _____. Сектори обстрілу: основний – _____.; додатковий – в напрямку _____.

Запасна вогнева позиція – _____. Сектори обстрілу: основний – _____.; додатковий – в напрямку _____.

Ділянки зосередженого вогню відділення: для ЗВ-1 – _____;

для ЗВ-2 – _____.
Проміжок із сусідом ліворуч забезпечити вогнем _____.
Снайперу – основна вогнева позиція _____,
запасна – _____. Спостереження вести в секторі _____,
виявлені цілі знищувати самостійно.

Стрільцю-санітару – знаходиться _____ із
завданням вести спостереження і бути в готовності до надання
медичної допомоги пораненим на позиціях відділень, тяжкопора-
нених евакуювати _____ на медичний пост роти.

4. **Готовність** системи вогню – _____; інженерних
робіт першої черги – _____, другої черги _____.

5. **Командно-спостережний пункт** взводу – _____.
Група управління в складі _____,
група вогневої підтримки _____, займає пози-
цію _____.

Заступник – штатний і командир ____ мвід.

2.2.6. Вказівки командира взводу щодо взаємодії

Вказівки командира взводу щодо взаємодії в обороні (варіант)

1. **Окремі групи** противника і його **розвідка** знищуються вог-
нем чергових вогневих засобів із запасних вогневих позицій. Піс-
ля відбиття атаки (дій розвідки) здійснюється зміна вогневих по-
зицій.

З початком **вогневої підготовки** противника особовий склад
укривається в перекритих щілинах та бліндажі. Спостерігачі ве-
дуть спостереження за противником з метою своєчасного вияв-
лення переходу його в атаку.

2. **При розгортанні** противника в бойовий порядок уражен-
ня йому наноситься зосередженим вогнем БМП по рубежу
_____. Сигнал на відкриття вогню – _____.

З переходом противника в **атаку** і з виходом його танків і
броньованих машин на рубіж _____ вогонь від-
кривають БМП.

З виходом противника на рубіж _____ вогонь відкривають кулемети, а з виходом його на рубіж _____ відкривають вогонь усі вогневі засоби і ведуть вогонь по піхоті і танках противника. Вогонь по ділянках зосередженого вогню відкривати за сигналами: « _____ » по ділянці ЗВ-1; « _____ » – по ділянці ЗВ-2. З виходом противника до загороджень перед переднім краєм оборони взвод доводить вогонь до найвищої напруги.

У випадку **вклинення** противника на правому чи лівому флангах в опорний пункт _____ мв БМП _____ мвід займає запасну вогневу позицію, вогнем у фланг знищує противника, що вклинився, і не допускає його поширення в напрямку _____.

При вклиненні противника в центрі опорного пункту взводу _____ і _____ мвід займають хід сполучення, знищують противника, що вклинився, і не допускають його поширення в глибину й убік флангів. Сигнал для заняття ходу сполучення – « _____ ».

У випадку вклинення противника на лівому фланзі в проміжок з _____ мв БМП _____ мвід займає запасну вогневу позицію і вогнем знищує противника, що вклинився.

Для знищення літаків (вертольотів) противника, які низько летять, вогонь відкривати по моїй команді усім вогневим засобам взводу. При виявленні вертольотів вогневої підтримки в районі _____ вогонь відкривають ПТКР бойові машини піхоти.

3. Сигнали:

– *оповіщення*: про безпосередню загрозу застосування противником зброї масового ураження – голосом – « _____ », по радіо – « _____ »; про радіоактивне зараження – голосом « _____ », по радіо – « _____ »; про хімічне і бактеріологічне (біологічне) зараження – голосом « _____ », по радіо – « _____ »; про повітряний напад – голосом « _____ », по радіо – « _____ » або сигнальною ракетою _____ вогню;

– управління і взаємодії: бойова тривога – голосом – «_____», по радіо – «_____»;

– відкрити вогонь по ділянці зосередженого вогню:
для бойових машин піхоти – по радіо «_____»;
для стрілецької зброї – ЗВ-1 – голосом «_____», по радіо – «_____»;

для ЗВ-2 – голосом «_____», по радіо – «_____»;

припинити вогонь по ділянці ЗВ – «_____», по радіо – «_____»;

зайняти хід сполучення – «_____»;

– цілевказівки – трасуючі кулі в напрямку цілі.

2.2.7. Вказівки командира взводу щодо бойового забезпечення

*Вказівки командира взводу щодо бойового забезпечення в обороні
(варіант)*

1. Для *спостереження* за наземним і повітряним противником у кожному відділенні призначити спостерігача, особливу увагу звернути на своєчасне виявлення висування противника для наступу.

У ході оборонного бою спостереження вести всьому особовому складу взводу. Командирам відділень і навідникам-операторам бойових машин піхоти доповідати мені негайно про виявлення вогневих засобів противника.

2. Для *захисту* особового складу від зброї масового ураження використовувати окопи, перекриті ділянки траншей, щілини, бліндаж, бойові машини піхоти і засоби індивідуального захисту, а в ході оборонного бою – хід сполучення, воронки, ями та інші укриття.

До _____ перевірити справність засобів індивідуального захисту, підготувати табельні і підручні засоби для проведення спеціальної обробки і гасіння пожежі. Несправні засоби замінити у старшини роти.

Контроль радіоактивного опромінення особового складу здійснювати за допомогою індивідуальних вимірників потужності дози.

Нагадати сигнали особовому складу про безпосередню загрозу і початок застосування противником ЗМУ, а також сигнали оповіщення про радіоактивне, хімічне і бактеріологічне (біологічне) зараження.

При зараженні отруйними речовинами часткову спеціальну обробку проводити негайно, не припиняючи виконання бойового завдання.

3. До *інженерного* обладнання позицій приступити негайно.

До _____ завершити роботи першої черги, для робіт залучити весь особовий склад, крім спостерігачів і чергових вогневих засобів.

У кожному відділенні підготувати перекриття щілину й обладнати її до _____.

Командно-спостережний пункт взводу обладнають снайпер, стрілець-санітар. Командиру _____ мвід виділити одного автоматника їм у допомогу і завершити обладнання до _____.

Для захисту від запалювальних засобів у кожному відділенні мати перекриття ділянку траншеї, а крутості траншей, укріплені хмизом, обмазати глиною. Бойові машини піхоти накрити матами з хмизу. Перед входами в укриття насипати валики з ґрунту і підготувати засоби для гасіння пожежі (пісок, дерен, мати і лопати).

Матеріал для інженерного обладнання позицій і укриттів заготовлювати в районі _____. Усі роботи проводити з дотриманням заходів маскування, підготовлені спорудження до світанку замаскувати.

4. *Маскування* БМП, окопів, траншей, командно-спостережного пункту і ходу сполучення здійснювати місцевими матеріалами. У ході оборонного бою маневр здійснювати потай, використовуючи траншею і хід сполучення, воронки, ями і чагарник. Рух поза траншеями і ходом сполучення заборонити. Не дозволяти розведення багать, включення фар бойових машин.

2.2.8. Розпорядження командира взводу при переході до нічних дій

Розпорядження командира взводу при переході до нічних дій в обороні (варіант)

Для ведення оборони вночі призначаю додаткові орієнтири: п'ятий – _____; шостий – _____. Для ведення спостереження за проміжками із сусідами командир _____ мвід виставити пост підслуховування, _____ мвід додатково виставити спостерігача біля _____. Пост підслуховування виставити о _____, а спостерігача о _____.

БМП _____ мвід перемістити на тимчасову вогневу позицію і підготувати вогонь у секторі _____. Для ведення вогню по _____ гранатомет _____ мвід перемістити на _____ фланг.

Командир _____ мвід виділити одного автоматника для висвітлення місцевості, пуск освітлювальних патронів здійснювати з інтервалом _____ хвилин, при виявленні розвідки і переході противника в наступ – безупинно.

Вночі 50 % особового складу відділень мати на позиціях у постійній бойовій готовності. Для впізнання свого особового складу мати білу пов'язку на лівому рукаві. Пропуск на добу «_____».

Магазини і стрічки спорядити патронами із звичайними та трасуючими кулями з розрахунку 3:1.

Заступнику командира взводу одержати у старшини роти реактивні освітлювальні патрони і боєприпаси до стрілецької зброї, у тому числі 50 % з трасуючою кулею.

Дрібні групи противника знищувати вогнем чергових вогневих засобів з тимчасових вогневих позицій. Вогонь вести по силах пострілів, силуетах і в напрямку джерел звуку.

Перехід від денних дій до нічних здійснити о _____, від нічних до денних – о _____.

2.3. Порядок і зміст роботи командира механізованого взводу з організації оборони в умовах відсутності зіткнення з противником

В умовах відсутності зіткнення з противником командир взводу, одержавши бойове завдання:

– приймає по карті рішення, оголошує його командиру роти та доводить командирам відділень (танків);

– виводить взвод в указаний опорний пункт або в укрите місце на підступах до нього, потай розташовує його й організовує безпосередню охорону;

– спільно з командирами відділень (танків) і приданих засобів проводить рекогносцировку, віддає бойовий наказ, організовує взаємодію і систему вогню, бойове забезпечення і управління;

– організовує заняття опорного пункту, створює бойовий порядок і систему вогню, організовує спостереження та інженерне обладнання опорного пункту.

2.3.1. З'ясування завдання

З'ясування завдання командиром взводу в умовах безпосереднього зіткнення з противником (варіант)

___ **мр** з _____ переходить до оборони опорного пункту _____ із завданням знищити танки і піхоту противника перед переднім краєм і не допустити їхнього прориву в напрямку _____. Основні зусилля зосереджує на утриманні району _____.

___ **мв** з _____ обороняє опорний пункт _____ із завданням у взаємодії з _____ завдати ураження противнику перед переднім краєм опорного пункту і не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню взводу: праворуч – _____; ліворуч – _____.
Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.
Ділянка зосередженого вогню взводу: для бойових машин піхоти ЗВ-1 – _____; для стрілецької зброї ЗВ-2 – _____.

Проміжок з ____ мв забезпечити вогнем _____,
з ____ мв – вогнем _____.

У ході висування і розгортання противник придушується зосередженим вогнем артилерії _____, цілі №№ _____ і нерухомим загороджувальним вогнем _____ на рубежі _____.

Праворуч переходить до оборони опорного пункту ____ мв із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Його ліва межа смуги вогню – _____.

Ліворуч переходить до оборони ____ мв і обороняє опорний пункт _____ із задачею не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Його права межа смуги вогню – _____.

Противник, що вклинився в оборону на флангах взводу, знищується вогнем _____ із запасних вогневих позицій і вогнем _____ у взаємодії із *сусідніми* взводами, при цьому не допускається його поширення в глибину оборони.

Час готовності системи вогню – _____.

Висновки із з'ясування завдання (варіант):

1. ____ *механізована рота* обороняється на основному танконебезпечному напрямку. Від утримання нею опорного пункту багато в чому залежить стійкість оборони батальйону.

2. ____ *мв* переходить до оборони опорного пункту в центрі бойового порядку роти, на напрямку зосередження основних зусиль роти, маючи фронт оборони до _____ м і в глибину до _____ м.

3. Виходячи з положення взводу в бойовому порядку роти, розмірів опорного пункту і місцевості, необхідно особливу *увагу звернути* на забезпечення флангів взводу; *основні зусилля зосередити* на _____ фланзі, для чого на лівому фланзі мати _____ мвід, у центрі – _____ мвід, на правому фланзі – _____ мвід.

4. На організацію оборони і системи вогню мається ____ годин ____ хв.

Розрахунок часу на організацію оборонного бою:

- завдання отримано в _____;
 - оборону зайняти в _____;
 - готовність системи вогню в _____.
- Усього часу на організацію оборони – ____ год. ____ хв.;
- з них світлого – ____ год., ____ хв.

Час розподілити:

- оцінка обстановки і прийняття рішення – ____ хв. (____ – ____);
- постановка завдань відділенням – ____ хв. (____ – ____);
- організація спостереження, взаємодії і системи вогню – ____ хв. (____ – ____);
- складання схеми опорного пункту – ____ хв. (____ – ____);
- контроль і надання допомоги підлеглим з підготовки до бою – ____ хв. (____ – ____);
- доповідь командира роти про готовність до бою – _____;
- інженерне обладнання опорного пункту: готовність робіт першої черги – _____, другої – _____.

2.3.2. Оцінка обстановки та висновки із оцінки обстановки

Оцінка обстановки (варіант)

Противник після проведення вогневої підготовки _____ прорвав оборону наших військ в ____ км на _____ від _____ і розвиває наступ в _____ напрямку. Підхід його передових підрозділів до рубежу оборони можливий до _____, а дії розвідки, тактичних повітряних десантів, диверсійно-розвідувальних груп і авіації – у будь-який час.

Виходячи з тактики дій і тактичних нормативів противника перед фронтом оборони взводу з урахуванням проміжків із сусідами, може наступати до ____ мотопіхотних взводів з ____ танками. Їхній рубіж переходу в атаку, можливо, буде проходити по рубежу _____.

З переходом противника в атаку варто очікувати зосередження його основних зусиль в напрямку _____.

Висновки із оцінки обстановки (варіант)

1. Найбільш імовірним напрямком атаки танків і піхоти противника варто вважати _____.

2. Виходячи із складу противника бойовий порядок доцільно мати: у центрі – _____ мвід з _____; праворуч – _____ мвід; ліворуч – _____ мвід.

3. Необхідно передбачити організацію кругової оборони, а також маневр вогнем і відділеннями; вимагати від особового складу строгого дотримання заходів маскування.

Вивчення стану, забезпеченості і можливостей взводу і доданих підрозділів

_____ мв з _____ переходить до оборони, маючи втрати в особовому складі _____ %. У _____ мвід несправний _____.

Взвод має боєприпасів на кожен вид зброї _____ бк. Для виконання поставленої задачі до _____ необхідно мати: боєприпасів для стрілецької зброї – _____ бк; ПТКР – _____ бк; гармат БМП – _____ бк.

Незважаючи на втрати, взвод може створити перед фронтом опорного пункту щільність _____ куль на один погонний метр у хвилину і вирішити задачу зі знищення мотопіхоти, що атакує, у пішому порядку, вогнем БМП і РПГ знищити до _____ броньованих цілей.

Наявність в опорному пункті взводу _____ підвищує можливості взводу по боротьбі з броньованими цілями.

Висновки

1. Виходячи з укомплектованості і бойового досвіду командирів відділень, доцільно мати: в центрі – _____ мвід; праворуч – _____ мвід; ліворуч – _____ мвід.

2. Щільність вогню збільшити за рахунок зосередження вогню.

3. Для ведення вогню по повітряних цілях призначити чергові вогневі засоби.

4. До _____ боєприпаси і паливе поповнити до норми.

5. Взвод по своїх бойових і морально-психологічних якостях у стані виконати поставлену бойову задачу у взаємодії з _____, що обороняється в опорному пункті взводу.

*Вивчення складу, положення, характеру дій сусідів
і умов взаємодії з ними*

Праворуч _____ мв переходить до оборони опорного пункту _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника через опорний пункт. Укомплектованість взводу – _____ %.

Ліворуч _____ мв переходить до оборони опорного пункту _____ із завданням не допустити прориву противника в напрямку _____ – _____. Укомплектованість взводу – _____ %.

В опорному пункті взводу займає вогневу позицію _____.

При відбитті атаки противника перед переднім краєм найбільш тісню взаємодію мати з _____ мв. При обході противником опорного пункту передбачити маневр вогнем і відділеннями.

Висновки:

1. Для прикриття проміжків необхідно виділити від _____ мвід БМП, від _____ мвід – кулемет. З виходом противника на рубіж _____ передбачити зосередження вогню взводом по ділянці ЗВ-1 _____.

2. Погодити питання взаємодії із сусідами і _____.

Вивчення місцевості

Перед фронтом і на флангах оборони взводу місцевість _____ з наявністю невеликих висот, гаїв і чагарників. Це дозволяє вести вогонь із усіх засобів на дальність дійсного вогню.

Місцевість _____ в опорному пункті взводу _____. Висота, що обороняється взводом, покрита невеликим чагарником, що дозволяє замаскувати БМП, позиції відділень, вогневі засоби і вести спостереження за противником. Кущі, що заважають спостереженню і веденню вогню, необхідно вирубати. Висота дозволяє організувати фланговий і перхресний вогонь, а при необхідності і кругову оборону.

На флангах місцевість дозволяє мати візуальний і вогневий зв'язок з _____ і _____ мв.

Висновки:

Виходячи з рельєфу місцевості позиції відділенням і смуги вогню, доцільно призначити:

_____ мвід – _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

_____ мвід – _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

_____ мвід – _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Вогневі позиції БМП мати в _____ м за позиціями відділень. Запасні вогневі позиції мати на флангах _____ і _____ мвід і в тилу _____ мвід.

Вивчення найбільш ймовірних напрямків дій літаків, вертольотів та інших повітряних цілей

Дії авіації варто очікувати в будь-який час, а найбільше в період вогневої підготовки й атаки переднього краю оборони.

З огляду на характер місцевості, ймовірними напрямками дій літаків і вертольотів варто вважати: № 1 – _____; № 2 – _____; № 3 – _____. Бойові вертольоти можуть нанести удари з напрямку _____.

Висновки:

1. Для розвідки повітряного противника в кожному відділенні мати спостерігача.

2. Відбиття ударів літаків і вертольотів, що діють на малих і гранично малих висотах, здійснювати: до початку бою – черговими вогневими засобами, в ході бою – зосередженим вогнем взводу.

Час доби і стан погоди істотного впливу на виконання бойової задачі не матимуть.

2.3.3. Рішення командира взводу

Рішення командира взводу на оборону (варіант):

Вирішив:

1. Використовуючи результати вогню артилерії й інших вогневих засобів, а також вигідні умови місцевості, вогнем усіх засобів взводу у взаємодії із сусідами і _____ нанести ураження противнику на підступах до переднього краю і не допустити його прориву в напрямку _____.

Противника, що вклинився в проміжки із сусідами, знищити вогнем відділень із запасних позицій, не допускаючи його поширення убік флангів і в глибину.

Противника, що ввірвався в опорний пункт взводу, знищувати вогнем в упор, гранатами і в рукопашній схватці. Для заборони поширення противника в глибину опорного пункту й убік флангів у траншеях і ходах сполучення встановити переносні загородження (їжаки, рогатини й ін.).

У випадку обходу противником опорного пункту перейти до кругової оборони і продовжувати міцно утримувати позиції, що займаються, знищуючи противника вогнем усіх засобів з основних і запасних позицій.

Рубежі відкриття вогню мати: для БМП – _____; для ручних кулеметів – _____; для гранатометів і автоматів – _____.

З метою обману противника _____.

2. Бойові завдання відділенням і доданим підрозділам визначив:

_____ мвід з _____ обороняти позицію _____ із задачею не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____ . Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Основну вогневу позицію БМП мати в районі _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____ . Запасну вогневу позицію мати _____.

_____ мвід з _____ обороняти позицію _____ із задачею не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Основну вогневу позицію БМП мати в районі _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

Запасну вогневу позицію мати _____.

_____ мвід з _____ обороняти позицію _____ із задачею не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____.

Основну вогневу позицію БМП мати в районі _____.

Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

Запасну вогневу позицію мати _____.

Ділянки зосередженого вогню підготувати:

– для БМП: ЗВ-1 – _____;

– для стрілецької зброї: ЗВ-2 – _____.

Проміжок _____ забезпечити вогнем бойової машини піхоти, _____ – вогнем ручного кулемета і _____.

Снайперу основну вогневу позицію мати _____, запасну – на _____ фланзі _____ мвід. Спостерігати за полем бою, по моїй команді і самостійно знищувати офіцерів, снайперів, розрахунки вогневих засобів.

Стрільцю-санітару знаходитися на командно-спостережному пункті взводу із задачею вести спостереження і бути в готовності до надання першої медичної допомоги пораненим і їхньої евакуації.

3. Роботу радіозасобів у ході підготовки оборонного бою заборонити. Управління взводом здійснювати сигнальними засобами,

зв'язковими, а також особистим спілкуванням. У ході бою – всіма засобами без обмежень. КСП взводу з _____ в районі – _____. Сигнали оповіщення, управління і взаємодії – згідно з таблицею сигналів.

2.3.4. Організація спостереження і безпосередньої охорони

Організація спостереження і безпосередньої охорони (варіант)

Рядовий _____ – спостерігач.

1. Орієнтири: перший – _____, другий – _____, третій – _____, четвертий – _____, п'ятий – _____.

2. Противник, прорвавши оборону наших військ у ____ км від _____, розвиває наступ у _____ напрямку. Підхід його передових підрозділів до рубежу оборони можливий до _____, а дії розвідки – у будь-який час.

3. Взвод переходить до оборони опорного пункту _____.

4. Місце для спостереження – _____, сектор спостереження: праворуч – _____, ліворуч – _____. Спостереження вести із завданням вчасно установити висування противника і перехід його в наступ. Особливу увагу звернути на _____.

5. Про все помічене доповідати мені голосом.

6. Сигнали:

– про радіоактивне зараження – голосом «Радіаційна небезпека»;

– про хімічне і біологічне зараження – голосом «Хімічна тривога»;

– про повітряного противника – голосом «Повітря».

Командирам відділень з метою запобігання раптового нападу противника, проникнення його наземної розвідки у відділеннях призначити спостерігачів і чергові вогневі засоби. Позиції чергових вогневих засобів обладнати до _____.

Про появу противника доповідати мені негайно.

2.3.5. Проведення рекогносцировки

Проведення рекогносцировки командиром взводу (варіант)

1. *Орієнтири*: перший – _____, другий – _____, третій – _____, четвертий – _____ курган, він же основний, п'ятий – _____.

2. *Противник* після проведення вогневої підготовки прорвав оборону наших військ у _____ км від _____ і розвиває наступ у _____ напрямку. Підхід його передових підрозділів до рубежу оборони можливий _____, а дії розвідки, тактичних повітряних десантів, диверсійно-розвідувальних груп і авіації – у будь-який час.

Перед фронтом оборони взводу варто очікувати атаку до _____ мпв з танками. Найбільш імовірний напрямок їхніх дій _____ . Дії його бойових вертольотів варто очікувати з напрямку _____.

3. _____ мр з _____ переходить до оборони опорного пункту _____ із задачею знищити танки і піхоту противника перед переднім краєм оборони і не допустити їхнього прориву в напрямку _____.

_____ мв з _____ обороняє опорний пункт _____ із задачею вогнем усіх засобів взводу у взаємодії з _____ завдати ураження противнику перед переднім краєм оборони і не допустити прориву його танків і піхоти в напрямку _____.

Смуга вогню взводу: праворуч – _____; ліворуч – _____ . Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____ . Ділянки зосередженого вогню взводу: для бойових машин піхоти ЗВ-1 – _____; для стрілецької зброї ЗВ-2 – _____, ЗВ-3 – _____.

Праворуч переходить до оборони _____ мв і обороняє опорний пункт _____ із задачею не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____ . Його ліва межа смуги вогню – _____.

Ліворуч переходить до оборони _____ мв і обороняє опорний пункт _____ із задачею не допустити прориву танків і

піхоти противника в напрямку _____. Його права межа смуги вогню – _____.

4. *мвід* обороняти позицію _____ і не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП мати ____ м _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію мати _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

_____ *мвід* обороняти позицію _____ і не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП мати ____ м _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію мати _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

_____ *мвід* обороняти позицію _____ і не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП мати ____ м _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію мати _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

5. До *інженерного обладнання* опорного пункту приступити о _____ і здійснити скрито, в постійній готовності до відбиття атак противника.

В опорному пункті в першу чергу відрити одиночні окопи для автоматників, кулеметників, гранатометників, окопи на основних вогневих позиціях БМП, обладнати КСП і здійснити розчищення смуги огляду і обстрілу, у другу чергу – з'єднати одиночні окопи в траншею, відрити окопи на запасних вогневих позиціях для БМП та інших вогневих засобів, а також ходи сполучення до вогневих позицій БМП, відрити бліндаж і хід сполучення в тил. Роботи закінчити: першої черги – о _____, другої – о _____.

Перед переднім краєм опорного пункту і на лівому фланзі встановлюються протитанкові міні поля на ділянках № 1 _____; № 2 _____.

Проміжок із сусідом справа прикривається малопомітною перешкодою, встановленою на ділянці _____.

Командирам відділень перед фронтом відділень вогнем _____ і _____ прикрити міні поля і малопомітні перешкоди.

6. Командно-спостережний пункт взводу – ____ м _____.

2.3.6. Бойовий наказ командира взводу

Бойовий наказ командира взводу на оборону (варіант):

1. Орієнтири:

перший – _____; другий – _____; третій – _____; четвертий – _____ (основний).

Противник після проведення вогневої підготовки прорвав оборону наших військ у ____ км від _____ і розвиває наступ в _____ напрямку. Підхід його передових підрозділів до рубежу оборони можливий _____, а дії розвідки, тактичних повітряних десантів, диверсійно-розвідувальних груп – в будь-який час.

2. ____ **мр** з _____ переходить до оборони опорного пункту _____, зосереджуючи основні зусилля на утримання району _____, із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

____ **мв** з _____ у взаємодії з _____ обороняє опорний пункт _____ із завданням нанести ураження противнику перед переднім краєм опорного пункту і не допустити прориву його танків і піхоти у напрямку _____.

Смуга вогню взводу: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Ділянки зосередженого вогню взводу: для бойових машин піхоти ЗВ-1 – _____; для стрілецької зброї ЗВ-2 – _____; ЗВ-3 – _____.

У ході висування і розгортання противник придушується зосередженим вогнем артилерії на маршрутах висування і рубежах розгортання і нерухожим загороджувальним вогнем _____ на рубежі _____.

Праворуч переходить до оборони ____ мв і обороняє опорний пункт _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Ліва межа смуги вогню – _____.

Ліворуч переходить до оборони ____ мв і обороняє опорний пункт _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Права межа смуги вогню – _____.

Наказую:

_____ *мвід* обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП мати ____ м від _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію мати – _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

_____ *мвід* обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП мати ____ м від _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію мати – _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

_____ *мвід* обороняти позицію _____ із завданням не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП мати ____ м від _____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію мати – _____.

_____. Сектор обстрілу – _____; додатковий – в напрямку _____.

Ділянки зосередженого вогню: для БМП: ЗВ-1 – _____; для стрілецької зброї ЗВ-2 – _____; ЗВ-3 – _____.

Проміжок праворуч забезпечити вогнем _____ мвід, ліворуч – вогнем _____ мвід.

Снайперу основну вогневу позицію мати _____, запасну – на лівому фланзі _____ мвід. Спостереження вести в секторі _____, виявлені цілі знищувати по моїй команді і самостійно.

Стрільцю-санітару – перебувати на командно-спостережному пункті взводу із завданням вести спостереження за особовим складом і бути в готовності до надання першої медичної допомоги пораненим на позиціях відділень, тяжкопоранених евакуювати _____ на медичний пункт роти.

4. **Готовність** системи вогню – _____, інженерних робіт першої черги – _____, другої – _____.

5. **КСП** взводу – _____. Група управління в складі _____, група вогневої підтримки _____, займає позицію _____.

Заступник – штатний і командир _____ мвід.

2.3.7. Вказівки командира взводу щодо взаємодії

Вказівки командира взводу по взаємодії (варіант)

Окремі групи противника, що намагаються вести розвідку, проробляють проходи в загородженнях чи намагаються проникнути в глибину оборони, знищувати вогнем чергових вогневих засобів із запасних або тимчасових вогневих позицій. Чергові вогневі засоби мати: у _____ мвід – автоматника; у _____ мвід – гранатометника; у _____ мвід – кулеметника зі своїм помічником; у взводі – БМП _____ мвід.

З виходом противника на рубіж _____ вогонь відкривають БМП і кулемети; при підході мотопіхоти на рубіж _____ – ручні кулемети. З рубежу _____ вогонь вести всіма вогневими засобами взводу. У першу чергу знищувати танки й

інші броньовані машини противника вогнем БМП, РПГ і ручними кумулятивними гранатами, а піхоту відсікати від танків вогнем кулеметів, автоматів і знищувати її. З підходом піхоти противника до позицій відділень на відстань 40–30 м особовому складу закидати її гранатами і знищити вогнем в упор.

При вклиненні противника в центрі опорного пункту його знищення здійснити вогнем в упор, гранатами і рукопашній схватці. Для заборони поширення противника в глибину опорного пункту і в сторони флангів відділенням у траншеях і ходах сполучення встановити їжаки і рогатки.

При вклиненні противника в проміжок з ____ мв частиною сил зайняти запасні позиції і знищити його у взаємодії з ____ мв, не допускаючи поширення в глибину і у сторони флангів. Іншому особовому складу знищувати противника перед переднім краєм.

У випадку обходу противником опорного пункту зайняти позиції: ____ мвід – ____; ____ мвід – ____; ____ мвід – ____, після чого перейти до кругової оборони, міцно утримуючи позиції і знищуючи противника вогнем усіх засобів.

Після відбиття атаки відновити систему вогню, зруйновані фортифікаційні спорудження і поповнити боеприпаси.

По команді «____» відкрити вогонь по ділянці ЗВ-1; «____» – по ділянці ЗВ-2; «____» – по ділянці ЗВ-3.

Вогонь по літаках, вертольотах та інших повітряних цілях вести: до початку бою – черговими вогневими засобами; в ході бою – зосередженим вогнем відділень і взводу.

Сигнали:

– попередження про безпосередню загрозу і початок застосування противником ЗМУ – голосом «____», по радіо – «____». По цих сигналах особовий склад взводу продовжує виконувати поставлене завдання і переводить засоби захисту в положення «НАПОГОТОВІ»;

– оповіщення:

про радіоактивне зараження – голосом «Радіаційна небезпека», по радіо – «____»;

про хімічне і біологічне зараження – голосом «Хімічна тривога», по радіо – «____».

По цих сигналах особовий склад, зайнятий інженерним обладнанням, не припиняючи виконання поставленої задачі, надягає засоби індивідуального захисту (а ті, що знаходяться в БМП – тільки протигазу);

про повітряного противника – голосом «**Повітря**», по радіо – «_____»;

– *управління і взаємодії*: на заняття позиції – по радіо і голосом «**До бою**», сигнальна ракета _____ вогню;

відкрити вогонь по ділянці ЗВ-1 – по радіо і голосом «_____», одна черга трасуючих куль у напрямку ділянки;

по ділянці ЗВ-2 – по радіо і голосом «_____», дві черги трасуючих куль у напрямку ділянки.

2.3.8. Вказівки щодо бойового забезпечення

Вказівки командира взводу по бойовому забезпеченню (варіант)

1. *Розвідку* до початку атаки противника вести спостереженням, для чого в кожному відділенні мати спостерігача. З початком вогневої підготовки противника спостереження вести навідниками-операторами БМП. В ході оборонного бою спостереження вести всьому особовому складу взводу. Командирам відділень доповідати мені негайно про місця розташування вогневих засобів артилерії, протитанкових засобів і вогнеметів, про вклинення противника в опорний пункт роти і спробах обходу опорного пункту взводу, а також про підхід резервів противника.

2. Для *захисту* особового складу від *зброї масового ураження* і запалювальної зброї використовувати окопи, перекриті ділянки траншей, щілини, бліндажі і засоби індивідуального захисту. До _____ перевірити наявність і справність засобів індивідуального захисту, індивідуальних вимірників потужності дози, перев'язних і протихімічних пакетів. Контроль радіоактивного опромінення особового складу здійснювати за допомогою індивідуальних вимірників потужності дози.

3. До *інженерного обладнання* позицій приступити після організації системи вогню. Інженерні роботи першої черги закінчити о _____, другої – о _____. Траншеї, ходи сполучення і окопи для БМП відриваються ПЗМ. До _____ командирам

відділень провести трасування своїх ділянок траншей, ходів сполучення. Усі роботи провести з дотриманням заходів маскування, а підготовлені спорудження замаскувати.

4. *Маскування* БМП, окопів, траншей і КСП здійснити місцевими матеріалами. У ході оборонного бою маневр здійснювати приховано, використовуючи траншеї, ходи сполучень, відсічні позиції.

5. До ____ БМП заправити до норми, провести технічне обслуговування в обсязі ЩТО, боєприпаси поповнити до норми. Для боротьби з танками противника на кожне відділення мати по ____ ручні протитанкові кумулятивні гранати.

6. Першу медичну допомогу пораненим і хворим надати стрільцю санітару на місці поранення чи в найближчому укритті. Тяжкопоранених після надання їм допомоги евакуювати по ходу сполучення на медичний пост роти, який розгорнутий у районі _____.

Після проведення визначених заходів командир механізованого взводу особисто *складає схему опорного пункту*, на якій вказує:

- орієнтири, їх номери, найменування і відстань до них; положення противника;
- смуга вогню взводу та додаткові сектори обстрілу; позиції відділень, їх смуги вогню і додаткові сектори обстрілу;
- основні і запасні (тимчасові) вогневі позиції БМП (БТР), танків, а також вогневих засобів, які забезпечують проміжки із сусідами, їх основні та додаткові сектори обстрілу з кожної позиції; ділянки зосередженого вогню взводу та місця в них, по яких повинні вести вогонь відділення (танковому взводу – тільки ділянки зосередженого вогню);
- ділянку зосередженого вогню роти та місце в ньому, по якому веде вогонь взвод;
- рубежі відкриття вогню з танків, бойових машин піхоти, протитанкових та інших вогневих засобів;
- позиції вогневих засобів старшого командира, розташованих в опорному пункті взводу і на його флангах, та їх сектори обстрілу;
- загородження і фортифікаційні спорудження;

- позиції сусідів та межі їх смуг вогню на флангах взводу;
- місце командно-спостережного пункту взводу.

2.3.9. Розпорядження командира взводу при переході до нічних дій

*Розпорядження командира взводу при переході до нічних дій
(варіант)*

Для ведення оборони вночі призначаю додаткові орієнтири: шостий – _____; сьомий – _____. Для ведення спостережень у проміжках із сусідами до _____ командир у _____ мвід виставити пост підслуховування, _____ мвід додатково виставити спостерігача біля _____.

БМП _____ мвід перемістити на тимчасову вогневу позицію і підготувати вогонь у секторі _____.

Командир у _____ мвід виділити одного автоматника для висвітлення місцевості і надіслати до мене на інструктаж.

Вночі 2/3 особового складу мати на позиціях у повній бойовій готовності. Усьому особовому складу взводу мати білу пов'язку на лівому рукаві. Заступнику командира взводу одержати у старшини роти освітлювальні ракети і боеприпаси з трасуючими кулями і розподілити їх по відділеннях. Дрібні групи противника знищувати вогнем чергових засобів з тимчасових вогневих позицій. Перехід від денних дій до нічних здійснити о _____, від нічних до денних – о _____.

*Доповідь командира взводу про результати бою в обороні
(варіант:)*

“_____”, я – “_____”, атаку танків і піхоти противника відбив. Маю втрати: БМП – _____, особового складу: вбито – _____ чоловік, поранено – _____, з них _____ важко.

Вирішив відновити систему вогню, фортифікаційні спорудження, тяжкопоранених евакуювати на медичний пункт роти, іншим надати першу медичну допомогу. _____ мвід перемістити в хід сполучення.

Прошу дозволу на зміну вогневої позиції БМП _____ мвід.
Я – “_____”. Прийом.

3. НАСТУП МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ

3.1. Загальні положення наступального бою

Наступ – вид бою, який проводиться з метою:

- розгрому (знищення) противника;
- оволодіння важливими районами (рубежами, об'єктами)

місцевості.

Він полягає (сутність наступу) в:

- ураженні противника всіма засобами, які є;
- рішучій атаці;
- стрімкому просуванні підрозділів у глибину його бойового

порядку;

– знищенні та полоненні живої сили, захопленні озброєння, військової техніки та намічених районів (рубежів) місцевості.

Особовий склад взводу, використовуючи результати вогневого ураження противника, повинен вести наступ (вимоги до наступу):

- з повним напруженням сил;
- безперервно вдень і вночі;
- у будь-яку погоду;
- у тісній взаємодії з іншими підрозділами знищити противника, який обороняється.

Наступ взводу може вестися на противника, який: обороняється, наступає або відходить.

Наступ на противника, який обороняється, здійснюється (умови переходу в наступ):

- з положення безпосереднього зіткнення з ним;
- з ходу (з висуванням із глибини).

Наступ на противника, який наступає, ведеться шляхом зустрічного бою. Наступ на противника, що відходить, ведеться шляхом переслідування.

Механізований взвод наступає (місце взводу в бойовому порядку роти):

- у складі роти;

- самостійно: в резерві батальйону, в штурмовій групі, в бойовому розвідувальному дозорі;
- може діяти як передова група тактичного повітряного десанту.

Механізований взвод на БМП у повному складі або окремими машинами може виділятися для знищення вогневих засобів противника стрільбою прямою наводкою в ході вогневої підготовки атаки.

Взвод наступає на фронті до 300 м, а механізоване відділення в пішому порядку – на фронті до 50 м.

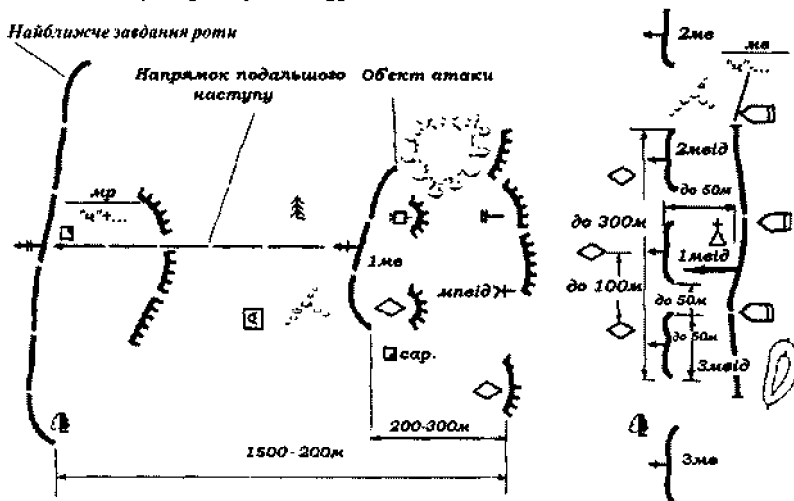

Рис. 3.1. Бойовий порядок та бойові завдання взводу в наступі

В окремих випадках, коли перед фронтом наступу противник не розвіданий, під час постановки бойового завдання по радіо, а також під час наступу в особливих умовах взводу (відділенню, танку) може бути вказаний тільки напрямок атаки або напрямок продовження наступу.

Об'єктом атаки механізованого (танкового) взводу (відділення, танка), як правило, є жива сила, яка спостерігається в окопах або в інших фортифікаційних спорудженнях, а також танки,

гармати, протитанкові ракетні комплекси, кулемети та інші вогневі засоби противника, які розташовані в першій траншеї та у найближчій глибині.

Напрямок продовження наступу взводу визначається з таким розрахунком, щоб забезпечувалося виконання найближчого завдання роти.

З оволодінням визначеним об'єктом атаки взвод (відділення, танк) продовжує неперервний наступ у зазначеному напрямку, в ході якого йому ставиться нове бойове завдання.

Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає в пішому порядку, може будуватися в одну або дві лінії і складається з бойових порядків відділень з інтервалами між ними до 50 м, лінії бойових машин, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу (рис. 3.2).

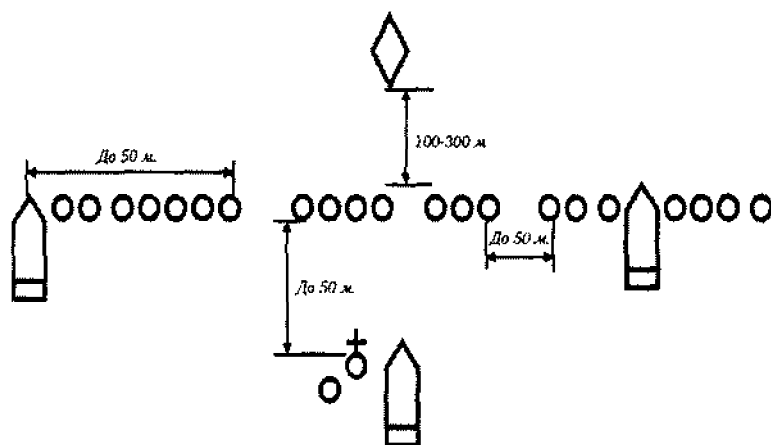

Рис. 3.2. Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає в пішому порядку

Під час наступу в дві лінії одне з відділень діє за бойовою лінією першої лінії на відстані до 50 м і виконує завдання щодо підтримки (прикриття) відділень першої лінії, відбиття раптового нападу противника з флангу, а також може використовуватися

для заміни відділень першої лінії, які зазнали втрат від вогню противника і здійснення маневру й атаки противника у фланг і тил та виконання інших завдань.

Група управління і вогневої підтримки призначена для управління підрозділами і вогнем у ході наступу, підтримки (прикриття) відділень під час подолання загороджень у ході атаки, знищення вогневих засобів, а також противника, який знаходиться у траншеях або намагається залишити їх, відбиття у взаємодії з відділеннями та іншими вогневими засобами контратак противника і виконання інших завдань. Вона діє за підрозділами, які наступають на відстані до 50 м або безпосередньо в бойовій лінії.

Спостерігач веде спостереження за противником, за результатами вогню, за діями танків і доповідає результати спостереження командирі взводу. Він розташовується в 3–10 м перед командиром взводу або біля нього. При переміщенні командно-спостережного пункту спостерігач пересувається першим у район, який визначений командиром взводу.

Зв'язковий командира взводу спостерігає за сусідами, за положенням і сигналами командирів відділень, приданих і підтримуючих підрозділів, які знаходяться перед командно-спостережним пунктом. Він передає за розпорядженням командира взводу його накази встановленими сигналами або голосом, стежить за дотриманням вимог маскування особами, які прибувають на КСП. Зв'язковий розташовується в 3–6 м від командира взводу і при всіх його пересуваннях пересувається разом з ним.

Другий зв'язковий спостерігає за діями БМП (БТР) за приданими і підтримуючими засобами, які знаходяться за КСП, за діями санітарів-стрільців і підношувачів боєприпасів, а при відсутності радіозв'язку й за сигналами командира роти. Він розташовується в 3–6 м за командиром взводу в укритті, що дозволяє непомітно для противника подавати сигнали в тил. При переміщенні КСП він пересувається останнім, не припиняючи спостереження за сигналами командира роти. У рукопашному бою вся група знаходиться біля командира взводу та охороняє його.

Бойовий порядок механізованого відділення, яке наступає в пішому порядку, складається з бойової лінії з інтервалом між солдатами 6–8 м (8–12 кроків) та БМП (БТР) – за наявності у командира взводу засобів зв'язку (рис. 3.3).

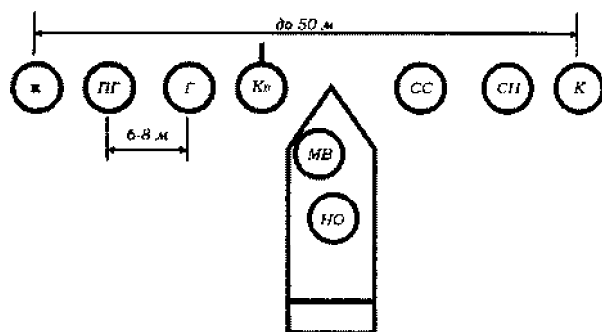

Рис. 3.3. Бойовий порядок механізованого відділення, що наступає у пішому порядку

З метою підвищення ефективності виконання завдань у наступі відділення може діяти також тактичними групами, які за своїм призначенням можуть бути маневреною (розгородження) і вогневою.

Маневрена група призначається для оволодіння об'єктом атаки, знищення противника в траншеї (очищення траншеї), здійснення маневру для виходу у фланг і тил противнику, закріплення досягнутого рубежу і виконання інших завдань. У деяких випадках вона буде проробляти проходи у мінно-вибухових і невибухових загородженнях, виконуючи функції групи розгородження. Командиром групи, як правило, призначається старший стрілець.

Вогневу групу очолює командир відділення. Вона призначена для прикриття дій маневреної групи, знищення живої сили і вогневих засобів противника на об'єкті атаки і на його флангах, заборони підходу (маневру) противника до об'єкта, який атакується, позбавлення противника можливості надання допомоги своїм вогнем тим, хто обороняється, й атаки його на вказаному об'єкті спільно з маневреною групою.

При наступі відділення тактичними групами вони можуть діяти в лінію, уступом вправо (вліво) або у дві лінії (одна за одною). У всіх випадках інтервал між групами може бути **25–30 м**, дистанція – **30–50 м**, а солдати в групі діють спільно або на відстані **3–5 м** між собою. БМП (БТР) може діяти за тактичними групами на відстані до **300 м**, у проміжках між ними, на одному з флангів відділення або входити до складу однієї з груп.

Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає на БМП (БТР), складається з лінії бойових машин з інтервалом між ними до **100 м** і засобів посилення, які діють у бойовій лінії або за нею (рис. 3.4).

У ході наступу положення відділень (танків) у бойовій лінії може бути в лінію, кутом вперед, кутом назад, уступом вправо, уступом вліво.

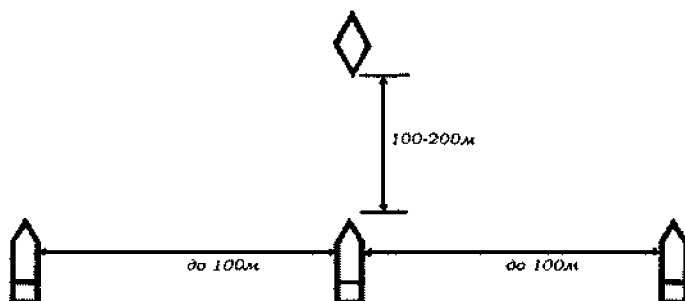

Рис. 3.4. Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає на БМП

Для ведення бою в траншеях, ходах сполучення, у лісі, горах, під час виконання завдань у глибині оборони противника, а також для кращої взаємодії у відділенні завчасно в ході наступу можуть створюватися **бойові групи («двійки» та «трійки»)**.

При цьому інтервал між бойовими групами («двійками» та «трійками») може бути **15–20 м**, а між солдатами – **3–5 м**. Під час ведення наступу на місцевості, яка забезпечує вогневу підтримку між бойовими групами (парами), вони переміщуються по черзі під прикриттям вогню сусідніх груп, які висунулися на вказаний

командиром відділення рубіж, бойова група (пара) готується для ведення вогню і прикриває висування групи («двійки», «трійки»), яка залишилася.

Орієнтовний склад та завдання бойових груп наведений у додатку 4.

Для зручності ведення вогню і кращого використання місцевості (місцевих предметів) солдати в бойовій лінії можуть висуватися вперед або зміщатися вбік, не порушуючи загального фронту наступу і не заважаючи діям сусідів. Бойова машина піхоти (бронетранспортер) діє за бойовою лінією відділення, на її фланзі або безпосередньо в бойовій лінії.

Механізованому взводу залежно від умов обстановки і завдання, яке виконується, може надаватися особовий склад, озброєний протитанковими керованими комплексами, гранатометами, кулеметами, і інші вогневі засоби, а під час виконання самостійних завдань підрозділи інженерних військ. Якщо він діє як штурмова група, взводу можуть надаватися, крім того, танки, гармати, переважно самохідні і міномети.

3.2. Порядок і зміст роботи командира взводу у наступі

Організація наступу полягає в:

- з'ясуванні завдання;
- оцінці обстановки;
- прийнятті рішення;
- проведенні рекогносцировки;
- постановці бойових завдань відділенням (скіпажам танків);
- організації взаємодії, управління і всебічного забезпечення наступу.

Під час наступу з положення безпосереднього зіткнення із противником, а якщо дозволяє обстановка, то і наступі з ходу, **вся робота з організації бою проводиться на місцевості**. Якщо обстановка не дозволяє організувати бій на місцевості, командир взводу усвідомлює завдання, оцінює обстановку, приймає рішення, віддає бойовий наказ і організує взаємодію по карті (схемі, на

макеті місцевості), а з виходом взводу на рубіж видимості об'єктів атаки (на вихідну позицію після перегрупування або зміни підрозділів, які обороняються), завдання відділенням (танкам) і порядок взаємодії уточнюються.

Під час з'ясування завдання командир взводу повинен зрозуміти:

- завдання роти і замисел командира роти на бій;
- завдання взводу (з якого рубежу, які об'єкти і цілі противника і де знищити, напрямом продовження наступу), місце взводу в бойовому порядку роти (батальйону) і його роль у бою;
- які об'єкти (цілі) на напрямку наступу взводу уражаються засобами старших командирів, завдання сусідів і питання, по яких необхідно організувати взаємодію з ними;
- час готовності до наступу.

За умов наступу з ходу командир взводу, крім того, усвідомлює порядок висування і розгортання в бойовий порядок, а під час наступу з положення безпосереднього зіткнення із противником – порядок перегрупування і зміни підрозділу, який обороняється на вихідній позиції, а також порядок її зайняття.

У результаті з'ясування завдання командир взводу **робить висновки**, у яких визначає:

- на знищенні яких об'єктів і цілей зосередити зусилля взводу і приданих засобів;
- зміст бойового завдання;
- бойовий порядок під час здійснення атаки переднього краю і наступу в глибині оборони противника;
- час на підготовку наступу.

Оцінюючи обстановку, командир взводу повинен вивчити:

- склад, положення і можливий характер дій противника перед фронтом наступу і на флангах, місця розташування його вогневих засобів і можливості їх маневру;
- стан, забезпеченість і можливості взводу і приданих підрозділів;
- склад, положення і характер дій сусідів і умови взаємодії з ними;

76

- характер місцевості, її захисні і маскувальні властивості, вигідні, підступи, загородження і перешкоди, умови спостереження і ведення вогню;
- крім того, командир взводу враховує стан погоди, пору року, доби і їх вплив на підготовку і ведення бою.

Рішення на наступ командир взводу приймає в ході рекогносцировки, яка проводиться старшим командиром. **У рішенні командир взводу визначає:**

- порядок і способи виконання отриманого завдання (якого противника і де знищити із вказанням порядку його ураження вогнем штатного озброєння, приданих вогневих засобів і дій взводу);
- бойовий порядок;
- завдання відділенням (танкам), приданим підрозділам, штатним і приданим вогневим засобам, порядок управління ними та інші питання.

Рішення командир взводу оформляє на **робочій карті**, де відображається: накреслення траншей і ходів сполучення в районі оборони противника, розташування його засобів ураження перед фронтом наступу і на флангах на глибину бойового завдання взводу, можливий характер дій противника; вихідна позиція взводу, об'єкт атаки і цілі, на знищенні яких необхідно зосередити зусилля взводу, цілі, які уражаються засобами старших командирів, місце і номер проходу в мінно-вибуховому загородженні, а під час

наступу з ходу — рубіж розгортання у взводні колони, рубіж переходу в атаку і рубіж спішування під час атаки в пішому порядку.

У ході рекогносцировки командир взводу вивчає місцевість, вказує орієнтири та уточнює:

- накреслення переднього краю оборони противника і розташування його вогневих засобів, особливо протитанкових, місця і характер загороджень, перешкод, а також цілі, які уражаються засобами старшого командира;

- бойові завдання відділень (танків) і приданих вогневих засобів;

- рубіж переходу в атаку і безпечного віддалення;

77

- місця проходів у загородженнях і переходів через перешкоди та їх позначення, місця навішування на танки каткових мінних тралів, під час наступу з ходу, крім того, уточнює маршрути висування, рубіжі розгортання, місця посадки десантом на танки і спішування, а під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником – вихідну позицію (ділянку траншеї, окопи) для наступу, маршрути виходу БМП (БТР) до взводу (відділення), місця для пропуску танків і їх позначення.

У рекогносцировці беруть участь командири відділень (танків), а іноді і механіки-водії (водії).

У бойовому наказі командир взводу вказує:

- у першому пункті – орієнтири, склад, положення і характер дій противника, місця розташування його вогневих засобів;

- у другому пункті – завдання роти, взводу і сусідів;

- у третьому пункті (після слова «наказую») – бойові завдання підлеглим підрозділам (танкам, вогневим засобам, безпосередньо підлеглому особовому складу, створеним групам);

- у четвертому пункті – час готовності до виконання завдання;

- у п'ятому пункті – склад групи управління і вогневої підтримки і своє місце в ході наступу.

Під час постановки бойових завдань підлеглим командир взводу вказує:

- командир механізованого взводу – об'єкт атаки і цілі, на знищенні яких зосередити основні зусилля, напрямок продовження наступу і рубіж переходу в атаку;

- під час атаки в пішому порядку вказує також місця спішування;

- а під час постановки завдань своєму заступнику – порядок ведення вогню БМП (БТР) і їх місце в бойовому порядку взводу;

- навіднику кулемета – цілі для знищення, порядок ведення вогню і місце в бойовому порядку;

- снайперу – цілі для знищення, порядок ведення вогню і місце в бойовому порядку;

- санітару-стрільцю – завдання і місце перебування.

Під час організації взаємодії командир взводу повинен:

- під час наступу з ходу вказати порядок висування до рубіжу переходу в атаку, розгортання в бойовий порядок, ведення вогню

зі стрілецької зброї, БМП (БТР) і танків, порядок руху в атаку, пророблення проходів у загородженнях, у тому числі встановлених засобами дистанційного мінування;

- під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником вказати порядок зайняття вихідних позицій (ділянки траншеї, окопів) для наступу, пропуску танків через бойовий порядок, виходу і зайняття своїх місць БМП (БТР);

- погодити дії відділень (танків), бойових груп (пар), якщо вони створюються, між собою і з приданими вогневими засобами, із сусідами;

- вказати порядок ведення вогню по повітряних цілях і заходи щодо захисту від високоточної зброї противника;

- повідомити сигнали оповіщення, управління, взаємодії і порядок дій по них;

- вказати номери (пізнавальні знаки) танків, які атакують перед взводом, і напрямки їх наступу; під час атаки в пішому порядку місця спішування особового складу і порядок дій після цього бойових машин пехоти (бронетранспортерів), а також вимоги безпеки;

- під час організації управління командир взводу уточнює (доводить) радіовідомості і порядок користування радіо- і сигнальними засобами.

Рішення на наступ командир взводу приймає, як правило, в ході рекогносцировки, яка проводиться старшим командиром.

Під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником, а якщо дозволяє обстановка, то і під час наступу з ходу робота щодо організації бою проводиться на місцевості.

Якщо обстановка не дозволяє організувати підготовку бою на місцевості, командир взводу приймає рішення, видає бойовий наказ і організовує взаємодію по карті (схемі, на макеті місцевості).

3.3. Порядок і зміст роботи командира механізованого взводу з організації наступу в умовах безпосереднього зіткнення з противником

3.3.1. З'ясування завдання

З'ясування завдання (варіант)

1. ____ *мр* з вихідного положення _____ атакою в пішому порядку у взаємодії з ____ тв знищує противника в районі ____ і до "Ч" + ____ оволодіває рубежем: _____. Напрямок продовження наступу – _____.

2. ____ *мв* з вихідного положення _____, атакою в пішому порядку при взаємодії з _____ знищує _____; напрямок продовження наступу – _____.

3. Тривалість *вогневої підготовки* атаки – ____ хвилин. У період вогневої підготовки засобами старшого командира подавляється і знищується жива сила і вогневі засоби в опорних пунктах противника на передньому краї і в глибині його оборони. ____ тр має завдання в період першого вогневого нальоту (з "Ч" – ____ до "Ч" – ____) зайняти вогневі позиції на рубежі _____, вогнем прямою наводкою знищити _____ в районі _____.

4. Праворуч ____ *мв* з вихідного положення _____ атакою в пішому порядку у взаємодії з _____ знищує _____ противника в районі _____; напрямок продовження наступу – _____.

Ліворуч ____ *мв* з вихідного положення _____ атакою в пішому порядку у взаємодії з _____ знищує _____ противника в районі _____; напрямок продовження наступу – _____.

Готовність до наступу – _____.

Висновки із з'ясування завдання:

Взвод наступає в (на) _____ бойового порядку роти на напрямку зосередження основних зусиль. Тому від виконання бойового завдання взводом залежить виконання бойового завдання ротою.

Час на організацію бою (світлого часу) складає ____ годин.
Необхідно більше часу надати командирам відділень на організацію наступу і вивчення об'єктів атаки.

Розрахунок часу командиром взводу на наступ (варіант)

Завдання отримано о – _____.

Готовність до наступу – _____.

Всього часу – _____; з нього світлого – _____.

Час розділити:

– оцінка обстановки – _____;

– прийняття рішення – _____;

– участь у рекогносцировці, яку проводить командир роти – _____;

– проведення рекогносцировки – _____;

– віддача бойового наказу – _____;

– організація взаємодії, бойового забезпечення і управління – _____;

– зайняття вихідного положення для наступу – з ____ до _____;

– інженерне дообладнання вихідного положення – до _____;

– підготовка техніки та озброєння до виконання завдання – до _____;

– доповідь командира роти про готовність до наступу – о _____.

3.3.2. Оцінка обстановки

Оцінка обстановки командиром взводу (варіант)

1. **Противник** підрозділами ____ стійкою обороною на рубежі: _____ зупинив наступ підрозділів ____ мбр. У ході бою противник широко застосовував протитанкові вертольоти і запалювальні речовини.

До посиленої мпр займає заздалегідь підготовлену оборону з переднім краєм по рубіну: _____. На напрямку наступу взводу встановлені опорні пункти противника: перший –

_____ ; другий – _____ ; третій – _____. Вогневі засоби противника виявлені: Ор. _____, вправо _____, _____ ; Ор. _____, вліво _____, далі _____ – _____.

Перед переднім краєм противника встановлено змішане мінне поле. Контратака танків і піхоти противника можлива в напрямку: _____ – _____ з рубежу _____ – _____.

Удари протитанкових вертольотів можливі о _____ з рубежу _____. Вогневі засоби противника і жива сила в окопах придушуються в період вогневої підготовки вогнем артилерії і мінометів. Танк біля _____ знищується вогнем танків, виділених для стрільби прямою наводкою.

Висновки:

1. Найбільш небезпечні цілі в напрямку наступу взводу – _____, які під час вогневої підготовки треба придушити вогнем взводу, а потім знищити рішучою атакою у взаємодії з _____.

2. Об'єкти атаки: правофланговому відділенню – _____; центральному відділенню – _____; лівофланговому відділенню – _____.

3. БМП вогнем з місця забезпечити подолання загороджень, підтримати атаку взводом переднього краю і знищення противника в районі _____; в наступному просуватися за бойовим порядком у готовності до знищення знову виявлених цілей і відбиттю контратаки противника з напрямку _____.

4. Мінно-вибухові загородження подолати по проробленому проході № ____ у складі взводу слідом за танком.

5. Готувати взвод до стрільби по літаках і вертольотах противника, що низько летять.

2. _____ мв особовим складом і бойовою технікою укомплектований на ____%. _____% особового складу мають бойовий досвід. Найбільш ініціативний і досвідчений командир _____ відділення. Технічний стан БМП _____ і _____ відділень гарний, БМП

_____ відділення вимагає поточного ремонту. З метою підготовки до наступу необхідно провести контрольний огляд усіх бойових машин, а для ремонту БМП _____ відділення в допомогу водію залучити механіка – водія _____ відділення. Взвод знищує противника в районі _____ у взаємодії з _____. Боєприпасів у взводі – _____% боєкомплекту, що носить, паливо-мастильних матеріалів – _____ заправки.

Висновки:

1. Враховуючи бойовий досвід особового складу відділень і їхніх командирів, місця відділень у бойовому порядку взводу визначити: в центрі – _____ мвід; справа – _____ мвід; зліва – _____ мвід.

2. До _____ провести контрольний огляд бойових машин і закінчити поточний ремонт БМП _____ відділення. Перевірити озброєння, засоби індивідуального захисту, засоби зв'язку. Боєприпаси і паливо поповнити до норми до _____.

3. Сусіди

справа і зліва наступають взводи нашої роти. Об'єкти атаки **сусідів** збігаються по глибині з об'єктом атаки взводу. У напрямку наступу взводу діє _____ тв.

Висновки:

При виконанні задачі необхідно підтримувати найбільш тісну взаємодію з танковим взводом і сусідом праворуч.

_____ фланг забезпечити вогнем _____.
_____ фланг – вогнем _____.

4. **Місцевість** у вихідному положенні для наступу – _____ і дає можливість противнику добре організувати спостереження. Прохід у мінно-вибухових загородженнях противника, що буде пророблюватися, буде відразу ж їм помічений і прострілюватися.

_____ служать укриттям для живої сили і вогневих засобів противника і дозволить йому діяти раптово в ході нашого наступу.

Висновки:

1. Рух поза траншеєю і ходами сполучення заборонити. У ході інженерних робіт дотримувати заходів маскування вдень і вночі.

2. Бій взводу за оволодіння об'єктом атаки бойовими машинами піхоти доцільно підтримувати з вогневих позицій, які займаються; тільки з виходом взводу до загороджень противника дозволити їм просування вперед.

3. Для надійного забезпечення флангів, надання допомоги сусідам і придушення знову виявлених вогневих засобів у глибині оборони на флангах взводу необхідно мати _____.

3.3.3. Рішення командира взводу

Рішення командира взводу на наступ (варіант)

Вирішив: вогнем взводу й атакою в пішому порядку у взаємодії з _____ знищити живу силу і вогневі засоби *противника* в районі _____, оволодіти об'єктом атаки і розвивати наступ у напрямку _____.

Бойові завдання відділенням визначити:

_____ мвід з вихідного положення _____ атакувати у взаємодії з _____ знищити _____ в районі _____; напрямок продовження наступу – _____. Правий фланг взводу забезпечити вогнем _____.

_____ мвід з вихідного положення _____ атакувати у взаємодії з _____ знищити _____ в районі _____; напрямок продовження наступу – _____.

_____ мвід з вихідного положення _____ атакувати у взаємодії з _____ знищити _____ в районі _____; напрямок продовження наступу – _____. Лівий фланг взводу забезпечити вогнем _____.

БМП вогнем з місця з вогневих позицій, які займаються, підтримати атаку взводу. Переміщення починають з підходом взводу до мінно-вибухових загороджень противника.

Управління взводом здійснити з командно-спостережного пункту, який буде переміщуватися в ході наступу за _____ мвід. Сигнали оповіщення, управління і взаємодії – згідно з таблицею сигналів.

3.3.4. Проведення рекогносцировки

Проведення рекогносцировки командиром взводу (варіант)

1. Орієнтири:

- перший – _____ ;
- другий – _____ ;
- третій – _____ ;
- четвертий – _____ ;
- п'ятий – _____ (основний).

2. *Противник* до посиленої мпр займає заздалегідь підготовлену оборону з переднім краєм по рубежу _____. На напрямку наступу взводу встановлені опорні пункти противника: перший – _____; третій – в глибині опорного пункту мпр в районі _____. Вогневі засоби противника виявлені: Ор. _____, далі _____ – _____; Ор. _____, вправо _____ – _____; Ор. _____, вліво _____, далі _____ – _____. Перед переднім краєм противника встановлено змішані мінно-вибухові загородження. Контратака танків і піхоти противника можлива в напрямку: _____ з рубежу _____. Удари протитанкових вертольотів можливі з-за _____ з рубежу _____.

У період вогневої підготовки засобами старшого командира подавляються і знищуються:

- жива сила і вогневі засоби в опорному пункті районі _____,
- вогнем прямою наводкою артилерії _____ в районі _____;
- танками, виділеними для стрільби прямою наводкою – _____ в районі _____.

3. _____ *мвід* з вихідного положення _____ атакувати і у взаємодії з _____ знищити _____ противника в районі _____; напрямком продовження наступу – _____. Правий фланг взводу забезпечити вогнем _____.

_____ *мвід* з вихідного положення _____ атакувати і у взаємодії з _____ знищити _____ противника в районі _____; напрямком продовження наступу – _____.

_____ мвід з вихідного положення _____ атакувати і у взаємодії з _____ знищити _____ противника в районі _____; напрямком продовження наступу – _____. Лівий фланг взводу забезпечити вогнем _____.

4. Для подолання _____ буде пророблено _____
проходи:

перший – _____, другий – _____.

У _____ мінному полі перед переднім краєм оборони противника буде пророблено прохід № _____ і позначений вказівками _____. Його подолати слід за танком № _____ в колону по _____ під прикриттям вогню на БМП (БТР). Бойові машини долають мінне поле по проході після оволодіння взводом першої траншеї в наступній послідовності _____.

5. *Вихідні позиції:* _____ мвід – _____;
_____ мвід – _____; _____ мвід _____;

3.3.5. Бойовий наказ командира взводу

Бойовий наказ командира взводу на наступ (варіант)

1. *Орієнтири:*

- перший – _____;
- другий – _____;
- третій – _____;
- четвертий – _____ (основний).

Противник до посиленої мпр займає заздалегідь підготовлену оборону з переднім краєм по рубежу _____. На напрямку наступу взводу встановлені опорні пункти противника: перший – _____; третій – в глибині опорного пункту мпр у районі _____. Вогневі засоби противника виявлені: Ор. _____, далі _____; Ор. _____, вправо _____ – _____; Ор. _____, вліво _____, далі _____ – _____. Перед переднім краєм противника встановлено змішані мінно-вибухові загородження. Контратака танків і піхоти противника можлива в напрямку: _____ з рубежу _____. Удари протитанкових вертольотів можливі з-за _____ з рубежу _____.

2. ____ *мр* з вихідного положення ____ атакою в пішому порядку у взаємодії з ____ знищує противника в районі ____ і до "Ч" + ____ оволодіває рубежем: ____ . Напрямок продовження наступу – ____ .

____ *мв* з вихідного положення ____ атакою в пішому порядку у взаємодії з ____ знищує ____ противника в районі ____ ; напрямком продовження наступу – ____ .

У період вогневої підготовки *засобами старшого командира* подавляється і знищується жива сила і вогневі засоби в опорних пунктах противника на передньому краї і в глибині його оборони; ____ знищують танки, які виведені для ведення вогню прямою наводкою під час вогневої підготовки атаки.

Праворуч ____ *мв* з вихідного положення ____ атакою в пішому порядку у взаємодії з ____ знищує ____ противника в районі ____ ; напрямком продовження наступу – ____ .

Ліворуч ____ *мв* з вихідного положення ____ атакою в пішому порядку у взаємодії з ____ знищує живу силу і вогневі засоби противника в районі ____ ; напрямком продовження наступу – ____ .

3. *Наказую:*

____ *мвід* з вихідного положення ____ атакувати і у взаємодії з ____ знищити ____ противника в районі ____ ; напрямком продовження наступу – ____ . Правий фланг взводу забезпечити вогнем ____ .

____ *мвід* з вихідного положення ____ атакувати і у взаємодії з ____ знищити ____ противника в районі ____ ; напрямком продовження наступу – ____ .

____ *мвід* з вихідного положення ____ атакувати і у взаємодії з ____ знищити ____ противника в районі ____ ; напрямком продовження наступу – ____ . Лівий фланг взводу забезпечити вогнем ____ .

4. *Готовність* до наступу – ____ .

5. Я знаходжусь за ____ відділенням. Заступник – штатний і командир ____ *мвід*.

3.3.6. Вказівки по взаємодії

Вказівки командира взводу по взаємодії (варіант)

1. Взвод, **вихідні позиції** для наступу займає з _____ до _____. Вихідна позиція для _____ відділення – _____; для _____ відділення – _____; для _____ відділення – _____. **Перегрупування** провести з дотриманням усіх заходів маскування. Після чого провести роботи щодо дообладнання вихідного положення, з дотриманням режиму оборони підрозділу, який оборонявся. Бойові машини піхоти залишаються на вогневих позиціях, які займалися в готовності до відбиття можливої атаки противника у випадку виявлення ним перегрупування.

У період вогневої підготовки атаки сапери вибуховим способом проробляють у загородженнях противника **прохід** № _____ у напрямку наступу взводу _____.

_____ знищуються танками, виділеними для стрільби прямою наводкою.

2. Командирам відділень по сигналу _____ з КСП командира роти подавити живу силу і вогневі засоби противника у своїх об'єктах атаки, витрачаючи боєприпаси: на автомат – _____, на кулемет – _____. **Рух в атаку** почати після проходження танками вихідних позицій, що займаються. Місця пропуску танків через свій бойовий порядок мати: _____; _____; _____.

Проходи для танків через вихідну траншею позначити вказівками.

Мінно-вибухові загородження подолати по проході слід за танком № _____ у наступному порядку: _____, _____ і _____ відділення.

Після **подолання загороджень** взвод, за моєю командою: "Взвод, в напрямку такого-то предмета – до бою, ВПЕРЕД" бігом у встановленому порядку розгортається в цеп, відкриває вогонь зі своєї зброї і стрімко атакує противника. **Наблизившись до траншеї противника** на 25–40 м, за командою: «Взвод, гранатами – ВОГОНЬ» особовий склад закидає противника гранатами і в точно встановлений час "Ч" з криком «УРА» слідом за танками вривається на передній край оборони, знищує противника вогнем впритул і безупинно продовжує атаку в указаному напрямку.

Бойові машини піхоти (бронетранспортери), подолавши загороження по проходах, доганяють свої підрозділи, вогнем своєї зброї підтримують їх атаку, діючи за цепом своїх підрозділів.

При зустрічі вузлів *опору в глибині оборони* бути в готовності до здійснення маневру ____ мвід на правому фланзі і ____ мвід на лівому фланзі для знищення противника одночасною атакою з різних напрямків.

У міру послаблення опору противника взвод за своєю командою (сигналом) здійснює посадку в машини. Для цього бойові машини піхоти за своєю командою доганяють свої відділення, сповільнюють рух. Особовий бігом рухається до своїх бойових машин, ставить зброю на запобіжник, швидко робить посадку та пригтовлюється для ведення вогню з ходу. Навідникам-операторам бойових машин піхоти в цей час бути в готовності до знищення знову виявлених цілей. Діючи на бойових машинах, взвод продовжує виконувати завдання.

Противника, який *контратакує*, бути в готовності знищити у взаємодії із сусідніми підрозділами стрімкою атакою з ходу або вогнем з місця з наступним завершенням його знищення рішучою атакою за своїм сигналом _____. При цьому бойові машини займають вогневі позиції за найближчими укриттями, а особовий склад взводу спішується та займає вигідні позиції.

У випадку, якщо взвод не зазнав контратаки, за своєю командою (сигналом) _____ прискорює своє просування з метою виходу у фланг та в тил противнику, що контратакує.

Виявивши *відхід* противника, взвод негайно починає переслідування.

Під час *переслідування* бути в готовності найкоротшим шляхом вийти на шляхи відходу противника, скувати його дії та рішучою атакою нанести йому ураження.

Сигнали оповіщення, управління і взаємодії – згідно з таблицею сигналів.

3.3.7. Вказівки щодо бойового забезпечення і управління

Вказівки щодо бойового забезпечення і управління (варіант)

1. У відділеннях мати спостерігачів за противником і моїми сигналами. У ході наступу розвідку противника вести всьому особовому складу.

2. Командирам відділень доповідати мені негайно про виявлення важливих цілей, про перехід противника в контратаку і його відхід.

3. При застосуванні противником зброї масового ураження всьому особовому складу вжити заходів захисту і виконувати поставлену задачу.

4. Обладнання вихідних позицій закінчити до _____. Кожному солдату підготувати сходинки для швидкого вискакування з траншеї.

5. Розпорядження і команди передавати: при діях у пішому порядку – голосом по цепу і зв'язковими; при діях на бойових машинах – по радіо.

Позивні: командир роти – «Дніпро»; командири взводів – «Дніпро-1, 2, 3»; командири відділень при діях на бойових машинах – бортові номери.

Циркулярний позивний – «Кільце».

3.4. Порядок і зміст роботи командира механізованого взводу щодо організації наступу з ходу

3.4.1. З'ясування завдання

З'ясування завдання командира взводу на наступ з ходу (варіант)

_____ *мр* з _____ з рубежу переходу в атаку _____ у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку в напрямку _____ знищує противника в районі _____ і оволодіває рубежем _____. Напрямок продовження наступу _____.

_____ *мв* з _____ у взаємодії з _____ з рубежу _____ з ходу в пішому порядку знищує _____. Напрямок продовження наступу _____.

Взвод діє на напрямку зосередження основних зусиль роти.

У період вогневої підготовки артилерія і міномети із закритих вогневих позицій подавляють живу силу і вогневі засоби противника на передньому краї і в найближчій глибині. Вогнем прямою наводкою знищуються _____.

Праворуч ____ мв з _____ з рубежу _____, атакою з ходу в пішому порядку знищує _____; напрямом продовження наступу _____.

Ліворуч ____ мв з _____ з рубежу _____, атакою з ходу в пішому порядку знищує _____; напрямом продовження наступу _____.

Готовність до наступу _____.

Розрахунок часу командиром механізованого взводу на наступ з ходу (варіант)

Завдання отримано в – _____ . Готовність до наступу – _____.

Усього часу – _____;

з нього світлого – _____.

Час розділити:

– оцінка обстановки – _____;

– прийняття рішення – _____;

– участь у рекогносцировці, яку проводить командир роти – _____;

– проведення рекогносцировки – _____;

– віддача бойового наказу – _____;

– організація взаємодії, бойового забезпечення і управління – _____;

– повернення в розташування – _____;

– підготовка особового складу, озброєння і техніки до бою – _____;

– доповідь командир роти про готовність до наступу – _____.

3.4.2. Оцінка обстановки

Оцінка обстановки командира взводу на наступ з ходу (варіант)

1. **Противник** підрозділами мотопіхотної роти займає підготовлену оборону з переднім _____. Взводний опорний пункт приблизно в районі _____.

Його вогневі засоби виявлені: _____, _____, _____.

Перед фронтом наступу взводу обороняється до двох мотопіхотних відділень.

2. **Взвод** укомплектований особовим складом, бойовою технікою й озброєнням по штату, радіоактивному опроміненню не піддавався. Взвод посилений _____, що збільшує його можливості з виконання бойової задачі. БМП і озброєння взводу справні, боєприпаси маютьесь цілком (до встановлених норм).

3. Праворуч ____ мв з рубежу _____, атакою з ходу в пішому порядку знищує _____; напрямом продовження наступу _____.

Праворуч ____ мв з рубежу _____, атакою з ходу в пішому порядку знищує _____; напрямом продовження наступу _____.

У безпосередньому зіткненні з противником обороняються підрозділи _____, що будуть забезпечувати висування, розгортання й атаку переднього краю оборони противника.

4. **Місцевість** перед переднім краєм оборони противника _____, що дозволяє вести спостереження і прицільний вогонь із усіх видів зброї на дальність дійсного вогню. Одночасно місцевість дозволяє противнику вести вогонь високої щільності.

Перед переднім краєм оборони противника природних перешкод немає. Маються мінно-вибухові загородження.

За _____ місцевість _____, що дозволяє противнику здійснювати маневр підрозділами і вогнем.

Тому, з оволодінням _____ усі вогневі засоби необхідно мати в бойовому порядку взводу в готовності до знищення знову виявлених вогневих засобів і живої сили противника.

5. Найбільш імовірні дії літаків, вертольотів та інших повітряних засобів противника на малих і гранично малих висотах при висуванні взводу до рубежу переходу в атаку _____; при виході на рубіж переходу в атаку і бою за передній край _____; при бої в глибині оборони противника _____.

Висновки з оцінки обстановки

1. Виходячи з тактики дій противника, його організації, наявності бойової техніки й озброєння очевидно, що в районі _____ обладнаний опорний пункт мотопіхотного взводу. Перед фронтом наступу взвод може зустріти в обороні до двох мотопіхотних відділень. Найбільш *слабким місцем* в обороні противника на напрямку наступу взводу є стик відділень у районі _____. Найбільш *важливі цілі* противника – _____. Вони *знищуються засобами старшого командира* в період вогневої підготовки атаки. В глибині оборони в районі _____ підготовлений взводний опорний пункт противника. *Контратака* противника можлива з напрямку _____.

2. *Взвод* наступає на напрямку зосередження основних зусиль роти, має перевагу над противником у силах і вогневих засобах триразову (з урахуванням вогневого впливу по ньому) і здатний виконати поставлену бойову задачу.

Бойовий порядок взводу – *цеп*.

На правому фланзі наступає _____ мвід з _____ із задачею атакою з ходу в пішому порядку знищити _____ противника;

у центрі наступає _____ мвід з _____ із задачею у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку знищити _____;

на лівому фланзі наступає _____ мвід з _____ із задачею у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку знищити _____.

3. При атаці переднього краю оборони противника найбільш тісній взаємодію мати з ____ мв, в глибині оборони – з ____ мв.

Об'єкти атаки сусідів по глибині збігаються з об'єктом атаки взводу. Противник, що обороняється в районі _____, може затримати просування ____ мв і знизити темп наступу, тому в ході бою за оволодіння об'єктом атаки необхідно передбачити безупинну взаємодію із сусідами при виконанні бойового завдання.

4. Взвод повинний якнайшвидше оволодіти об'єктом атаки, що порушить систему вогню, управління і взаємодію в опорному пункті. З виконанням найближчого завдання взвод повинний бути в готовності до відбиття контратаки противника з напрямку _____.

Умови місцевості забезпечують виконання поставленої задачі. Місця спішування мати на рубежі _____.

5. У відділеннях мати спостерігачів за повітряним противником, нагадати сигнали оповіщення про повітряного противника, про безпосередню загрозу і початок застосування противником зброї масового ураження, а також про радіоактивне, хімічне і біологічне зараження. Вони єдині і постійно діючі. Їх повинний знати весь особовий склад взводу.

Для ведення вогню по повітряних цілях, що низько летять, призначити чергові вогневі засоби – _____.

3.4.3. Рішення командира взводу

Рішення командира взводу на наступ з ходу (варіант)

Вирішив: використовуючи результати вогню артилерії, вогнем бойових машин і стрілецької зброї у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____ знищити живу силу і вогневі засоби противника в районі _____; напрямок продовження наступу _____.

____ мвід з _____ у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____ знищує _____; напрямок продовження наступу _____.

Місце спішування – _____.

_____ мвід з _____ у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____ знищує _____; напрямок продовження наступу _____. Місце спішування – _____.

_____ мвід з _____ у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____ знищує _____; напрямок продовження наступу _____. Місце спішування – _____.

Снайперу знищити _____ в районі _____; вогонь відкривати самостійно, наступати на _____ фланзі _____ мвід.

Стрільцю-санітару наступати _____ в готовності надати медичну допомогу пораненим.

Управління підрозділами здійснити з КСП, який у ході висування буде знаходитись у голові колони взводу, в ході атаки – за _____ мвід.

3.4.4. Проведення рекогносцировки

Проведення рекогносцировки командира взводу на наступ з ходу (варіант)

1. Орієнтири:

- перший – _____;
- другий – _____;
- третій – _____;
- четвертий – _____ (основний).

2. Передній край оборони противника проходить по рубежу _____.

Його оборона на попередньому краї і в найближчій глибині побудована по принципу опорних пунктів з окопами на відділення.

Вона добре розвинена в інженерному і вогневому відношенні. Перед фронтом наступу взводу – опорний пункт противника в районі _____.

Вогневі засоби противника визначені: _____, _____, _____, _____.

Перед переднім краєм опорного пункту на ділянці _____ – мінне поле глибиною до _____ м; правий фланг опорного пункту від _____ до _____ прикривається малопо-
мітними перешкодами.

*У період вогневої підготовки засобами старшого коман-
дира* подавляються і знищуються:

- жива сила і вогневі засоби в опорному пункті районі _____,
- вогнем прямою наводкою артилерії – _____ в районі _____.

3. _____ мвід з _____ атакою сходу в пішому порядку на БМП (БТР) з рубежу _____ у взаємодії з _____ знищує _____, напрямом продовження наступу _____.

_____ мвід з _____ атакою сходу в пішому порядку на БМП (БТР) з рубежу _____ у взаємодії з _____ знищує _____, напрямом продовження наступу _____.

_____ мвід з _____ атакою сходу в пішому порядку на БМП (БТР) з рубежу _____ у взаємодії з _____ знищує _____, напрямом продовження наступу _____.

Спішування здійснити на ходу (з короткої обстановки) в місцях:

- _____ мвід – _____;
- _____ мвід – _____;
- _____ мвід – _____.

4. Для подолання _____ буде пророблено _____
проходи:

перший – _____, другий – _____.

У _____ мінному полі перед переднім краєм оборони про-
тивника буде пророблено прохід № _____ і позначений вказів-
ками _____. Його перетинати слід за танком № _____ в колону
по _____ під прикриттям вогню на БМП(БТР). Бойові машини до-
дають мінне поле по проході після оволодіння взводом першої
траншеї в наступній послідовності _____.

5. *Маршрут висування* взводу – _____; рубіж розгортання у взводні колони – _____ рубіж безпечного віддалення – _____; рубіж спішування – _____.

3.4.5. Бойовий наказ

Бойовий наказ командира взводу на наступ з ходу (варіант)

1. *Орієнтири:*

- перший – _____;
- другий – _____;
- третій – _____;
- четвертий – _____ (основний).

Противник підрозділами мотопіхотної роти займає підготовлену оборону з переднім краєм по рубежі _____. Опорний пункт взводу – в районі _____.

Його вогневі засоби виявлені: _____, _____, _____.

Перед переднім краєм – протитанкові і протипіхотні мінні поля.

2. ____ *мр* з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____ у взаємодії з _____ знищує противника в опорному пункті взводу в районі _____ і оволодіває рубежем _____; напрямок продовження наступу _____.

____ *мв* з _____ у взаємодії з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____, знищує _____ в районі _____; напрямок продовження наступу _____.

У період вогневої підготовки атаки артилерія і міномети придушують живу силу і вогневі засоби противника на передньому краї цілі №№ _____ і в найближчій глибині №№ _____; вогнем прямою наводкою артилерія знищує _____.

Праворуч ____ *мв* атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____, знищує живу силу і вогневі засоби противника в районі _____; напрямок продовження наступу _____.

Зліва ____ *мв* атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____ знищує живу силу і вогневі засоби противника в районі _____; напрямок продовження наступу _____.

3. Наказую:

___ мвід з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____, знищити _____; напрямом продовження наступу _____. Місце спішування – _____.

___ мвід з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____, знищити _____; напрямом продовження наступу _____. Місце спішування – _____.

___ мвід з _____ атакою з ходу в пішому порядку з рубежу _____, знищити _____; напрямом продовження наступу _____. Місце спішування – _____.

Снайперу знищити _____ в районі _____; вогонь відкривати самостійно, наступати на _____ фланзі _____ мвід.

Стрільцю-санітару наступати _____ в готовності надати медичну допомогу пораненим.

4. **Готовність** до наступу – _____.

5. **Я знаходжусь** за ___ мвід. **Заступники** – штатний і командир ___ мвід.

3.4.6. Організація взаємодії

*Організація взаємодії командиром взводу на наступ з ходу
(варіант)*

У встановлений час по сигналу _____ взвод починає **висування до рубежу переходу в атаку** на максимальній швидкості, строго дотримуючись заходів маскування.

До рубежу розгортання у взводні колони взвод висувається у складі роти **по маршруту _____ в наступній послідовності:**

В «Ч» – _____ починається **вогнева підготовка атаки.**

В «Ч» – _____ взвод виходить на **рубіж розгортання у взводні колони** і продовжує рух до рубежу переходу в атаку по своєму напрямку.

З підходом до рубежу переходу в атаку відділення за своєю командою (сигналом) _____ розгортається в бойовий порядок і, знищуючі противника вогнем з ходу, продовжують рух до

переднього краю оборони противника. При цьому взвод діє вслід за танками і знищує вогневі засоби противника, в першу чергу протитанкові, не даючи противнику відсікти себе від танків.

З підходом до рубежу спішування _____ по моїй команді **«Взвод, приготуватися до спішування»** бойові машини доганяють танки, особовий склад ставить зброю на запобіжник, виймає її із бійниць і підготовляються до спішування.

З виходом взводу на рубіж спішування за моєю командою **«Взвод – до машин»** механіки-водії (водії) зменшують швидкість руху машин або, використовуючи укриття, які є, роблять коротку зупинку. Відділення за командою своїх командирів спішуються, розгортаються в цеп та, ведучи інтенсивний вогонь на ходу, прискореним кроком або бігом продовжують рух до переднього краю.

Подолання загороджень перед переднім краєм оборони противника здійснюється під прикриттям вогню артилерії, бойових вертольотів, а також при взаємній підтримці вогню танків, бойових машин піхоти (бронетранспортерів) і стрілецької зброї.

Танки і бойові машини піхоти, які оснащені мінними тралами, долають мінне поле противника в бойовому порядку по своїх напрямках, а ті, що не мають тралів, бронетранспортери – встановленим порядком по проробленому проходу.

При цьому особовий склад механізованого взводу долає мінне поле слідом за танками по їхніх коліях у наступній послідовності _____.

З підходом особового складу до загороджень за моєю командою **«Взвод, в напрямку такого предмета, в колону по два (по три), напрямне – _____ відділення в прохід, бігом – РУШ»** відділення у встановленому порядку на ходу займають місця в колоні взводу. Бойові машини піхоти (бронетранспортери) в цей час вогнем з коротких зупинок знищують вогневі засоби противника, які перешкоджають танкам і особовому складу долати загородження. Вони долають загородження за колоною взводу.

Після подолання загороджень взвод, за моєю командою: **«Взвод, в напрямку такого предмета – до бою, ВПЕРЕД»** бігом у встановленому порядку розгортається в цеп, відкриває вогонь зі своєї зброї і стрімко атакує противника. Наблизившись до траншеї

противника на 25–40 м, за командою: **«Взвод, гранатами – ВО-ГОНЬ»** особовий склад закидає противника гранатами і в точно встановлений час **«Ч»** з криком **«УРА»** слідом за танками вривається на передній край оборони, знищує противника вогнем впритул і безупинно продовжує атаку в указаному напрямку.

Бойові машини піхоти (бронетранспортери), подолавши загородження по проходах, доганяють свої підрозділи, вогнем своєї зброї підтримують їх атаку, діючи за цепом своїх підрозділів.

При зустрічі вузлів опору в глибині оборони бути в готовності до здійснення маневру _____ мвід на правому фланзі і _____ мвід на лівому фланзі для знищення противника одночасною атакою з різних напрямків.

По мірі послаблення опору противника взвод за моєю командою (сигналом) робить посадку в машини. Для цього бойові машини піхоти за моєю командою доганяють свої відділення, сповільнюють рух. Особовий бігом рухається до своїх бойових машин, ставить зброю на запобіжник, швидко робить посадку та готується для ведення вогню з ходу. Навідникам-операторам бойових машин піхоти в цей час бути в готовності до знищення знову виявлених цілей. Діючи на бойових машинах, взвод продовжує виконувати завдання.

Противника, який контратакує, бути в готовності знищити у взаємодії з іншими підрозділами стрімкою атакою з ходу або вогнем з місця з наступним завершенням його знищення рішучою атакою за моїм сигналом _____. При цьому бойові машини займають вогневі позиції за найближчими укриттями, а особовий склад взводу спішується та займає вигідні позиції.

У випадку, якщо взвод не зазнав контратаки, за моєю командою (сигналом) _____ прискорює своє просування з метою виходу у фланг та в тил противника, що контратакує.

Виявивши відхід противника, взвод негайно починає переслідування.

Під час переслідування бути в готовності, найкоротшим шляхом вийти на шляхи відходу противника, скувати його дії та рішучою атакою нанести йому ураження.

Сигнали оповіщення, управління і взаємодії – згідно з таблицею сигналів.

4. ПОХІДНА ОХОРОНА

4.1. Загальні положення

Взвод може здійснювати марш у колоні роти або призначатися до складу органів похідної охорони.

У складі похідної охорони взвод може призначатися в:

- головну (бокову, тильну) похідну заставу;
- нерухому бокову заставу;
- головний (тильний) дозор.

Із завданням:

- виключити раптовий напад противника на колону, що охороняють;
- забезпечити їй вигідні умови для вступу в бій;
- не допустити проникнення до неї наземної розвідки противника.

Взводу можуть надаватися засоби посилення.

Для безпосередньої охорони, а також для огляду місцевості від головної (бокової) похідної застави (головного дозору) в напрямку руху, а від головних сил батальйону (нерухомої бокової застави) в сторони флангів, яким загрожують (на напрямки, яким загрожують), може висилатися *дозорне відділення* (танк) на віддалення, яке забезпечує спостереження за ним і підтримку його вогнем.

У головній (боковій, тильній) похідній заставі (головному, тильному дозорі) організовується спостереження за наземним і повітряним противником, призначається спостерігач для прийому сигналів від дозорного відділення (танка) і підтримується постійна готовність до зустрічі з противником.

4.2. Порядок і зміст роботи командира взводу, призначеного в похідну охорону

Командир взводу, призначений у похідну охорону, під час з'ясування одержаного завдання та оцінки обстановки повинен:

- з'ясувати завдання колони, яку охороняє, своє завдання і час готовності;

- вивчити по карті маршрут руху і характер місцевості;
- визначити місця імовірної зустрічі з противником, а також місця можливих його засад;
- намітити порядок дій під час зустрічі з противником дозорного відділення (танка) і головних сил взводу;
- визначити склад чергових вогневих засобів та спостерігачів;
- визначити порядок підготовки взводу до маршу.

Командир взводу, що призначений у похідну охорону, крім звичайних питань під час з'ясування отриманого завдання та оцінки обстановки повинен: усвідомити завдання колони, яка охороняється, своє завдання і час готовності до його виконання; вивчити по карті маршрут руху і характер місцевості; визначити місця ймовірної зустрічі із противником, а також можливі місця улаштування ним засідок і намітити порядок дій у разі зустрічі із противником дозорного відділення (танка) і головних сил взводу; визначити склад чергових вогневих засобів і порядок підготовки взводу до маршу.

У бойовому наказі командир взводу вказує:

- у першому пункті – відомості про противника;
- у другому пункті – завдання роти, взводу, які підрозділи діють перед і за взводом, порядок підтримки взаємодії і зв'язку з ними;
- у третьому пункті (після слова «наказую») – маршрут, азимут напрямку і руху, район зосередження (відпочинку), район і час прибуття в нього (виходу на зазначений рубіж), побудову колони, дистанцію між машинами, швидкість руху, а під час здійснення маршу в передбаченні вступу в бій із противником і порядок дій при зустрічі з ним;
- у четвертому пункті – час готовності до маршу;
- у п'ятому пункті – своє місце і заступника.

Під час організації взаємодії командир взводу вказує:

- порядок спостереження, зв'язку, відкриття і ведення вогню по повітряних цілях;

- місця імовірної зустрічі з противником та дії при зустрічі з ним дозорного відділення (танка), взводу і засобів посилення;
- порядок додержування маскування та користування приладами нічного бачення (світломаскувальними пристроями);
- сигнали оповіщення, управління та взаємодії.

Після віддання бойового наказу та організації взаємодії командир взводу дає вказівки щодо:

- забезпечення маршру, захисту від високоточної та запальної зброї;
- організовує поповнення ракет, боеприпасів, пального і продовольства до встановлених норм;
- перевіряє готовність взводу до виконання завдання та доповідає командирі батальйону (роті).

4.3. Порядок і зміст роботи командира взводу, призначеного для дій у ГПЗ

4.3.1. З'ясування завдання

З'ясування задачі командиром ГПЗ (варіант)

___ **мб** з _____ – авангард з'єднання, здійснює марш у передбаченні зустрічі з противником за маршрутом _____ із завданням до _____ захопити рубіж _____ і забезпечити розгортання і вступ у бій головних сил з'єднання.

___ **мв** з _____ – ГПЗ, здійснює марш по *маршруту* авангарду *із завданням* не допустити раптового нападу противника на колону, яка охороняється, і проникнення його наземної розвідки, до _____ вийти на рубіж _____ і забезпечити розгортання і вступ у бій авангарду.

На здійснення маршру *виділяється* ___ години ___ хвилини, на підготовку до маршру – ___ години ___ хвилини.

Вихідний пункт – _____, пройти о _____. Пункт регулювання № 1 пройти о _____.

Висновок

___ *ме* – головна похідна застава, здійснює марш по *маршруту* батальйону. Для охорони колони взводу необхідно попереду мати дозорне відділення. Середня *швидкість руху* _____ км/год.

4.3.2. Оцінка обстановки

Оцінка обстановки командиром ГПЗ (варіант)

Маршрут руху ГПЗ проходить по _____ місцевості; дороги забезпечують рух усіх видів транспорту і бойової техніки.

Довжина маршруту _____ км.

Найбільш важкопрохідною ділянкою є *місцевість* _____, особливо подолання _____, де противник може зруйнувати _____. У випадку руйнування _____ передбачити _____.

Дорожня мережа в напрямку руху розрита _____, що утруднить маневр при виявленні замінованих чи заражених ділянок місцевості.

Марш відбувається вночі, що утруднить *орієнтування* і *спостереження* на велику глибину й у той же час забезпечить *маскування*.

Погода істотного впливу на виконання задачі _____.

Противник, прорвавши оборону наших військ, розвиває наступ в _____ напрямку. О _____ його колони мотопіхоти і танків виявлені в _____ км від _____. До початку маршу ГПЗ колони противника, продовжуючи рух із швидкістю _____ - _____ км/год., просунуться ще на _____ - _____ км і будуть знаходитися в _____ км від _____ чи в _____ км від розташування головної похідної застави.

Виходячи з віддалення, швидкості руху ГПЗ і противника зустріч з головними силами може відбутися приблизно через _____ - _____ год. після початку руху в районі (на рубежі) _____.

Найбільш імовірні напрямки дій літаків, вертольотів противника – _____.

Висновки

Колону взводу доцільно побудувати з урахуванням імовірної зустрічі з противником і ведення зустрічного бою.

Для безпосередньої охорони вислати дозорне відділення. У ході виконання задачі бути в готовності до застосування засобів захисту від зброї масового ураження і запальної зброї. Звернути увагу на дотримання заходів маскування, особливо світло-маскування.

Для ведення розвідки загороджень і перешкод на шляху руху в складі дозорного відділення мати ____ - ____ саперів.

У ході маршу вести радіаційну і хімічну розвідку силами дозорного відділення. Засоби індивідуального захисту, спеціальної обробки і першої медичної допомоги поповнити до норми.

Погода, дорожнє покриття _____ здійсненню маршу. Дорога на маршруті забезпечує рух ГПЗ із швидкістю ____ - ____ км/год. і більше.

4.3.3. Рішення командира головної похідної застави

Рішення командира ГПЗ (варіант)

Колону ГПЗ побудувати: _____. **Швидкість руху** – ____ - ____ км/год. **Дистанція між машинами** – ____ - ____ м. **Спостереження** за повітряним противником вести в кожному відділенні. **При зустрічі з наземним противником**, рівним по силі дозорному відділенню, вогнем з вигідної позиції нанести йому ураження і рішучою атакою ГПЗ у фланг і в тил завершити його знищення. **При зустрічі з переважаючим по силі противником** захопити вигідний рубіж і забезпечити розгортання і вступ у бій головних сил батальйону.

____ мвід з _____ – дозорне відділення, рухатися по маршруту ГПЗ на віддаленні, що забезпечує спостереження і підтримку вогнем. У ході руху оглядати місцевість і місцеві предмети на маршруті і не допустити раптового нападу противника на колону ГПЗ. Дрібні групи противника знищувати з ходу. При зустрічі з переважаючим по силі противником зайняти вигідну позицію, нанести йому ураження і забезпечити розгортання і вступ у бій ГПЗ.

___ *мвід* рухатися в голові колони ГПЗ, спостерігати за сигналами дозорного відділення і вправо. При зустрічі з противником атакувати на _____ фланзі взводу.

___ *мвід* рухатися за _____, спостерігати назад і вліво. При зустрічі з противником атакувати на _____ фланзі ГПЗ;

___ *тв* рухатися за ___ *мвід* у готовності до розгортання і вступу в бій по моему сигналу.

Витягування колони здійснити по моїй команді. З початком руху (після проходження вихідного пункту) дозорному відділенню приступити до виконання поставленої задачі, в ході маршу просуватися стрибками від укриття до укриття.

На кожній машині організувати спостереження за повітряним противником і вести спостереження за наземним противником і місцевістю в зазначених напрямках. При нальоті авіації противника вогонь відкривати по моїй команді і по командах командирів відділень. Заражені ділянки місцевості обходити по моїй команді, при неможливості обходу долати на підвищеній швидкості в засобах індивідуального захисту.

Управління ГПЗ на марші здійснювати встановленими сигналами, із зав'язкою бою – по радіо. **Сигнали** оповіщення, управління і взаємодії – відповідно до таблиці сигналів.

4.3.4. Бойовий наказ

Бойовий наказ командира ГПЗ (варіант)

1. Противник, прорвавши оборону наших військ у ___ км від _____, розвиває наступ в напрямку _____. Зустріч з його передовими підрозділами можлива з виходом до _____, а з диверсійно-розвідувальними групами, розвідкою і повітряними десантами – протягом усього маршруту.

2. ___ *ме* з _____ – ГПЗ батальйону, здійснити марш по **маршруту** _____ із **задачею** не допустити раптового нападу противника на колону, яка охороняється, і проникнення його наземної розвідки, до ___ _____ вийти на рубіж _____ та забезпечити розгортання і вступ у бій авангарду.

3. Колону ГПЗ побудувати: _____.

Швидкість руху – ____ - ____ км/год.

Дистанція між машинами – ____ - ____ м.

Вихідний пункт – _____ пройти в _____.

____ **мвід** здійснити марш у голові колони, вести спостереження за сигналами дозорного відділення і вправо, при зустрічі з противником атакувати на _____ фланзі ГПЗ;

____ **мвід** рухатися за _____, спостерігати назад і вліво, при зустрічі з противником атакувати на _____ фланзі ГПЗ;

____ **тв** здійснити марш за ____ мвід у готовності до розгортання і вступу в бій у центрі ГПЗ за моїми сигналами.

____ **мвід з** _____ – **дозорне відділення**, рухатися по маршруту ГПЗ на віддаленні, що забезпечує зоровий зв'язок і підтримку вогнем. Оглядати місцевість і місцеві предмети на маршруті руху, не допустити раптового нападу противника на колону ГПЗ. Про усе виявлене і про зустріч з противником доповідати мені встановленим сигналом. Дрібні групи противника знищувати з ходу. При зустрічі з переважаючим по силі противником вогнем з вигідної позиції нанести йому ураження і забезпечити розгортання і вступ у бій ГПЗ.

4. Готовність до здійснення маршу – ____ _____.

5. Я знаходжусь у ____ мвід – у голові колони. **Заступник** – командир ____ мвід.

4.3.5. Організація взаємодії

Організація взаємодії командира ГПЗ (варіант)

На марші **дозорному відділенню** просуватися у визначеному напрямку стрибками від укриття до укриття на відстані, що забезпечує спостереження за ним і підтримку вогнем, вести спостереження за прилягаючою місцевістю і противником. Особливу увагу приділяти місцям, де можливо скрите розташування противника, а також мостам, ущелинам, вузьким проходам, закритим ділянкам місцевості і населеним пунктам. При необхідності виставити попереджувальні знаки. Про зустріч з противником доповідати негайно.

У взводі *спостереження* вести: ___ мвід – вперед і ліворуч; ___ мвід – назад і праворуч. За сигналами дозорного відділення спостерігати навіднику-оператору ___ мвід. За повітряним противником вести спостереження у кожному відділенні. Вогонь відкривати по моїй команді.

Радіостанції мати на прийом. *Зв'язок* – установленими сигналами (прапорцями і ліхтариками).

При зустрічі з противником дозорному відділенню вогнем з вигідної позиції нанести йому ураження і забезпечити вступ у бій ГПЗ. Взвод розгортається в бойовий порядок і рішучою атакою з фронту (з флангу) знищує його. При зустрічі з переважаючим по силі противником ГПЗ займає вигідний рубіж і вогнем з місця забезпечує розгортання і вступ у бій головних сил батальйону.

У ході маршу строго дотримувати встановлені дистанції і швидкість руху. Вночі марш здійснити з використанням приладів нічного бачення.

Сигнали:

– оповіщення: про повітряного противника – «Повітря», про радіоактивне зараження – «Радіаційна небезпека», про хімічне і біологічне зараження – «Газо»;

– управління і взаємодії: відповідно до таблиці сигналів.

5. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ І ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Бойові документи можуть бути текстовими, графічними або табличними. Вони виготовляються ручним способом або за допомогою комп'ютерної техніки чи друкарської машинки.

Бойові документи оформлюються:

текстуальні – на білому папері формату А3 (297 x 420 мм), А4 (210 x 297 мм) та А5 (148 x 210 мм), зазвичай, із книжковою орієнтацією аркуша;

графічні і табличні документи – на топографічних і спеціальних картах (планах, схемах), на кальках, плівці, фотознімках, фотограмах та білому папері формату А1 (840 x 584 мм), А3, А4;

Електронні копії бойових документів фіксуються (перезнімаються) та можуть зберігатися на магнітних (гнучких та жорстких магнітних дисках), оптичних (CD, DVD дисках), електронних (USB) носіях інформації тощо.

2. У батальйоні (роті) розробляються, як правило, графічні бойові документи на топографічних картах, папері або кальці. Віддані бойові накази, розпорядження записуються в робочих зошитах або на звороті топографічних карт з дальшим оформленням на папері та відповідною постановкою на облік. Отримані бойові накази і розпорядження записуються в робочий зошит (журнал отриманих наказів і розпоряджень).

3. Під час розробки і ведення бойових документів необхідно дотримуватися таких правил:

– кожен бойовий документ повинен мати гриф обмеження доступу до документа; напис номера примірника; відомості про затвердження документа (якщо документ з планування); службовий заголовок; текст документа (зміст графічної частини документа); підпис із зазначенням посади, військового звання, ініціалів та прізвища особи, яка підписала документ; масштаб (якщо графічний документ виконано на топографічній карті, схемі або плані);

– у заголовку письмового бойового документа вказується його найменування, порядковий номер документа, місце пункту

управління, київський час і дата його складання (підпису), масштаб і рік видання карти, за якою документ розроблений. Коли є необхідність вказати місцевий або поясний час, після цифрової величини вказаного часу в лапках робиться відповідна примітка;

- документи друкуються (пишуться) на одній стороні аркуша, за винятком останнього;

- кожен аркуш, за винятком першого, повинен бути пронумерований посередині верхнього поля аркуша арабськими цифрами.

4. Текстуальні бойові документи повинні мати такі вільні від тексту поля:

- лицьовий бік – ліве – 35 мм, верхнє – не менше ніж 10 мм, праве – не менше ніж 8 мм, нижнє – 20 мм;

- зворотний бік – ліве – не менше ніж 8 мм, верхнє – не менше ніж 10 мм, нижнє – 20 мм, праве – 35 мм.

Перший рядок кожного абзацу тексту документа друкується (пишеться) з відступом 5 знаків (15 мм) від лінії лівого поля.

5. У разі використання в тексті документів цифрової інформації:

- кількісні характеристики відтворюються словами або цифрами, наприклад «три» або «3»;

- нумерація підрозділів, частин відображується цифрою, наприклад: 1 мв, 3 мр, 2 мб; 72 омбр;

- числа із зазначенням міри, довжини, ваги і т. ін. пишуться цифрою, наприклад: 32 км, 12 т;

- числівники, що вказують на кількість, на початку речення завжди пишуться словом, наприклад «Три танки підтримують 3 мр»; «Два літаки завдають удару...»;

- порядкові числівники, за винятком нумерації військових частин і підрозділів, пишуться із відмінковим закінченням, наприклад: «батальйон 2-го ешелону», «1-а колона»;

- у нетаємних документах вказуються лише умовні найменування військових частин.

6. При оформленні письмових бойових документів від руки текст пишеться чітким, рівним почерком із використанням друкованого та прописного шрифту чорного кольору висотою 2,5–3 мм та міжрядковим інтервалом 6 мм;

7. При оформленні письмових бойових документів друкарським способом необхідно дотримуватися таких правил:

- з використанням комп'ютерної техніки – текст друкується шрифтом «Times New Roman», 12–14 розміру, звичайного накреслення, 100 % масштабу зі звичайним інтервалом та з одинарним міжрядковим інтервалом тексту документа з вирівнюванням по ширині;

- при друкуванні на друкарській машинці – текст друкується машинописним шрифтом, без деформації букв та знаків, розташовуючи на аркуші 28–30 рядків з висотою шрифту 2,5–3 мм по 60–65 знаків у рядку (враховуючи за знак кожний проміжок між словами), а також з міжрядковим інтервалом близько 6 мм.

8. Оформлення графічних бойових документів повинно здійснюватися з дотриманням таких правил:

- населені пункти і місцеві предмети, рубежі, райони зосередження (розташування) або дій своїх підрозділів вказуються починаючи з правого флангу, а противника – з його лівого флангу; рубежі вказуються двома, а райони (опорні пункти) – трьома точками; назви населених пунктів, річок та інших місцевих предметів зазначаються у називному відмінку, великими літерами та в разі перелічування відокремлюються один від одного комою;

- перед назвою населених пунктів слова «село, населений пункт, селище, місто» не застосовуються;

- розмежувальні лінії вказуються не менше ніж трьома пунктами, один з яких повинен бути на передньому краю: в обороні й у наступі – з тилу і в бік противника, при відході – від противника в напрямку відходу. Лінії вказуються спочатку справа, потім зліва: в обороні – на граничну досяжність своїх вогневих засобів, у наступі – на глибину бойового завдання; розмежувальні лінії в тил укажуться на глибину бойового порядку батальйону (роти). Якщо деякі пункти не входять у район, смугу дій тощо, то перед його назвою в дужках ставиться скорочена форма слова “виключно” (вик.);

- координати місцевих предметів, населених пунктів можуть зазначатися за допомогою географічних, прямокутних координат або номера квадрата із застосуванням цифрової координатної сітки. Для більш точного визначення використовується

спосіб “улітка”, при цьому зазначають частину квадрата шляхом ділення його на дев’ять частин, позначених цифрами, яка вказується останньою у цифровому значенні;

- у разі зазначення місця знаходження відносно великих населених пунктів або місцевих предметів використовуються скорочення сторін світу: західніше – «зах.», східніше – «сх.», північніше – «півн.», південніше – «півд.», а також можуть вказуватися відстань від точок із застосуванням цифрових величин у кілометрах, наприклад: 1,5 км зах. **НОВОМИКОЛАЇВКА**;

- напрямок наступу вказується декількома пунктами на всю глибину бойового завдання;

- маршрут руху вказується назвами місцевих предметів або населених пунктів: перший – на вихідному рубежі (пункті), потім – найбільш важливі, через які проходить маршрут, і останній – у районі зосередження або на рубежі переходу в атаку;

- дані обстановки наносять на карту встановленими умовними знаками, тонкими лініями, не забиваючи топографічну основу карти і написи на ній; завдання і положення підрозділів, а також озброєння і техніка наносяться знаками загального позначення; за відсутності необхідних знаків допускається застосування додаткових знаків з поясненням на карті (схемі);

- скорочення організаційно-штатних формувань підрозділів і частин наносяться тільки рядковими малими буквами;

- умовні знаки військ, озброєння і техніки наносяться на карту (схему) відповідно до дійсного положення їх на місцевості і розташовуються за напрямком дій або ведення вогню; усередині або поряд з умовними знаками вказується кількість, тип озброєння і техніки, час їх знаходження;

- для позначення військ противника застосовуються ті самі умовні знаки, що й для своїх військ, з необхідними написами;

- джерела одержання відомостей про противника позначаються чорним кольором, при цьому найменування джерел пишуться початковими літерами, наприклад: спостереження – С, показання полонених – П, документи противника – ДП, військова розвідка – ВР, повітряна розвідка – ПР, артилерійська розвідка – АР, інженерна розвідка – ІР, хімічна розвідка – ХР, час і дата

одержання відомостей про противника підписуються під позначенням джерела відомостей або в рядок; відомості, що потребують перевірки, відмічаються знаком питання;

- пункти управління наносяться на карту так, щоб вертикальна лінія флагштока спиралася своєю нижньою частиною в точку його знаходження на місцевості, а напрямок прапора розташовувався з урахуванням напрямку дій своїх військ: праворуч від флагштока – у західному або південному напрямку, ліворуч від флагштока – у східному або північному напрямку;

- знищені цілі (об'єкти) позначаються двома суцільними лініями, що перехрещують умовний знак, а виведені з ладу, пошкоджені та подавлені закреслюються косо зверху вниз однією суцільною лінією відповідного кольору, залежно від того, ким знищена (виведена з ладу або пошкоджена) ціль, – своїми військами або противником;

- другорядні дані, а також дані, які неможливо відобразити умовними знаками, записуються на зворотний бік карти, в пояснювальній записці (легенді) або в робочому зошиті.

9. Розташування і дії військ наносяться умовними знаками:

- суцільною лінією, а дії, що передбачаються, дороги, аеродроми та інші спорудження, які будуються, – переривчастою лінією (пунктиром); запасні райони розташування військ і запасні позиції позначаються переривчастою лінією (пунктиром) з літерою «З» у середині знака або поряд з ним; удавані райони, рубежі, позиції, споруди й об'єкти доповнюються позначкою «УР» у середині знака або поряд з ним;

- під час нанесення на карту (схему) положення підрозділів до різного часу умовні знаки доповнюються штрихами, пунктирними лініями, крапками, іншими зручними позначками або підтушовуються різними відтінками основного кольору; час, до якого відноситься те чи інше положення військ, вказується під найменуванням підрозділу або в рядок;

- усі написи розташовуються паралельно нижньому (верхньому) зрізу карти (схеми); букви і цифри пишуться без зв'язок, погоджуючи їх розмір з масштабом карти; написи можуть бути

зроблені у вигляді виноски на вільному місці карти (схеми) зі стрілкою до умовного знаку;

– графічний документ, який виконано на прозорій основі (кальці, плівці) по карті, повинен мати не менше трьох пунктів сполучення з топографічною основою карти, розташованих, як правило, по кутах внутрішньої рамки листка карти або в місці перетину вертикальних і горизонтальних координатних сіток. На такому документі повинні позначатися також масштаб, номенклатура і рік видання топографічної карти, з якої він був знятий, а виконаний у довільному масштабі і який не має координатної сітки – стрілку для позначення напрямку північ-південь.

10. Обстановка на карту наноситься тонкими лініями та умовними знаками п'яти основних кольорів: червоного, чорного, синього, коричневого, зеленого.

Червоним кольором наносяться: положення, завдання і дії своїх військ (крім вказаних у наступному абзаці); розмежувальні лінії, межі операційних зон (районів); межі районів введення правового режиму воєнного стану; тилові межі та пункти управління (крім вказаних у наступному абзаці); зони ураження зенітних ракетних підрозділів.

Чорним кольором наносяться: положення, завдання і дії ракетних військ і артилерії, зенітних ракетних військ, їх пункти управління; положення, завдання та дії підрозділів радіотехнічних і спеціальних військ, частин матеріально-технічного забезпечення та їх пункти управління; удари своїх військ ракетами у звичайному спорядженні (крім ударів авіаційними ракетами); вогонь артилерії, рубежі досяжності вогню артилерії і ракет (крім авіаційних), а також усі реквізити, формуляри, заголовки, таблиці та їх зміст за свої війська (сили).

Синім кольором наносяться: положення, завдання і дії військ (сил) противника; усі пояснювальні підписи, формуляри, таблиці, що стосуються противника, а також пункти водопостачання.

Коричневим кольором наносяться: положення і дії військ збройних сил суміжних (третіх) держав, які на час оформлення документа не є противником; маршрути висування своїх військ

(сил) і проходи в гірських хребтах; межі зон відповідальності за ведення розвідки; сектори огляду та зони виявлення; стаціонарні вузли зв'язку державної мережі; кордони районів бактеріологічного зараження та епідемій (епізоотій).

Зеленим кольором наносяться: оманні позиції, рубежі, об'єкти та інші заходи щодо введення противника в оману; положення, дії та пункти управління органів ДПС України.

Також на карті можуть застосовуватися:

жовтогарячий колір – для нанесення стану, положення, дій та пунктів управління органів цивільного захисту МНС;

малиновий колір – для нанесення стану, положення, дій та пунктів управління органів і ВВ МВС;

жовтий колір – для позначення (підтушування) радіаційно-небезпечних об'єктів та об'єктів, що мають сильнодіючі отруйні речовини; а також позначення районів радіаційного, хімічного і біологічного зараження місцевості.

Приклад:

Гриф Прим. №1
БОЙОВИЙ НАКАЗ ___ мб (мр) № 01 КСП – 2 км півн ПЕТРІВКА (24482) 15 00 09.10. Карта 100000, видання 1977 р

Бойовий наказ (бойове розпорядження) складається з інформаційної та директивної частини.

В інформаційній частині вказується:

- короткі відомості про противника;
- короткі відомості про сусідів, їх завдання;
- завдання, поставлене старшим начальником.

У директивній частині після слова «наказую» послідовно записані завдання всім підпорядкованим підрозділам (частинам).

Бойовий наказ підписується командиром і начальником штабу з'єднання (частини). Бойовий наказ, що йде у вищий штаб, повинен мати справжні підписи відповідних посадових осіб з вказаною посадою, прізвищем і званням.

5.1. Бойовий наказ командира бронегрупи

Бойовий наказ командира бронегрупи ____ *мр (мб)*

1. *Орієнтири*: перший – _____;

другий – _____;

третій – _____;

четвертий – _____ (основний).

Противник підрозділами ____ *мпбр* веде бій з нашими частинами в районі _____, підхід його передових підрозділів до рубежу _____ очікується через _____.

2. ____ *мр (мб)* з _____ переходить до оборони опорного пункту з переднім краєм по рубежу _____, зосереджуючи основні зусилля в напрямку _____ утриманні району _____.

Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____.

Додатковий сектор обстрілу вліво (вправо) в напрямку _____.

Ділянка зосередженого вогню роти: ЗВ-1 _____;
ЗВ-2 _____.

Танк №____, *БМП* №№____, _____, _____ – бронегрупа роти (батальйону).

До _____ (за сигналом _____) зосередитися в районі _____ в готовності у випадку вклинення противника в опорний пункт (район оборони) не допустити його подальшого просування, здійснити ураження його броньованим цілям та живій силі з вогневих рубежів: № 1 – _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу – _____.

Ділянка зосередженого вогню № 1 – _____;

№ 2 – _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____. Додатковий сектор обстрілу – _____. *Ділянка зосередженого вогню* – _____;

№ 3 – _____. Смуга вогню: праворуч – _____; ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу – _____. *Ділянка зосередженого вогню* – _____.

Маршрути висування на вогневий рубіж № 1 – _____;
№ 2 – _____; № 3 – _____.

У випадку вклинення противника в проміжки з сусідами (в опорний пункт, район оборони) засобами старшого командира придушується жива сила і вогневі засоби противника зосередженим вогнем артилерії в районах: _____; _____; _____; ділянки _____, _____, _____ і нерухомим загороджувальним вогнем “_____” та “_____” по рубежах _____; _____.

Праворуч переходить до оборони _____ мв (мр) і обороняє опорний пункт _____ із завданням не допустити прориву противника в напрямку _____.

Ліворуч переходить до оборони _____ мв (мр) і обороняє опорний пункт _____ із завданням не допустити прориву противника в напрямку _____.

3. Наказую:

Танку № _____ зайняти і обороняти вогневу позицію: на вогневому рубежі №1 – _____. Сектор обстрілу праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 2 – _____. Сектор обстрілу праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 3 – _____. Сектор обстрілу праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

БМП № _____ зайняти й обороняти вогневу позицію: на вогневому рубежі № 1 – _____. Сектор обстрілу праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 2 – _____. Сектор обстрілу справа – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 3 – _____. Сектор обстрілу справа – _____, зліва – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

БМП № _____ зайняти й обороняти вогневу позицію: на вогневому рубежі № 1 – _____. Сектор обстрілу праворуч – _____.

_____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 2 – _____. Сектор обстрілу справа – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 3 – _____. Сектор обстрілу справа – _____, зліва – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

БМП № _____ зайняти й обороняти вогневу позицію: на вогневому рубежі № 1 – _____. Сектор обстрілу праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 2 – _____. Сектор обстрілу справа – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

На вогневому рубежі № 3 – _____. Сектор обстрілу праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____.

4. **Готовність** бронегрупи до виконання завдання – _____.

5. **Я знаходжусь:** при висуванні бронегрупи на вогневі рубежі – в голові колони на БМП № _____;

в ході бою – у центрі бойового порядку.

Заступник – навідник оператор БМП № _____.

5.2. Бойовий наказ командира взводу, який призначений у бойову охорону

Бойовий наказ командира взводу, який призначений у бойову охорону (варіант)

1. Орієнтири:

- перший – _____;
- другий – _____;
- третій – _____;
- четвертий – _____;

– п'ятий – _____ – основний.

Противник _____ прорвав оборону наших військ у _____ км від _____; і розвиває наступ у напрямку _____. Підхід головних сил противника можливий до _____, його передових підрозділів і розвідки – до _____.

_____ **механізований батальйон** переходить до оборони району _____, _____, _____ із завданням не допустити прориву противника в напрямку _____, _____.

_____ **механізований взвод** з _____ – бойова охорона, обороняти позицію _____, _____ із завданням не допустити раптового нападу противника на підрозділи, які обороняються, ввести його в оману відносно істинного накреслення переднього краю та не допустити ведення ним розвідки. Смуга вогню: праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____. Ділянка зосередженого вогню взводу _____. Підтримує мінометна батарея батальйону _____.

У ході висування і розгортання противника **засобами старшого командира** готується зосереджений вогонь по ділянках _____, _____, _____; нерухомий загороджувальний вогонь “_____” по рубежу _____, “_____” по рубежу _____. Перед переднім краєм і на флангах позиції взводу встановлюються мінно-вибухові загородження.

Праворуч (ліворуч) переходить до оборони передової позиції _____ взвод _____ роти із завданням не допустити раптового нападу противника на підрозділи, які обороняються, ввести його в оману відносно істинного накреслення переднього краю та не допустити ведення ним розвідки.

3. Наказую:

_____ **відділенню** з _____ обороняти позицію: _____, _____, _____ із завданням не допустити прориву піхоти і танків противника в напрямку _____, _____. Смуга вогню: праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП (БТР) мати _____. Сектор обстрілу: _____, _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію БМП (БТР) мати _____.

_____. Сектор обстрілу: _____, _____; додатковий – в напрямку _____, _____.

Місце в ділянці зосередженого вогню взводу ______. Проміжок із сусідом зліва (справа) забезпечити вогнем _____.

_____ відділенню з _____ обороняти позицію: _____, _____, із завданням не допустити прориву піхоти і танків противника в напрямку _____, _____. Смуга вогню: праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП (БТР) мати _____. Сектор обстрілу: _____, _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію БМП (БТР) мати _____. Сектор обстрілу: _____, _____; додатковий – у напрямку _____, _____.

Місце в ділянці зосередженого вогню взводу ______. Проміжок з сусідом зліва (справа) забезпечити вогнем _____.

_____ відділенню з _____ обороняти позицію: _____, _____, із завданням не допустити прориву піхоти і танків противника в напрямку _____, _____. Смуга вогню: праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу в напрямку _____. Основну вогневу позицію БМП (БТР) мати _____. Сектор обстрілу: _____, _____; додатковий – в напрямку _____. Запасну вогневу позицію БМП (БТР) мати _____. Сектор обстрілу: _____, _____; додатковий – в напрямку _____, _____.

Місце в ділянці зосередженого вогню взводу ______. Проміжок із сусідом зліва (справа) забезпечити вогнем _____.

Снайперу основна вогнева позиція _____. Спостереження вести в секторі _____, _____. У готовності до знищення офіцерів, спостерігачів, снайперів, розрахунків вогневих засобів противника. Запасна вогнева позиція _____.

Стрільцю-санітару знаходиться на командно-спостережному пункті взводу, вести спостереження і бути в готовності надати медичну допомогу пораненим та здійсненні їх евакуації.

4. Оборону зайняти — _____. *Готовність* системи во-
гню — _____; інженерних робіт — _____.

5. *Командно-спостережний пункт* розгорнути в районі —
_____ о _____.

Заступник — штатний (командир _____ мвід).

5.3. Бойовий наказ командира взводу, призначеного в сторожову заставу

*Бойовий наказ командира взводу призначеного в сторожову
заставу (варіант)*

1. Орієнтири:

- перший — _____;
- другий — _____;
- третій — _____;
- четвертий — _____;
- п'ятий — _____ — основний.

Підхід *противника* очікується з напрямку _____ че-
рез _____, а дії розвідки і диверсійно-розвідувальних груп у будь-
який час.

2. _____ *мр* (мб) після здійснення маршу зосередилась у ра-
йоні _____, де проводить заходи щодо підготовки до наступ-
них бойових дій.

_____ *механізований взвод* з _____ — сторожова заставка,
займає смугу охорони: праворуч — _____, ліворуч —
_____ із *завданням* не допустити проникнення наземної
розвідки противника до підрозділів, що охороняються, своєчасно
виявити появу наземного противника, попередити про нього вій-
ська, що охороняються, і у випадку нападу противника вперто
обороняти позицію, що займається.

Основну позицію готує: _____;

Смуга вогню: праворуч — _____, ліворуч —
_____.

Запасну — _____. Смуга вогню: справа — _____; зліва —
_____.

Позиції обладнати одиночними окопами для стрільби стоячи до ____.

Сторожовий пост від ____ мвід мати в районі

Розвідку вести до рубежу

Засобами старшого командира на напрямку дій взводу готується зосереджений вогонь по ділянках ____, _____. Загороджувальний вогонь “_____” по рубежу _____.

3. Наказую:

_____ механізованому відділенню з _____ зайняти позицію _____ із завданням не допустити проникнення розвідки, своєчасно виявити висування противника з напрямку _____ і міцно утримувати позицію, що займається. Смуга вогню: праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу – вправо (вліво) в напрямку _____.

Основна вогнева позиція бойової машини піхоти (БТР) – _____.

Основний сектор обстрілу – _____; додатковий – вправо (вліво) в напрямку _____. Запасна вогнева позиція бойової машини піхоти (БТР) – _____.

Основний сектор обстрілу – _____; додатковий – вправо (вліво) в напрямку _____.

_____ механізованому відділенню з _____ зайняти позицію _____ із завданням не допустити проникнення розвідки, своєчасно виявити висування противника з напрямку _____ і міцно утримувати позицію, що займається. Смуга вогню: праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу – вправо (вліво) в напрямку _____.

Основна вогнева позиція бойової машини піхоти (БТР) – _____.

Основний сектор обстрілу – _____; додатковий – вправо (вліво) в напрямку _____. Запасна вогнева позиція бойової машини піхоти (БТР) – _____.

Основний сектор обстрілу – _____;
додатковий – вправо (вліво) в напрямку _____.

_____ механізованому відділенню з _____ зайняти позицію _____ із завданням не допустити проникнення розвідки, своєчасно виявити висування противника з напрямку _____ і міцно утримувати позицію, що займається. Смуга вогню: праворуч – _____, ліворуч – _____; додатковий сектор обстрілу – вправо (вліво) в напрямку _____.

Основна вогнева позиція бойової машини піхоти (БТР) – _____.

Основний сектор обстрілу – _____; додатковий – вправо (вліво) в напрямку _____. Запасна вогнева позиція бойової машини піхоти (БТР) – _____.

Основний сектор обстрілу – _____; додатковий – вправо (вліво) в напрямку _____.

В _____ і _____ мвід підготувати парний патруль, а командир у _____ мвід – секрет. Бойове завдання їм поставлю особисто.

4. Позиції зайняти до _____.

Готовність системи вогню – _____.

До _____ відрити окопи для БМП (БТР) на основних вогневих позиціях, одиночні окопи для кулеметників, гранатометників, стрільців та снайперів, а також КСП командира взводу. До _____ одиночні окопи з'єднати між собою траншеєю, відрити окопи для БМП (БТР) на запасних вогневих позиціях.

5. *Я знаходжусь* на КСП взводу в районі _____. Мій *заступник* – штатний і командир _____ механізованого відділення.

5.4. Бойовий наказ командира взводу на розташування на місці

*Бойовий наказ командира взводу на розташування на місці
(варіант)*

1. *Противник*, зазнав ураження в районі _____, відійшов у _____ напрямку і переходить до оборони по рубежу _____.

_____, _____. Одночасно висуває резерви з глибини, веде повітряну і наземну розвідку в напрямку _____, _____.

2. _____ механізований взвод розташовується в районі _____, _____ із завданням підготувати особовий склад та ОВТ до наступних дій.

Праворуч (попереду) розташовується _____ механізований взвод у районі _____, _____.

Ліворуч (позаду) розташовується _____ механізований взвод у районі _____, _____.

3. Наказую:

_____ мвід розташуватися біля _____, окоп для бойової машини піхоти (БТР) – у районі _____. Перекрити щілину для особового складу обладнати біля _____. Спостереження за наземним противником організувати в секторі _____; черговий вогневий засіб – _____.

_____ мвід розташуватися біля _____, окоп для бойової машини піхоти (БТР) – _____. Перекрити щілину для особового складу обладнати в районі _____. Організувати спостереження за сигналами командира роти.

_____ мвід розташуватися біля _____, окоп для бойової машини піхоти (БТР) мати в районі _____. Перекрити щілину для особового складу обладнати біля _____. Організувати спостереження за повітряним противником у секторі _____; черговий вогневий засіб _____.

У випадку раптового нападу противника відділення займають позиції: _____ мвід – _____; _____ мвід – _____; _____ мвід – _____ і вогнем з місця відбивають атаку противника.

Сигнали:

– оповіщення: про повітряного противника – голосом “Повітря”, по радіо – “_____”; про радіоактивне зараження – голосом “Радіоактивна небезпека”, по радіо – “_____”; про хімічне зараження – голосом “Хімічна тривога”, по радіо – “_____”, сигнальний набій

СХТ; за цими сигналами надягти протигази, закрити люки та жалюзі і продовжувати виконання завдання;

– управління і взаємодії: бойова тривога – голосом “До бою”, по радіо – “___”, сигнальний набій червоного вогню; за цим сигналом відділенням зайняти позиції в готовності до відбиття нападу противника.

4. Район розташування зайняти до ___ год. Укриття для бойової техніки обладнати до ___ год., для особового складу – до ___ год., бліндаж – до ___ год.

5. Командно-спостережний пункт взводу – _____. **Заступники** – штатний та командир _____.
відділення.

5.5. Бойовий наказ командира механізованого взводу на дії в БРД (РД)

Бойовий наказ командира механізованого взводу на дії в БРД (РД)

Противник, який потерпів поразку в попередніх боях, відходить у напрямку _____ і веде стримуючі дії на рубежі _____. Одночасно підрозділами, які відходять, займає оборону на рубежі (в районі) _____.

_____ мв з _____ – БРД _____ мб, веде розвідку в напрямку _____ із завданням до _____ встановити накреслення переднього краю, характер оборони противника по рубежу (в районі) _____, наявність загороджень, перешкод, вогневих засобів і систему його вогню. У подальшому розвідку вести у напрямку _____ - _____.

Наказую:

_____ мвід з _____ – дозорне відділення № 1, вести розвідку противника і місцевості по маршруту БРД (РД). Задачу виконувати спостереженням на ходу та з коротких зупинок.

З виходом на (в) _____ встановити наявність противника (та характер його дій) в _____.

_____ мвід з _____ дозорне відділення № 2, рухатися за _____ мвід, на відстані _____, з виходом на (в) _____ бути

в готовності уточнити наявність противника (характер його дій) в

_____ мвід рухатися за _____ мвід, на відстані _____, бути в готовності підтримати вогнем дозорні відділення, що діють попереду.

Зв'язок з командиром БРД (РД) підтримувати встановленими сигналами. Радіостанції мати на черговому прийомі, при виявленні противника доповідати негайно. У кожному відділенні мати спостерігача за повітряним противником, місцевістю та моїми сигналами, командир у _____ мвід призначити спостерігачів за сигналами дозорних відділень. Усьому особовому складу бути в готовності до відкриття вогню. Вогонь відкривати по моїй команді. Після виконання завдання вийти за мною в район _____, де з'єднатися з основними силами батальйону.

Час початку розвідки о _____.

Я знаходжусь у машині _____ мвід, мій заступник _____.

ПІСЛЯМОВА

У цьому посібнику розглянута послідовність та зміст роботи командира взводу в основних видах тактичних дій.

Разом з теоретичними положеннями у навчальному посібнику надані варіанти роботи командира механізованого (танкового) взводу з організації бою та управління підрозділами у ході його ведення.

Навчальний посібник розроблений відповідно до вимог Бойового статуту (проекту) Сухопутних військ, частина III (взвод, відділення, танк) видання 2005 (2010) років та сучасними поглядами на характер і способи ведення тактичних дій підрозділами із застосуванням звичайної зброї.

Рекомендації, що надані у посібнику з організації бою та управління підрозділами у ході його ведення, слід застосовувати творчо з урахуванням конкретних умов та тактичної обстановки.

Авторський колектив сподівається, що запропонований посібник і надані в ньому формалізовані документи будуть корисними та допоможуть викладачам військових закладів, командирам підрозділів, курсантам в удосконаленні методичної майстерності.

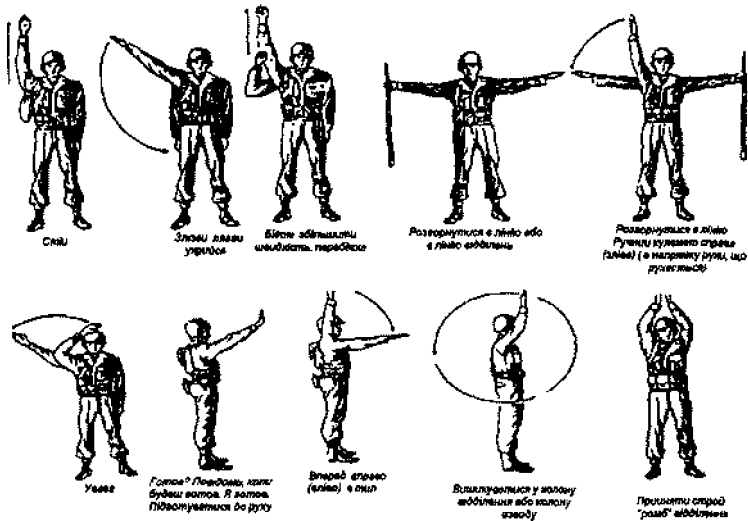
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойовий статут сухопутних військ. – Ч. III (взвод, відділення, танк). – К.: Видавництво «Варта», 1995.
2. Проект Бойового статуту сухопутних військ Збройних сил України. – Ч. III (взвод, відділення, танк), проект вид. – 2010.
3. Приемы и способы действий солдата в бою: учебник. – М.: ВИ, 1988.
4. Механізований взвод у бою. – КВП ОНЮА, 2001.
5. Рекомендації механізованим підрозділам щодо дій на полі бою в сучасних умовах. – К.: Головне управління бойової підготовки Головного командування сухопутних військ Збройних сил України, 2002.
6. Вішняков В. В. Тактика: навч. посібн. / В. В. Вішняков. – К.: ВІКНУ, 2008.
7. Зайцев Д. В. Тактична підготовка: навч.-метод. посібн. / Д. В. Зайцев. – К.: НУОУ.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Приклади подачі сигналів руками

Приклади подачі сигналів свистком

Увага – короткий сигнал.

Припинити вогонь – тривалий сигнал.

Літаки або танки противника – три тривалих сигнали, які повторюються декілька разів.

Додаткові (які рекомендуються) сигнали свистком:

відділення, атакувати з фронту – серія коротких сигналів;

взвод, атакувати з фронту – один тривалий сигнал, за яким слідує серія коротких;

відділення, маневр вправо – два коротких сигнали;

взвод, маневр вправо – тривалий сигнал, за яким слідує два коротких;

відділення, маневр вліво – три коротких сигнали;

взвод, маневр вліво – тривалий сигнал, за яким слідує три коротких.

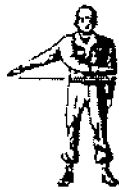
Зібратися

Бігу
протиively

Максимально або
мінімальні приціли

Розпочати
стрілю

Помітити
опустити

Зробити один
постріл

Кинув руки
Збільшити швидкість

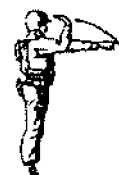
Збільшити напрямки
Перемістити вперед

Дві
(до бока)

Припинити дії

До мене, споду за
зною

Припинити наше
прослідження

Розвернутися
уліва вперед

Розвернутися
уліва назад

Розвернутися
уліва направо (ліва)

Припинити стрілю

Припинити
бігати

Сісти

Таблиця сигналів управління та оповіщення особового складу умовними знаками

Сигнал	Умовні знаки		
	рукою	прапорцями	ліхтарем
1. Увага (увага, робити те саме, що я; відклик)	Піднести праву руку вгору і тримати до відклику (до повторення сигналу "Увага")	Піднести правою рукою прапорець вгору і тримати до відклику (до повторення сигналу "Увага") 	Ліхтарем із білим світлом – серія точок
2. Збір командирів (начальників)	Піднести праву руку вгору й крутити нею над головою, після чого руку різко опустити	Те ж – із червоним і жовтим прапорцями в правій руці 	Ліхтарем із білим світлом розмахувати над головою вправо і вліво, описуючи півколо
3. До машин	Піднести обидві руки вгору й тримати до виконання	Те ж, тримаючи у правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із білим світлом розмахувати перед собою вправо і вліво на рівні плеча
4. На місця	Піднести обидві руки вгору й різко опустити боками вниз	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець	ліхтарем із білим світлом розмахувати вертикально вгору і вниз
5. Заводь	Правою рукою робити оберти (крутити) перед собою	Те ж, тримаючи у правій руці жовтий прапорець	Ліхтарем із білим світлом робити оберти (крутити) перед собою
6. Глуши двигун	Розмахувати перед собою обома опущеними руками	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із червоним світлом, опущеним униз, розмахувати перед собою, описуючи півколо

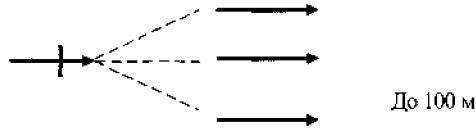
7. Руш (уперед, рухатися далі в попередньому або новому напрямку, шлях вільний)	Піднести праву руку вгору, повернутися в бік руху та опустити руку в напрямку на рівень плеча	Те ж, із жовтим прапорцем у правій руці 	Ліхтарем із зеленим світлом розмахувати вертикально до гори
8. Стій (стоп)	Піднести ліву руку вгору і швидко опустити перед собою, повторюючи до виконання	Те ж, із червоним прапорцем у лівій руці	Ліхтарем із червоним світлом розмахувати вертикально
9. Збільшити дистанції	Піднести ліву руку, а праву випростати горизонтально вбік і розмахувати нею вниз і вгору до рівня плеча	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із зеленим світлом розмахувати у вертикальній площині, описуючи вісімку
10. Зменшити дистанції	Піднести праву руку вгору, а ліву випростати горизонтально вбік і розмахувати нею вниз та вгору до рівня плеча	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із червоним світлом розмахувати у вертикальній площині, описуючи вісімку
11. У лінію машин	Випростати обидві руки горизонтально в боки та тримати до відклику	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із зеленим світлом розмахувати перед собою вправо і вліво на рівні плеча
12. У лінію взводних колон	Піднести обидві руки вгору та розмахувати ними навхрест над головою	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із зеленим світлом розмахувати над головою вправо та вліво, описуючи півколо

13. У лінійю ротних колон	Піднясти обидві руки вгору, скласти їх навхрест над головою і тримати нерухомо	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із зеленим світлом розмахувати над головою вправо, описуючи півколо. Повернення ліхтаря до початкового положення здійснювати із погашеним або прихованим світлом
14. У колону	Піднести праву руку вгору та опустити її, тримаючи передпліччя вертикально (повторювати до відклику)	Те ж, із жовтим прапорцем у правій руці 	Ліхтар із зеленим світлом спочатку тримати нерухомо, а потім сигнал "Руш" повторювати до відклику
15. Усі кругом	Випростати ліву руку горизонтально збік, а праву піднести вгору й крутити над головою	Те ж, тримаючи в правій руці жовтий, а в лівій червоний прапорець 	Ліхтарем із зеленим світлом робити оберти (крутити) поперед себе

**Розгортання взводу у передбойовий і бойовий
(відділення – у боювини) порядки і перешиккування**

1 Передбойовий порядок механізованого, гранатометного, протитанкового взводів, що діє у пішому порядку без бойових машин піхоти (бронетранспортерів), шикуються в тиню відділень. Придані механізовано-му взводу засоби посилення прямують за напрямним відділенням або в указаному командиром взводу місці.

Взвод, що діє в пішому порядку без бойових машин піхоти (бронетранспортерів), із похідного порядку в передбойовий розгортається за командою (сигналом) **«Взвод, у напрямку такого предмета (на такий то рубіж), в лінію відділень – РУШ»**.

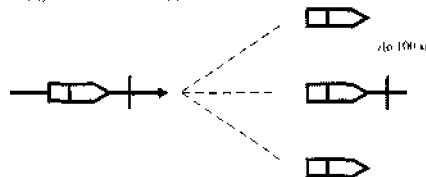

Перше відділення висувається в указаному напрямку. Решта відділень, незалежно від порядку прямуювання в колоні взводу, за командами своїх командирів висуваються друге – праворуч, третє – ліворуч і, витримуючи рівняння по першому відділенню з інтервалом до 100 м між відділеннями, продовжують рух.

Залежно від обстановки і рішення командира взводу місця відділень у передбойовому порядку можуть змінюватися. У цьому випадку місця відділень у передбойовому порядку командир взводу визначає командою: **«Взвод, у напрямку такого-то предмета (на такий рубіж), напрямне таке відділення – праворуч, таке відділення – ліворуч – РУШ»**. Відділення за командами своїх командирів висуваються на свої місця, витримуючи рівняння по напрямному відділенню, продовжують рух.

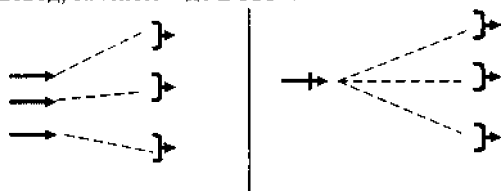
3 початком розгортання в передбойовий порядок командири відділень установлюють спостереження за сигналами командира взводу.

2 Взвод з колони в бойову лінію розгортається за командою (сигналом) **«Взвод – у напрямку такого предмета (на такий рубіж) – до БОЮ»** або **«Взвод, за мною – до БОЮ»**.

Машина командира взводу продовжує рух в указаному напрямку, друга машина рухається праворуч, третя – ліворуч, і, витримуючи рівняння по машині командира взводу, з інтервалом до 100 м між машинами продовжують рух. При великій кількості бойових машин у взводі вони висуваються на місця, вказані командиром взводу.

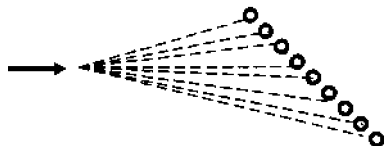
3. Взвод, що діє в пішому порядку без бойових машин піхоти (броне-транспортів), із передбойового порядку або з колони, обминувши передбойовий порядок, розгортається в цеп за командою «Взвод, у напрямку такого предмета (на такий рубіж), напрямне таке відділення – до БОЮ» або «Взвод, за мною – до БОЮ».

Під час розгортання в бойовий порядок із передбойового кожне відділення за командою свого командира розгортається в цеп і, витримуючи рівняння по напрямному відділенню, продовжує рух в указаному напрямку з максимальною швидкістю (прискореним кроком або бігом), що забезпечує ефективне ведення вогню із своєї зброї.

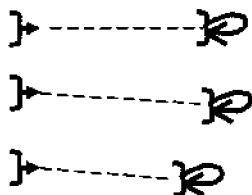
Під час розгортання в бойовий порядок з колони, обминувши передбойовий порядок, відділення бігом (напрямно відділення — кроком) в установленому порядку виходять на свої місця і одночасно розгортаються у цеп, відкривають вогонь із своєї зброї і продовжують стрімкий і безупинний рух вперед.

4. Відділення, що діє в пішому порядку, розгортається в цеп за командою (сигналом): «Відділення, в напрямку такого предмета (на такий рубіж), напрямний – такий – до БОЮ» або «Відділення, за мною – до БОЮ».

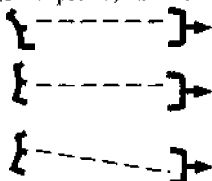
Відділення розгортається в цеп (лінію обслуг) праворуч і ліворуч від командира відділення або напрямного і відповідно до поставленого завдання продовжує рух в указаному напрямку.

5. Для відбиття противника вогнем з місця подається команда: «Взвод (відділення) – СТІЙ».

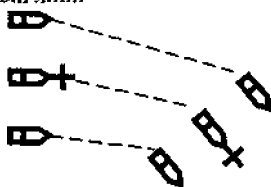
Взвод (відділення) залягає, пристосовуючись до місцевості, і готується до ведення вогню.

6. Для відновлення руху подається команда: «Взвод (відділення) – ВПЕРЕД» і додається, якщо потрібно, «БІГОМ».

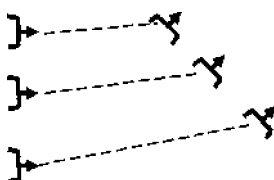

7. Зміна напрямку фронту бойової лінії взводу проводиться за командою (сигналом): «Взвод, праворуч (ліворуч, кругом), в напрямку такого предмета (на такий рубіж) – РУШ».

При зміні напрямку руху праворуч (ліворуч) машина командира взводу змінює напрямок руху на вказаний предмет, лівофлангова (правифлангова) машина з підвищеною, а правифлангова (лівофлангова) – із зниженою швидкістю, зберігаючи інтервали, висуваються на новий напрямок і продовжують рух у бойовій лінії.

8. Зміна напрямку руху взводу, що діє в пішому порядку, в передбойовому або в бойовому порядку, і відділення в бойовому порядку проводиться за командою: «Взвод (відділення), праворуч (ліворуч, кругом), у напрямку такого предмета (на такий рубіж), напрямне – таке-то відділення (напрямний – такий) – РУШ»

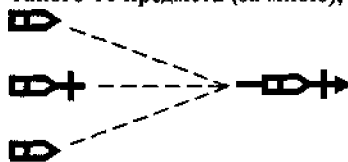

Напрявне відділення (напрямний) змінює напрямок на вказаний предмет, решта відділень (солдат) висуваються на новий напрямок і продовжують рух, витримуючи рівняння по напрямному відділенню (напрявному).

Під час повороту взводу кругом у передбойовому порядку відділення за командою своїх командирів «Відділення, за мною – РУШ» або «Відділення, кругом – РУШ» прямують за своїми командирами або одночасно повертаються кругом і продовжують рух у новому напрямку. Під час повороту взводу кругом у бойовому порядку всі машини в бойовій лінії, а під час дій у пішому порядку – відділення в ґрупу одночасно повертаються кругом і продовжують рух у новому напрямку.

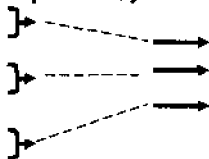
При необхідності зміна напрямку руху взводу в бойовому або передбойовому порядку і відділення в бойовому порядку проводиться за командою (сигналом) «УВАГА, РОБИ, ЩО Я». У цьому випадку командир взводу (відділення) вказує новий напрямок руху взводу рухом своєї машини, а під час дій у пішому порядку – встановленим сигналом.

9. Взвод з бойової лінії в колону перешиковується за командою: «Взвод, у напрямку такого-то предмета (за мною), в колону – РУШ».

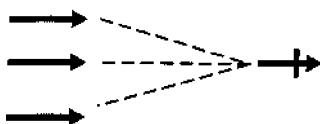
Машина командира взводу продовжує рух, решта машин по порядку номерів виходять на напрямок руху машини командира взводу, займають свої місця в колоні і продовжують рух, додержуючись установленної дистанції.

10. Взвод із ґрупи в лінію відділень перешиковується за командою: «Взвод, у напрямку такого предмета, у лінію відділень – РУШ»

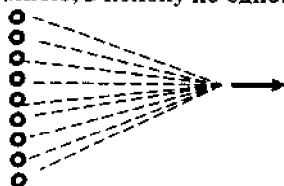
Кожне відділення перешиковується в колону по одному і, зберігаючи інтервали, продовжує рух в указаному напрямку.

11. Взвод із лінії відділень або із ґрупи в колону перешиковується за командою: «Взвод, у напрямку такого предмета, в колону по одному (по три), напрявне – перше відділення – РУШ».

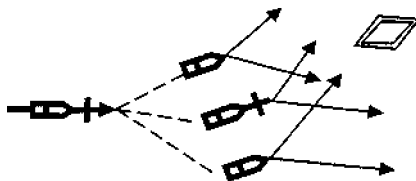
Відділення на ходу по порядку номерів займають місця в колоні взводу і продовжують рух в указаному напрямку або одночасно перешикуються в колону по одному і займають свої місця в колоні взводу.

12. Відділення із цепу в колону перешикуюється за командою (сигналом): «Відділення, за мною, в колону по одному – РУШ».

Командир відділення продовжує рух, а солдати на ходу зникаються і займають свої місця в колоні.

13. Для відбиття раптового нападу противника на колону механізованого взводу, що діє на БМП (БТР), або танкового взводу подається команда: «Противник з фронту (з тилу, справа, зліва), взвод – ДО БОЮ».

За цієї команди взвод розгортається в напрямку противника в такому порядку: під час нападу з фронту машина командира взводу на місці, друга машина висувається праворуч, а третя – ліворуч; під час нападу з тилу остання машина розвертається на місці, друга машина висувається вправо від неї, а машина командира – вліво; під час нападу справа або зліва взвод повертається у відповідну сторону, друга машина – на місці, флангові машини – відповідно вправо, інша вліво від другої машини.

Залежно від обстановки за командою особовий склад механізованого взводу може спішуватися і розгортатися у цеп.

Рекомендації щодо дій механізованих підрозділів у складі бойових груп («двійкою», «трійкою»)

У боротьбі із малочисельними мобільними групами противника елементами бойового порядку відділення можуть бути бойові групи.

Варіант складу бойових груп може бути таким:

1 група – старший стрілець (старший групи), кулеметник та стрілець;
2 група – командир відділення, снайпер, гранатометник, стрілець-помічник гранатометника;

3 група – заступник командира БМ – навідник-оператор (кулеметник), механік-водій, (водій).

Дії механізованого відділення у складі бойових груп застосовуються, як правило, **при наступі** у глибині, на поспішно зайняту оборону, у ході переслідування невеликих груп та за інших сприятливих умов.

За призначенням групи можуть бути маневрові групи (групи захвату), вогневі групи (групи підтримки) та інші.

Вогневі групи вогнем сковують дії противника, відвертають його увагу, а маневрові – непомітно просуваються до флангу чи у тил. З виходом до об'єкта атаки групи одночасною атакою знищують (захоплюють) об'єкт.

Рубіж атаки призначається на відстані 100–150 м від об'єкта атаки. Довжина “стрибків” до об'єкта атаки між зупинками складає 20–40 кроків. Переміщення повинно здійснюватись безсистемно, із використанням умовних сигналів (жестів) та команд.

Для збільшення самостійності дій командирів відділення вказують: напрямок наступу, смугу висування, рубіж переходу в атаку, спосіб атаки, об'єкт атаки та напрямок продовження наступу.

Старшому кожної бойової групи вказують: напрямок наступу, смугу висування, рубіж переходу в атаку (або умовний сигнал), спосіб атаки (з фронту, з виходом у фланг чи тил, одночасно з іншими групами чи самостійно), об'єкт атаки та напрямок продовження наступу.

При діях в обороні склад позаштатних бойових груп може бути таким, як і у наступі.

В обороні групи можуть вирішувати такі завдання:

1 група – ведення розвідки на відстанях від 500 до 700 м; знищення живої сили і неброньованих засобів на відстанях від 500 м до 300 м; використання найбільш підготовленого та фізично розвиненого солдата в резерві для посилення небезпечних місць.

2 група – ведення розвідки на відстанях від 500 м до 700 м; знищення живої сили і броньованих засобів на відстанях від 500 м до 300 м; охорона командира відділення.

3 група – ведення розвідки з використанням оптичних прицілів бойової техніки на дальності до 2 000 м; знищення броньованих засобів на дальностях до 1 500 м.

Зведена таблиця основних тактичних нормативів сухопутних військ

Підрозділи	Оборона				наступ		
	Ширина бойового порядку	Глибина бойового порядку	Проміжок	Віддалення КСП	Фронт наступу	Проміжок	Віддалення КСП
мвід	до 100 м		до 50 м		до 50 м	до 50 м	
мв	до 400 м	до 300 м	до 300 м		до 300 м		до 50 м
мр	1–1,5 км	до 1 км	до 1 000 м	до 800 м	до 1 км до 500 м – ДП		до 200 м
мб	3–5 км	2–2,5 км		до 2 км	до 2 км до 1 км на ДП		
птвід			між ПУ – не менше 15 м		між ПУ – не менше 15 м	до 50 м	до 300 м
птів	500– 1 000 м	100 – 200 м	між птівід 100–200 м		між БМ – до 150 м		
гвід	до 20 м		між гран. 10–20 м		між гран. 10–20 м	до 50 м	
гв	100 м	до 50 м	між гвід 10–20 м		між БМ – до 50 м		
Друга траншея обладнується на відстані					300–600 м		
Третя (четверта) траншея					600–1 000 м		
Віддалення передової позиції					4–6 км		
Віддалення позиції бойової охорони					до 2 км		
Безпечне віддалення від розривів снарядів своєї артилерії: танки / БМП(БТР) / особового складу					200/300/400 м		
Рубіж розгортання у взводні колони					2–3 км		
Рубіж переходу в атаку					до 600 м і більше		
Міста лосадки десантом на танки					2–4 км		

Тактичні нормативи армії США

Підрозділи США	Оборона				Наступ		
	Ширина бойового порядку	Глибина бойового порядку	Проміжок	Віддалення КСП	Фронт наступу	Проміжок	Віддалення КСП
мпв	до 400 м	до 200 м	до 200 м		до 400 м		
мпр	до 1,5 км	до 1,1 км	до 300 м	до 600 м	до 1 500 м		до 500 м
мпб	3-5 км	до 3 км	до 1 км	до 2 км	до 5 км		до 2 км

Тактичні нормативи армії ФРН

Підрозділи ФРН	Оборона				Наступ		
	Ширина бойового порядку	Глибина бойового порядку	Проміжок	Віддалення КСП	Фронт наступу	Проміжок	Віддалення КСП
мпв	до 400 м	до 300 м	до 200 м		до 500 м		
мпр	до 2 км	до 1,5 км	до 300 м	500-800м	до 1 500 м		до 500 м
мпб	до 4 км	3-5 км	до 1 км	до 2 км	3-5 км		до 2 км

Основні тактико-технічні характеристики гармат і мінометів

Основні характеристики	122 мм Д-30	Самохідні гармати		120 мм міномет ПМ-120	Бойова машина БМ-21
		122 мм 2С1	152 мм 2С3		
Дальність стрільби (км)	15,3	15,2	17,3	7,2	20,7
Дальність прямого пострілу (м)	940	940	580	—про	—
Кількість пострілів у хв.	6–8	3–4	3–4	6–15	20с залп
Боекомплект (шт.)	80	80	60	80	120
Типи боеприпасів	ОФ, Кум., Д, О, А	ОФ, Кум., Д, О, А	ОФ, Кум., О, А	ОФ, О, 3, Д	ОФ, 3, А
Час переведення в бойове положення (хв.)	1,5–2,5	1	2	1–1,5	3
Максимальна швидкість руху (км/год)	60	60	60	60	60

Примітка ОФ – осколочно-фугасні; Кум – кумулятивні; Д – димові; 3 – запальні; А – агітаційні; О – освітлювальні.

Навчальне видання

Серія «На допомогу студенту УДФСУ»
Започаткована 2016 року

**Зайцев Дмитро Володимирович,
Андрулів Йонас Юозо**

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ
КОМАНДИРА МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ**

Навчальний посібник

Редактор

Н. І. Грицюк

Форматування та
комп'ютерна верстка

О. В. Лисенко

Здано до друку 26.12.2016. Формат 60×84/16
Папір офсетний № 1. Гарнітура «Times New Roman».
Друк, арк. 7.6.

Тираж 300 примірників. Замовлення № 583.

*Підготовлено друку Видавничо-поліграфічним центром
Університету ДФС України*

08200, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна

*Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовлювачів і
розповсюджувачів видавничої продукції*

Серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.

СЕРІЯ «НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТУ УДФСУ» ЗАСНОВАНА 2016 РОКУ

Редакційна колегія:

П. В. Пашко, д.е.н. (голова)
О. А. Шевчук, д.е.н. (заступник голови)
В. В. Топчий, д.ю.н.
Н. П. Мацелюх, к.е.н.
М. О. Куржеля, д.е.н.
К. І. Швабій, д.е.н.
С. П. Риппа, д.е.н.
В. А. Мандрагеля, д.філософ.н.
В. В. Чмеляк, к.ю.н.
І. Й. Малинський, к.н.физ.вух.
В. А. Шевчук, к.ю.н.

2016

**«Методичні основи спеціальної фізичної та технічної підготовки студентів
за розділом «Легка атлетика»**

**«Самостійна робота студента як одна з форм впливу на функціональну,
фізичну та психологічну підготовленість»**

«Організація роботи командира механізованого взводу»

«5.45-мм автомати Калашникова»

**(АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н) та 5.45-мм ручні кулемети Калашникова
(РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н)»**

«Гранатомет підствольний ГП-25»

«Ручні гранати»

«Кулемети Калашникова – 7.62, ПК, УЖМ, ПКТ»

«Ручний протитанковий гранатомет РПГ-7»

«9-мм пістолет Макарова (ПМ)»

НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТУ УДФСУ

У навчальному посібнику розглянуто послідовність та зміст роботи командира взводу в основних видах тактичних дій, систематизовано документи та довідкові матеріали, які застосовуються у практичній роботі командира взводу з організації бою у різних умовах, разом з теоретичними положеннями подано варіанти роботи командира механізованого (танкового) взводу з організації бою та управління підрозділами у ході його ведення.

**СЕРІЯ «НА ДОПОМОГУ
СТУДЕНТУ УДФСУ» ЗАСНОВАНА
2016 РОКУ**

2016

**«Методичні основи спеціальної
фізичної та технічної підготовки
студентів**

**за розділом «Легка атлетика»
«Самостійна робота студента як
одна з форм впливу на
функціональну,
фізичну та психологічну
підготовленість»**

**«Організація роботи командира
механізованого взводу»**

**«5.45-мм автомати
Калашникова
(АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-7Н)
та 5.45-мм ручні кулемети
Калашникова
(РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н,
РПКС-74Н)»**

**«Гранатомет підствольний
ГП-25»**

**«Ручні гранати»
«Кулемети Калашникова – 7.62,
ПК, УЖМ, ПКТ»**

**«Ручний протитанковий
гранатомет РПГ-7»
«9-мм пістолет Макарова (ПМ)»**

УДФСУ

ISBN 978-966-337-393-5